

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JUL PAA MORSE

D G C G K N
1859

V. Voetmanns Bog- & Papirhandel

anbefaler sig med et righoldigt Lager
i smukke Ting, der egner sig til

JULEGAVER

Julehefter - Amatøralbum - Smukke Lædervarer
Fotografiapparater - Æskepost - Fyldepenne
- - - Guld- og Sølvblyanter m. m. - - -

Julekort

i meget stort og smukt Udvalg

I Aar

har jeg
en ny Serie Raderinger
i lokale Julekort

Husk hos
V. VOETMANN

En Flaske ægte

er en god Julegave
Faas i fikse Julepakninger

Forretningen er forsynet med
alt i MUSIKALIER

Udsalg fra Hornung & Møller

Morslands Folkebank ^{A/s}

Lilletterov

Udfører alle almindelige Bankforretninger

Yder Medvirken ved Optagelse af
Kreditforeningslaan

Banken ejes af ca. 600 Aktionærer her paa Øen

Vær forudseende-

Deres Vogn maa kunne holde i Aarevis.

Der maa ikke være nævneværdige Reparationer eller Forøgelse af Driftsudgifterne.

Ford-Vognens enkle og præcise Konstruktion, Anvendelsen af de bedste Materialer, der kan faas for Penge, samt vor omhyggelige Service efter Købet sikrer Dem mange

Aars Brug af Deres Ford — med de laveste Udgifter til Drift og Vedligeholdelse.

Spørg enhver Ford-Ejer, og overalt vil De høre begejstrede Udtalelser om den nye Fords Holdbarhed og Økonomi. **Vær forudseende** — saa køber De en Ford.

Autoriseret Ford-Forhandler

Thorsteds Automobilforretning

LINCOLN

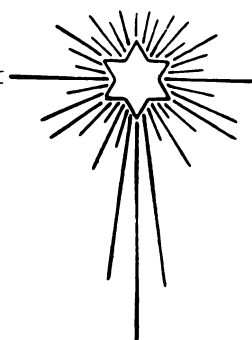
FORDSON

AEROPLANER

JULPAMORS

1 · 9 · 3 · 1

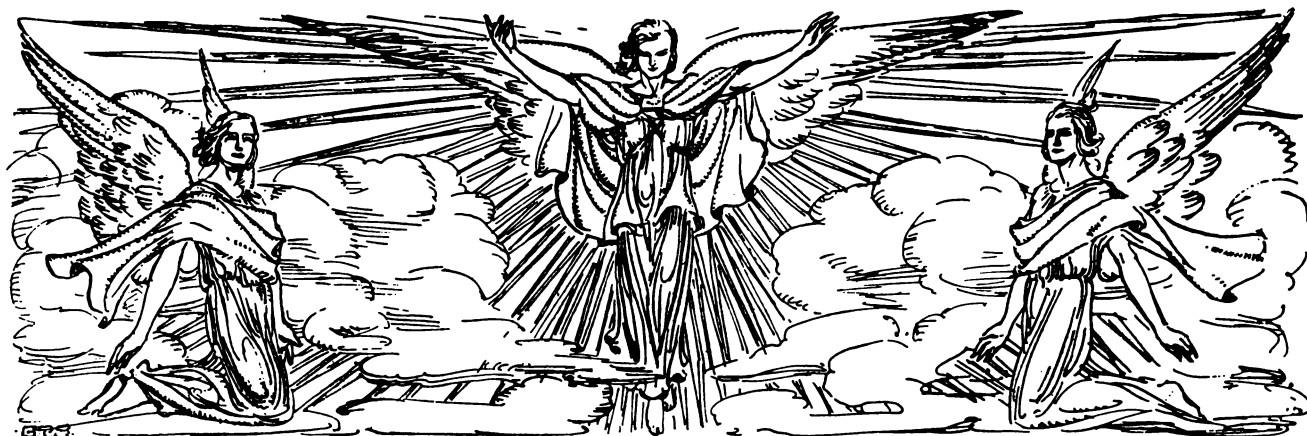
UDGIVET OG REDIGERET AF KR. JESPERSEN OG CONSTANTIN SØRENSEN

INDHOLD

	Side
Omslagstegning: Højriis i Sne. Af Constantin Sørensen.	
Fred. Af Pastor Niels Bjerre Engsnap	2
Gamle Minder. Af Justitsraad, Dr. Johan Hinding.....	5
Gamle Nykøbingensere i Ungdommens Vaar ...	9
Jul paa den anden Side af Jordkloden. Af Forfatteren, Kaptajn Kusk Jensen.....	10
Anatomiscenen —.....	12
Gildeskik og Gildesmad. Af gamle Kogemester Kjeldgaards Erindringer	13
Hvad synes De om vor Tid? Rundspørge.....	16
Aaret, der gik —. Illustreret Revy over Aarets Begivenheder paa Mors.....	20
Fægger og Tviler. Af A. J. Dahl.....	26
Kan De finde Dem selv? En Tegnespøg.....	29
Smaatræk fra Folkelivet paa Mors i tidligere Tid. Af Johan P. Hovmøller.....	30
Julesang. Af Arnold Hending.....	31
Fygevejr. En Julefortælling af Gyrithe Lemche	32
Skriv til Bjerlev —! Skolebørnene har Ordet ..	35
Børnenes Side: Hvad Nissen lærte Juleaften....	36

FRED

Af Pastor Niels Bjerre Engsnap, Tæbring.

DET SAMME ORD har ikke altid lige meget at sige et Menneske. Snart kan det tale stærkt og have et stort Bud at føre. Snart kan det lyde jævnt og dagligdags og fra dets Indholds Side synes at være uden noget bemærkelsesværdigt i nogen Henseende og endda faa udrettet en Gerning. Til andre Tider kan det kanske synke ned og faa et Skær af det komiske over sig, komme til at lyde fattigt og tomt eller endog faa en hul Klang. Ikke alle Ord er lige udsatte for Misbrug, men heller ikke alle Ord evner i samme Grad baade at udtrykke noget lidet og noget stort. Styrken i et Ord, naar det er stærkest, beror blandt andet paa dets Spændvidde, hvor store Modsætninger det kan holde sammen for et Menneskes Sind og magte. Det vil vist være sjældent, man hører det Ord, som staar over disse Linjer misbrugt, og alligevel kan det snart tale svagt og vagt, men ogsaa til andre Tider tale med en stærk Tone. Dets Magt er som ethvert andet Ords væsentlig bestemt af den Forbindelse, hvori det naar til ens Sind, den Baggrund, det har, naar det lyder — og dets eget Indhold. Man kan i daglig Sprogbrug høre det anvendt i ret intetsigende Vendinger, uden man derfor kan paastaa, at det bliver misbrugt. For Eksempel kan en Mand godt sige, naar en travl Formiddag er gaaet, og han har spist sin Middagsmad: »Saa nu har jeg da Fred en Times Tid!« I denne Brug er der intet for Ordet nedsættende. Det er meget godt og kan være meget nødvendigt i en travl og fortravlet Tid at blive baade legemlig og aandelig aflastet en kort Stund — at faa Fred, som man udtrykker det. Men naar Ordet anvendes i en saadan Forbindelse, faar man blot intet Indtryk af, hvor rigt og mægtigt et Indhold, det kan forlenes med, at det i en hel anden Sammenhæng kan bruges til at betegne den Gave, hvorom vort Nye Testamente siger, at dens Rigdom »overgaar al Forstand«. Selv om Ordets Indhold i dette sidste Tilfælde — altsaa paa kristen Grund — saaledes langt fra blot tilnærmelsesvis kan udtømmes, kan der dog godt siges lidt om, hvorfra det faar sin Styrke. Det er, hvad der her skal forsøges.

Et Eksempel paa, hvorledes Ordet: Fred kan forekomme i almindelig daglig Tale er nævnt. Lad os derfor — for at

faa hele Afstanden paa én Gang — straks stige øverst op paa Trinstigen for Ordets Brug, nemlig til Bibelens Anvendelse af det. Her vil vi stille to kendte Steder over for hinanden, hvis Klangfarve vil forekomme mange lige saa forskellig som Budskabet Juleaften om Hyrderne paa Marken og Barnet i Bethlehems Krybben og saa Beretningen, der lyder 2. Juledag, om Stefanus, som stenes. Det ene af de Steder, vi vil standse ved, er den Del af Juleevangeliet, der kan gengives saaledes: »Ære være Gud i det højeste! Fred paa Jorden blandt Menneskene, som Guds Velbehag nu hviler over, (Luc. 12, 14)«, og det andet: »Mener ikke, at jeg er kommet for at bringe Fred paa Jorden; jeg er ikke kommet for at bringe Fred, men Sværd. (Mt. 10. 34)«, hvortil vi endda vil føje Luc. 12. 49: »Ild er jeg kommet at kaste paa Jorden, og hvor vilde jeg, at den var optændt allerede«. Mange vil uvilkaarligt udbryde: Ja, at der i Julebudskabet er Tale om Fred, det kan vi forstaa! Men hvorledes forliges det Budskab med de følgende Ord, der taler om Sværd og Ild? Vil de Ord ikke rokke, ja tilintetgøre selve Julens Fredsbudskab?

For at naa frem til et Svar herpaa og for ogsaa at faa et Indtryk af, hvor vidt Ordet Fred spænder, naar det er stærkest, vil vi først standse ved en kendt og ikke saa lidt brugt Aftensang, især dens første Vers:

»Fred hviler over Land og By,
ej Verden lærer mer:
fro smiler Maanen til sin Sky,
til Stjerne Stjerne ser.«

Uden Vanskelighed vil man kunne faa almindelig Tilslutning til den før nævnte Dom: At der her tales om Fred, det kan vi da forstaa! Og det gør der ogsaa. Men hvad Magt har Ordet her? Hvad er det for en Fred, det Vers og i det hele taget den Sang handler om? Sangen fører os let, naar vi hører dens Ord, i vore Tanker ud i Naturen, maaske endda ud paa Landet en stille Sommeraften. Solen er gaaet ned. Efter Dagens Varme og Anstrengelse er der kommet Kølighed og Ro. Stilhed og Harmoni breder sig overalt og kalder milde og fredelige Stemninger frem, selv i ellers travle og urolige Menneskers Sind. Denne Naturens Foræring kan man godt kalde den, er det, der har forvand-

let sig for Digteren til Sang, til Tak i Digtets Form. Og Gaven er heller ikke at ringeagte. Det vilde være en Misforstaaelse at sige noget nedsættende om denne Fred. Der er vel ikke et Menneske, som ikke mange Gange har modtaget den med Glæde. Man vil f. Eks. kunne tænke paa en syg, der har ligget en lang Sommerdag med Feber. Trangt nok kan det have været i sig selv, men Varmen kan have gjort det hele endnu vanskeligere. Da sker det, at der henad ved Aftenstid begynder at komme saa at sige Ro og Svale ind ad de aabentstaaende Vinduer. Stilheden, Freden, Harmonien, som har sænket sig over Naturen, breder sig videre og kan naa rigt vederkvægende ogsaa til den syge, saa vel til Sind som Krop. Den, der har længtes derefter, er taknemmelig derfor. Er det et kristent Menneske, der er Tale om, vil det maaske have en Del af sin Glæde i at kunne rette sin Tak ogsaa for denne Gave til Gud. Men skulde der være en, der ikke troede paa Gud, vil intet gøre det nødvendigt for det Menneske, der paa sin Maade modtager den samme Gave, at gaa længere med sin Tanke om den end til Naturen og dens Love. Hermed er der samtidig sagt noget om, af hvad Art den Fred er, som især Sangens første Vers handler om. Dog har vi ikke endnu faaet et klart Indtryk af Grænserne for denne Freds Magt, af Styrken i Ordets Indhold, som det taler til os her.

Er det os om at gøre at faa det, behøver vi i hvert Fald kun i Tanken at gaa 15 Aar tilbage i Tiden og stille os saa meget som et Øjeblik — endda er det jo blot i Tanken — ved Siden af Europas Ungdom paa Europas Slagmarker. Her, hvor den stod Ansigt til Ansigt med det sorteste Vanvid, med Menneskesnillet's Opfindsomhed i Retning af at kunne dræbe »Mennesket« efter alle Ordets Drabs mest dystre Love og djævelske Muligheder. Tilfæles med al anden Ungdom havde denne Ungdom formodentlig det, at den frem for alt begærede Livet — at faa Lov at leve. Det eneste, den her havde Udsigt til, var dog Døden eller et »Liv« værre end Døden. Det var de Kaar, Europa bød sin egen Ungdom i fire Aar. Hvis en havde faaet den Opgave at skulle og ogsaa gerne vilde bringe et trøsteligt Ord til syge, døende og ængstede Mennesker her, hvor Lidelsen og Døden talte med tusindtallige Stemmer, kunde mon da nogen hitte paa eller turde da nogen vove, naar det gik værst til, at hæve sin Røst med de Ord: »Fred hviler over Land og By . . .«. Ingen er i Tvivl om Svaret. Det vilde med Rette kunne føles som Raahed, Haan og Spot at gøre det. Hvorfor? Fordi Freden, der synges om i disse Ord, her vilde komme aldeles tilkort. De Grænser, inden for hvilke den er virkelig og magtfuld nok, er ikke langt ude. Som en Naturens Gave er denne Freds Forudsætning Naturens egen Ro, Stilheden og Harmoni. Er den brudt, saa har denne Fred ikke mere at sige. Man er gaaet over Grænsen for dens Styrke. Og det er alle de Gavers Skæbne, Naturen formaar at række os, eller vi Mennesker er i Stand til at række hinanden, at de altid let vil kunne møde det, de ikke slaar til over for. Man behøver ikke at gaa til saa store Eksempler, som en Verdenskrig vil kunne give.

Men Spørgsmaalet, naar det engang er rejst, bliver tilbage: Findes der da en Fred, der maa antages at kunne slaa til selv Ansigt til Ansigt med Krigen, hvis Tale vil kunne naa igennem og faa Magt — trods alt. Hvad om der frem for ens Tanke steg følgende Linjer:

»Guds Fred er mer end Englevagt,
den regner aldrig Fjendens Magt,
er lige dyb og lige blid
ved højlys Dag og Midnatstid.

Det er den Fred med Liv og Aand,
som Hjertet finder i Guds Haand,
saa, føler det end Dødens Pil,
det værger sig kun med et Smil«.

Vilde disse Ord kunne tales og høres? Den Fred, som Hjertet finder i Guds Haand, vilde det kunne gaa an at minde om den? Det vilde det sikkert. Og hvorfor? Vi vil lade Digteren selv svare:

»Det er den Fred, vor Frelsermand
med Angestsved har bragt i Stand
og, da han op til Himmels for,
sig efterlod i Fredens Ord.«

Det er ikke en Fred, der har sin Forudsætning i Idyl og Harmoni uden om os eller i vort eget Hjerte, men en Fred, som taaler at stilles over for de største Afgrunde, vi Mennesker ved at nævne: vor Synd, vort Had, vort Oprør mod Gud, vor Død, fordi den i Kristus har været stillet over for dem alle.

Med Ordene: Had, Oprør, Synd, Død kan vi og vor Verden for en Del betegnes. Og det var til denne Verden, saadan som den er, og saadan som vi er, at der med Jesus Kristus kom et Fredens Budskab Julenat. Ikke et Ord, som er Idyl. Ikke et Budskab, hvis Kraft svinder, naar Idyllen er brudt, men et Evangelium, der har Magt midt igennem den største Ufred, man vil tænke og kan nævne, tværs over de Svælg og gennem de Modsætninger, vi Mennesker staar magtesløse over for. Det stærkeste Vidnesbyrd om Fred, vi kender, og som den første Jul baade bogstavelig og aandelig annammedes i Svøb, folder sig ud gennem Jesu Liv og Gerning, Død og Opstandelse og bliver Pinsedag i Ordet og ved Aanden til et uovervindeligt Vidnesbyrd for denne Verden. Dets Indhold er hele Vejen, hele Tiden det samme, sidst som først: »Jeg giver eder ikke, som Verden giver, min Fred giver jeg eder«. — »En Frelser født! Ære være Gud i det højeste! Fred paa Jorden blandt Mennesker, som Guds Velbehag nu hviler over!« Og det er Freden i Liv og Død og midt i vor egen Ufred, at Gud har talt til os, der er fortabt i vort Had, i vort Oprør mod Gud, med vor Synd og med vor Død. Den Verden, der ikke kan tilgive, overvinder Gud derved, at han tilgiver. Tilgiver den i sit eget Ord, det han raader for. Og anden Sejr faar vi og vor Verden ikke end den, at Gud sejrer. Alt andet er i et hvilket som helst Øjeblik: Nederlag, Fortabelse, Undergang. Det eneste, der bliver staaende til evig Tid, er Budskabet fra Gud, Fredens Ord: »den Fred, som Hjertet finder i Guds Haand, saa føler det end Dødens Pil, det værger sig kun med et Smil«. Om Guds Kærlighed i Kristus kan det siges, at den giver ikke som Verden giver. Men til Gengæld skal med Fredens Gave fra Gud ingen komme til kort. Dens Grænser har ingen naaet end mindre overskredet. Fjender formaar intet i den Retning, end ikke den onde og al Ondskaben, ja selv vort eget Hjertes Trods og Oprør kan Guds Tilgivelse og Guds Fred afvæbne.

Thi derved, at det ogsaa er Sværd og Ild, er her i Verden Julens Fredsbudskab virkelig Fred. Kan vi ikke forstaa det, hvis vi lytter blot til Julens Evangelium, vil

vi dog snart mærke det, naar vi følger Fredsfyrsten under hans Gang her paa Jord. »Mener ikke, at jeg er kommet for at bringe Fred, men Sværd, Ild er jeg kommet at kaste paa Jorden«. Det er saa langt fra, at disse Ord sprænger Julens Fredsbudskab, at det endog er Ord af den Art, der gør Budskabet virkeligt her i Verden. Gud vil ikke et Forlig, men Sejr over alt, der bærer Fjendskab i sig mod den sande Fred. Død skal vi, men Opstandelse er, hvad Gud vil. Jesu Kristi Naade og Sandhed er her i Verden et Sværd mod al »Løgn og Mord og Spot«. Jesu Kristi Tro er den Ild, der skal optænde al Verden til at tro Gud og til at give Gud alene Æren; thi det er Menneskers Fred allerede her, og Forjættelsen om det store Fællesskab og den fulde Fred og Glæde hos Gud. Saadan er det Sværd, der ikke lægges ned, men fører al Krig til Ende, den Ild, der brænder, til al Synd og Død er blevet til intet. Derfor kan ogsaa en af vore Salmedigtere synge:

»Og naar Synd mig falder ind,
straks den støder i mit Sind
paa din Pine, som forbyder
mig at skæmte med Udyder«.

I disse Ord er Klangens af Kamp fremtrædende, men Guds Fredens Stempel lige saa umiskendelig. Tydeligst lyser under Kaarene her Sværdet, Ilden og Freden fra Jesu Kors, Guds Sejr fra den aabne Grav. Og fra Pinsedagens stille Lue og Ild, tændt i Guds-Ordet, ulmer den samme Glød hos os endnu — opblusser og i Guds Time. Saadan er det siden den første Jul og vil det fremdeles være, at den Kærlighed, der aldrig gaar paa Akkord med Synden, er Synderens eneste Tilflugt og Frelse. Det er Freden, som Hjertet finder i Guds Haand: en Kærlighed, der har Magt til at trykke ned og rejse op, et Ord, der er talt af Gud fra Evighed til Frelse til evig Tid for vor faldne Jord og Mennesker her. Og ingen kan nævne det, som Gud ikke kan

magte i sit Ord, i sin Tilgivelse, naar et Menneske hører den og modtager den. Saa vidt spænder Guds Fred.

Juleaften er ikke Idyl — det vilde ogsaa lidet gavne os — lige saa lidt som Budskabet, der lyder til os 2. Juledag, om Stefanus' Stening er det. Men hver af de to Dage bringer paa sin Maade Vidnesbyrdet om Fredens Evangelium. Og dette Budskab, aabenbaret og modtaget med Frelseren, der blev født, og det alene, og ikke noget som helst af vort eget, er det, der gør Ordene om, at vi er Mennesker, som Guds Velbehag nu hviler over, sande og virkelige her i Verden, sande og virkelige for den ulykkelige paa Slagmarken, som for den lykkelige, der kan gaa ved Fredens Gerning. Det ene Sted som det andet — der er ikke et Menneske, der ikke har Brug for Guds Ord i Kristus om vor Faders Velbehag og den Fred til at leve Livet, som Gud deri vil skænke alle.

Freden, Julebudskabet taler om, har hele Tiden været vort egentlige Midtpunkt. Derfor vil vi tilsidst samle, hvad der er blevet fremført ud fra Sangen: »Fred hviler over Land og By« og Salmen: »Guds Fred er mer end Englevagt« i et Par Vers fra et tredje Digt, som netop har Tanken om Julens Fredsbudskab til Indhold:

»Julebud under Storm og Torden
melder og giver Fred paa Jorden,
Fred til at stride vor Strid med Mod,
Fred til at vente paa Enden god,
højt under Medbør og dybt i Sorgen
Fred for baade i Gaar og i Morgen.

Julebudet til dem, der græde,
det er Vældet til evig Glæde.
Glæd dig da kun, du Menneskesjæl,
stinger end Ormen endnu din Hæl!
Favn kun trøstigt, hvad Gud har givet,
løft dit Hoved, og tak for Livet!«

Niels Bjerre Engsnap.

Samle Mindes

Af Justitsraad, Dr. JOHAN HINDING

Af et langt Livs brogede Erindringer. — Dagligt Liv paa Mors i vore Bedsteforældres Tid. — Da Nykøbing kun havde 1700 Indbyggere . . . og da der kun var to „Fruer“ i Byen. — Muntre Minder om Personer og Forhold i det forrige Aarhundrede.

NAAR jeg som Skoledreng fra Aalborg Latinskole kom søværts med Damperen og nærmede mig min Fødeby, laa jeg gerne helt ude i Forstaven, spejdende efter Dueholm Mølle og Kirken, der tittede frem over Træerne i »den lille Skov«, og Glædens Taarer kunde dugge mine Øjne; for derinde paa Kajen stod jo min kære Far og Mor og mine Søsken-de, som tog imod mig; og der ventede mig en herlig Sommerferie, med Skovture paa Langvogn sammen med en Snes Venner og Veninder til Højriis og »Grethes Hule« i Bjørndrup, med Panteleg, Rødgrød, Tykmælk og andre Rariteter.

Nykøbing, som i Følge Geografien dengang var »en liden By med 1700 Indvaanere og en god Havn for Smaaskibe«, laa lunt og kønt inde i Bugten, omarmet af den lyngklædte Refshammerbanke og den idylliske Ørodde (endnu uberørt af de legetøjsagtige Østershuse) hvor Gravanden byggede og Ryler og Rødben fløjtede deres melodiske Sang. »Bag om Byen«, den nuværende Grønnegade, var en smuk Spadserevej, langs en stinkende Aa. overdækt af Hyld, og med sirlige Broer over til de mange private Haver; Vejen fortsattes langs Dueholm Aa, med de prægtige Hvidtjørn omkring det gamle Munkekloster, som nu var bleven en stor, men desværre lidet rentabel Herregaard paa 28 Tdr. Hartkorn.

Mine tidligste Barndoms minder gjaldt Juletiden, naar fattige Børn kom op i Køkkenet med den store Julestjerne, af Papir med Lys indeni, bedækket med bibelske Billeder (til 1 Skilling Arket); de sang kønt om »De Hellig-Trekonger, saa hjertensglad fra Hjemmet de drog til Bethlehems Stad; de toge sig for den Rejse saa lang, at finde Barnet i Krybben trang«. Og Natvægterne kom som Nytaarsgratulanter, og modtog i Stedet for Penge ½ Dusin Tællelys, som de omsatte i kgl. Mønt.

Paa Gadernes toppede Brosten, hvor Byens senere Velgører Mads Kr. Holm løb som barbenet Tiggerdreng, kunde man stundom se akrobatiske Styltedansere eller de grønt-uniformerede Hannoveranere, som 8—10

Mand stærk forlystede de Indfødte med drønende Hornmusik. Italienske Gipskunstnere bar paa deres Hoved et helt Træstillads med skønne hvide og brogede Gipsstatuetter; og den lille Tyrolerdreng med de sorte Øjne snurrede rundt om sig selv under en sørgmodig Melodi og Citherspil; frem fra hans brune Fløjlsvams tittede en lille Abe, hans eneste Ven, fjernt fra hans Far og Mor; jeg havde saa ondt af ham, og syntes »det var Synd«, at sende ham saa langt bort fra sit Hjem.

Paa Raadhustorvet stod Fisker Anders Rosendal og bød Bønderne fra en Hjulbør »en Snes gu'e Rødspætter« (Flyndere) for 1 Mark (= 33 Øre; nu vilde Prisen være ca. 20 Kr.!). Af andre Fornøjelser for smaa og store kan nævnes: Sprøjteprøverne paa Torvet, Skiveskydning paa Hol-

men, Fugleskydning ved Langelinie (en stor Festdag); Grundlovsfesterne med de obligate Talere, Fællesspisning, Fyrværkeri og Linedans af et Par hjemlige Artister, Mr. Tom Tomsen og Klownen Mr. Balle Andrew; de unge Gutter havde lært af den berømte Linedanser, der gik paa stram Line fra Glamhullet i Kirketaarnet skraat ned ad til Torvet. Ved Fastelavnstid gik »Fastelavnsbaaden« med Admiralen ombord gennem Gaderne, og Gaardskarlene slog »Katten af Tønden« til Hest paa Havnepladsen, efterfulgt af Dans (og Drik!) hos Lynge, den forhenværende stoute Gardist, som med sin mægtige, sorte Bjørneskindshue havde været med ved Isted; bemeldte Hovedbedækning vakte min største Beundring, (blot at faa Lov til at klappe den!)

En anden Slags Morskab for os Børn var det at se den gemytlige Skrædder Gravesen fra Tødsø, hvis Valg-

sprog syntes at være: »skal jeg være glad, saa maa jeg drikke!«, deklamere teatralsk med Hatten i Haanden og svingende Stokken; ogsaa Kræn B o s s i n g var vor Ven, naar han »holdt Skole« med os paa Gaden, men han blev bedrøvet, naar vi besvarede hans Spørgsmaal: »hvor mange Guder er der?« med »der er 7!« — »nej! nej! nej!« rystede han paa Hovedet. Andre Originaler var P e' P i n d, J e n s T r a n s og P a l l e, der gerne laa fuld i den snavse Rende og beklagede sin sørgelige Skæbne (der eksisterede jo dengang endnu ingen Afholdsbevægelse!); og stakkels »T o w l e W o l l e«, der humpede om paa 1½ Ben og kunde kun sige: »de, de!« baade som Tak for en Mellemmad og af Sorg, naar Drengene fratog ham en af hans kære Smaasten, som han samlede paa. — En anden, ganske vist langt senere optrædende og kendt Original, var gamle Flade Post, Niels K r i s t i a n, som var næsten blind og døv, men protesterede: »a er ett saa møj grant siendes, men a ka' gott hør', hva' a vill!«, og som, da Flade Præst, Pastor Riis sendte Bud med en postal Klage, der gav Postmester W ø r m e r Anledning til at sige: »De kan bede den Præst rejse ad H til!«, sagde: »maa a ett fo de' skrøvlig, Hr. Postmester!, for de' er so møj de' riæleste!«. Samme Niels Kr. var en stor Diplomat; for at staa sig godt med Lægerne (der kunde jo vanke en 25 Øre, eller gratis Recept), fortalte han, at hans syge Kvinde bruger Dr. B o e g hans Pulver og Dr. H i n d i n g hans Draaber, og det befunder hun sig godt ved; og saa æder hun ved Siden af »Sundhedssalt i Pundeviss« (hun blev dog henved de 90!). Ogsaa »H a n n e B ø d k e r« med sin Gadekost bør vi mindes.

Markedsdagene var store Begivenheder; da rullede Bønderne i Skarevis ind paa deres fjederløse Stadsvogne, med røde og grønne Roser paa Agestolene, med det ejendommelige Stavbringetøj med Sivror om Hestehalsen og med Tjæretønden hængende under Vognen; der kunde være 70—120 Vogne i de store Købmandsgaarde; ude i Nørregade, der dengang var Hoved-Indkørsel fra Nørreherred ad Vejen, der gik langs Fjorden, Østen om Juulsgaards Teglværk op til Alsted, laa 4—5 anselige Købmandsforretninger, og Markedspladsen var helt ude i den nuværende Markedsgade. Paa S t a u s h o l m s og S c h o u r u p s Toft tronede H o f f m a n n s Berider-Circus, med Datteren F l o r a som Primadonna og den berømte, hvide »Zampa«,

der med sin Mule kunde affyre en Pistol; det var vel nok Fest for Børn.

Paa Havnen gik »Restauratør« M ø l l e r s flotte Karussel til Lirekassemusik, og Visesangere skraalte op om »Peder Skødt i Barndomsalder« og »Karlen, der skød Pigen i Poulstrup« og andre Rædsler, illustrerede af gyselige Billeder, malede paa store Lærreds-Bannere. Paa Gaderne drog de unge Bønderpiger om, 5—6 i Rad, Arm i Arm, glade over Livet i deres Hvergarns-Kjoler, med de kønne om Præstekraver mindende Hovedlin, og i hvidskurede Træsko, med blank-polerede Kobberbaand; man kunde ogsaa træffe en eller anden gammel Lokalpatriot, der endnu bar den af Chr. Ravn senere lovpriste Nationaldragt: »rød Lue og Læderbovser« med Sølvknapper og Spænder. I Butikkerne (Manufaktur) (der var kun to, J o s e f B r i n k m a n n og C. J. H i n d i n g) sloges Kvinderne om at komme til Disken for at købe de blomstrede, brede Silkebaand og de moderne sort-grønne Hovedtørklæder. Jeg kan huske en anden, stor Februar Markedsdag, da »Kyrmiss Knud' holder herude med sine hvide Stude!«; jeg kunde ikke se »Dyrene«, for det var jo den mægtige Snestorm, der taarnede Snedriverne op til Tagskæget paa Knudsens Hus, og Omsætningen i vor Butik var den Dag kun 1 Duk Traad til 4 Skilling. Det kan ikke nægtes, at Vintrene gennemgaaende var koldere, Somrene varmere, dengang end

Fastelavnsmændag i det gamle Nykøbing.

nu; jeg mindes f. Eks Sommeren 1868, med den frygtelige regnløse Hede og de visnede Græsmarker; vi fik Sommerferien forlænget 8 Dage (Jubel!), og saa »pølregnede« det i disse Dage. Til Gengæld strenge Vintre, hvor Isen laa paa Limfjorden fra Begyndelsen af Marts til midt i April; i min Tid laa jeg i 36 Timer i »Pinen Kro« ved Sallingsund paa Grund af Isdrift (frøs og sultede bogstaveligt!); som ung Læge løb jeg paa Skøjter og kørte i Kane med løse Skaglereb over til Fuur i Praksis (1 Mil). Handel, Skibsfart, Udførsel af Heste, Kvæg og Gæs florerede: Gæssene blev »svømmet« over Sallingsund i Tusindvis, Studene drevs i store Flokke »med Apostlenes Heste« (der var ingen Jernbaner) til de store Markeder i Husum og længere Syd paa. Af Korn udførtes der 1855, saa vidt jeg husker efter »Traps Danmark« fra Nykøbing ca. 100,000 Tdr., væsentlig Havre, til England og Norge. Prisen var lav: 11 Mark for 1 Td. broget, 13 Mark for 1 Td. hvid Havre (i A. B. W ø l l e r s Butik); til Gengæld kunde Rapsen, af hvilken

Gammel Morsingbo i Nationaldragt.
(Kr. Gade i Vodstrup).

der dyrkedes en Del, gaa op i 16 Daler. »De smaa Skibe« var nu ikke saa klejne endda: stolte Skonerter, som den blaa »Ørnen«, »Caroline«, »Caledonia« og Peter Baadsgaards smukke »Johanne Magdalene«, hjembragte Kul fra England o. s. v. Om sidstnævnte (Fader til Bankdirektør Niels B.) fortælles følgende: En stormfuld Nat bankede gamle Købmand Søren Krogh paa gamle Schades (Consul August S.s Fader) Sovekammer-Vindue: »hvor tror Schade, at Baadsgaard (paa Vej til England) er henne i Nat?« »Han er i Guds Haand, Krogh!«; »Ja! det ved jeg sgu nok; men hvor tror Du, han ellers er henne?« Der var den Gang ikke ringe Samfølelse og godt Kammeratskab blandt Byens ældre Borgere; Samfundet var jo ikke stort, og den halve By var indbyrdes »besvogret«; ogsaa i Borgerrepræsentationen var det Tilfældet; der var et Par »Trap«er, dito »Bang«er, Hinding, Wøller, N. A. Christensen, mer eller mindre beslægtede. Der var ikke megen »Fornemhed«, af Honoratiories: Agenten (Købmand Steenberg) og Cancelliraaden (Koføed), paa Landet: »Kejser Pouk«, alias Kammerraad Knudsen (Herren til Blidstrup, Moutrup og Ulstrup i Thy), samt Justitsraad Gjedd til Glomstrup og Højriis, der imponerede Borgerskabet ved at køre sin Datter i Kaleche med fuchsrødt Firspand til Konfirmation i Nykøbing Kirke, der dengang endnu laa retvendt i Øst og Vest. Der var kun to »Fruer« i Byen, alle andre var »Madammer«, og det lød pudsigt, naar min Tantes Kokkepige kom til min Moder: »A skulde hilsen fra Madammen og spørge, om Madammen ikke havde Lyst til at komme op til Madammen og drikke en Kop Kaffe Kl. 3.« Om gamle Madam Bang (Direktør Fr. B.s Bedstemor) berettes, at hun sagde til Kong Frederik VII., da han takkede for hendes Ulejlighed med Madlavningen ved hans Besøg: »Skidt med Ulejligheden, Deres Majestæt! det er værre med Bekostningen!«. Samme Dame, der som mange andre Evadøtre i den lille By, var meget nysgerrig, sendte Bud til min Moder, for at spørge, om hun ikke vidste, hvem den Herre var, som gik over Torvet? (saa interesseret var Livet indenfor Gadespejlet i de Tider!).

Til mine Barndoms minder hører

ogsaa det første Telegrafanlæg (i Halvtredserne); »hvilket Vidunder, at man nu kunde sende Breve(!) gennem en saadan tynd Traad«!; jævnlig var der ogsaa større Ildebrande og Vandflod, der tillod os at »sejle« helt op paa Raadhustorvet og ud paa Nørrebro. Jern-Skrue-Dampren »Fylla«s Ankomst 1861 var ogsaa en Begivenhed af Rang og indvarslede en ny Æra i Skibsfarten; senere kom den lille »Salling-sund«. — Ved Løgstør-Kanalens Aabning, der var af stor Betydning for Sejladsen paa Limfjorden, drog en Deputation pr. Damp fra Nykøbing for at hilse paa Frederik VII. Formanden for Borgerrepræsentationen, Købmand L. S. Trap var benaet og fik Mavekneb ved Tanken om Mødet; min Fader var for beskeden, men den gamle Prokurator Calundan, en stor Dameven med Guldbriller paa Høgenæsen og sølvknappet Stok (for sin Halten) »gik i Møde« med Grevinde Danner, og »saa aabnedes Fløjdørene, og ind traadte kgl. Majestæt og modtog allernaadigst sine loyale Morsingboeres allerunderdaanigste Hyldest«. Man var jo Patriot og »kongetro« i gamle Dage! Ikke mindre forøvrigt, da Kong Christian IX. og Dronning Louise efter Krigen i 64 gæstede Nykøbing og »sine tro Jüter«. Da var det ogsaa galt fat med Mund-

tøjet paa Borgernes Førstemand, Byfoged, Cancelliraad Seydewitz; men den brave, hyperloyale Lærer S. P. Yde brasede gennem Ringen af Byrødderne og overtog Rollen som Velkomstbydende. Jeg overværede Begivenheden fra Toppen af en høj Rambuk, og tænkte: »at han turde vove det!«

I mit Hjem var under Krigen 64 først indkvarteret den danske Pladskommandant, den tykke Kapt. Techt, senere den østrigske Pladskommando; de østrigske Tropper var, i Modsætning til de mere brutale Tyskere, flinke og høflige »Gæster«, der beundrede uden at fortrædige det smukke Køn, og anbragte med Kridt paa Køkkendøren som Kompliment til vor nette Stuepige: »Louise, schmukke Pige danske!« — Jeg, der som 12 Aars Skoledreng i Aalborg havde grædt over »den rare Kong Frederik VII.«s Død, og havde set et Glimt af den hæslige Krig, Affæren ved Lundby Krat og Begravelsen af de 11 dræbte Soldater paa Kirkegaarden og de modbydelige, prøjsiske »Sorte-Husarer«s Indtog i Aalborg Gader, -- drog om Sommeren den 17 Mil lange Vej fra N. Sundby over Thisted til

Den Flade Post.

Hanne Bødker.

Mors, siddende ovenpaa et mægtigt Fragtvogns Læs. Ved min Ankomst havde Østrigerne lige forladt Byen; men min gamle Morfar, Farver J. C. Wøller, var nær kommen galt afsted; skønt født paa Rügen i Napoleons-Tiden 1796, hadede han Fjenderne, og stak gentagne Gange Dannebrog ud gennem Tagvinduet, for at drille »Modparten«; og havde ikke den fjendtlige General haft et godt Kvarter i Wøllers Hjem, saa havde det gaaet den gamle ilde (»tænk om min kære Bedstefar var bleven skudt!«).

Samme gode og ansete Borger, der sammen med Provst Schade og senere Gartner Erik Lassens Far, anlagde Nykøbing Plantage, efterlod sin Kærlighed og Plantnings-Sans til min Fader og mig (hvor den endnu i 1931 er i fuld Virksomhed); derfor var det min Lyst at hjælpe med ved Plantningen; i 1867 plantede vi de, senere stolte Lindetræer i Alléen fra Springvandet ud efter, og jeg satte egenhændig de spæde Bøge, som nu er anselige Træer; desuden tegnede jeg en, med grønt og blaat dekoreret Plan til Omdannelse af Moradset (Storkeenes Eldorado) til »Øerne«, Plantagens Stolthed.

Saa kom der, i 70'erne, nye Tider, med de begyndende, oprivende politiske Kampe mellem det fremspirende Venstre og det gamle, konservative Højre, med Møder, hvor det gik varmt, men ogsaa tidt muntert til; jeg mindes en Dyst i Sindbjerg Plantage mellem den bekendte Højskolelærer, senere Landstingsmand, Salomon A. Ovesen og Højres »Hugaf«, Kaptajn Jagd fra Thisted: Ovesen klagede over, at Estrup havde voldtaget Grundloven, som Ovesen sammenlignede med »Danmarks-Figuren« med det bølgende Haar, og bebrejdede Kaptajnen, at »han kommer herover til Mors som en skratende Krage og en kaglende Gøg(!), for at lægge sine Æg i andre Smaafugles Reder«, hvortil Jagd tørt bemærkede: »det kunde aldrig falde mig ind; saa var jeg da vis paa, at de ikke blev rugede ud!« Ved et andet Møde mellem Landstingsmand, Kammerraad Bonne, Gammel Lund, og Folketingsmand Kr. Nielsen, kom sidstnævnte med den bekendte Paastand, at »hvad der var lovligt, kunde ikke være sørgeligt!«, hvortil Bonne kom med Svaret (der har haft Ærinde flere Steder): »at Du er vor Rigsdagsmand, Kr. Nielsen!, er lovligt; men jeg siger: det er Pine-

død ligefuldt sørgeligt!« — Da Provisorierne kom, og Gendarmeriet oprettedes (efter Attentatet paa Estrup), opfanatiseredes Oppositionen til Riffelbevægelsen m. m.; og Hadet var desværre saa stærkt, at det næsten var farligt for mig og min Ven, Vognmand og Brygger M a l t e M e u l e n g r a c h t (som gav Jens Busk en Lussing paa Bendix Hotel, vurderet til 50 Kr. i Bøde), at køre gennem den øde Mollerup Grusgrav af Frygt for en derboende radikal Gaardmand; han blev mærkeligt nok et Par Aar senere (ligesom gamle

Redaktør H e n r i k F o g) gennem Afholdssagen min Klient og Ven. En ret gunstig Skæbne havde ogsaa 2 Skud af den »blaa« Stamme, der fæstede Rod paa Mors, og blev til den alvorlige Landpolitibetjent Fr. M o r t e n s e n og den joviale S ø r e n K r o g s g a a r d, »Byens mest populære Mand«! Ja! Livets Veje er urandsagelige.

Senere tog Socialismen Affære, og det er underligt for mig at tænke tilbage paa den Tid, da jeg var bleven ung Læge i Nykøbing og om Aftenen forlod Hotellet, hvor Højre ved Punchebollerne, sammen med en af Partiets Koryfæer, Kapt. M a r t i n M a d s e n, ønskede »Gud bevare Kongen!«, — og ene, kun garderet af den kæmpestærke Fiskeriasistent, Løjtnant Fr. R e d s t e d og Politi-

betjent A. N i e l s e n, gik ned til en Holmgang i Danssalonen »Fønix« med den bekendte Smed H u r o p, omgivet af mine politiske Modstandere, de socialistiske Arbejdere, der senere ligeledes gennem Afholdssagen og Sygekassen hørte blandt mine bedste og mest trofaste Venner.

Jeg kommer pludselig til at tænke paa, at min Fødeby og Morsø, den Gang jeg var Barn, men ogsaa før den Tid og senere, har været Hjemstavn for adskillige bekendte, tildels berømte Personer: Historikeren L a n g e b æ k, M. C. H o l m, F i l t e n b o r g og P o u l K l i n g e n b e r g, efter hvem 4 Gader er opkaldte; endvidere Ministrene P e t e r M u n c h og B e r t e l D a h l g a a r d og Departementschef R i i s H a n s e n, Prof. K o r t K o r t s e n, Digterne C a r l G a n d r u p, A x e l T ø n n e s e n, M a r i u s D a h l s g a a r d, A k s e l S a n d e m o s e og B e n t S t e e n b e r g og Dr. S a n n o m (en »Forfader« til »Luftens Vovehals«, afdøde Emilie S.). — Af Læger var der kun 2—3 paa hele Øen (nu 11—12); det var i mine yngre

Parti fra „Øerne“ i Plantagen, som Dr. Hinding var med til at anlægge.

Dage ofte haarde Ture, ingen Bil, ingen Telefon, ingen kollegial Lægeassistance ved strænge Barselaffærer. Sygehuset var under al Kritik: under Operations-Stuen var en stinkende Kartoffelkælder, beboet af Rotter (!), der undertiden aflagde Visit ovenpaa, og Tyfus-, Difteritis- og opererede Patienter laa Dør om Dør ved Siden af hinanden. Intet Under, at Kvaksalveriet florerede: havde man brækket et Ben eller faaet en Arm af Led, saa skulde man helst, selv under Vinter-Transport over Vildsund til den virkelig dygtige St i n e K u s k i Nors; var et Barn »forgjort« eller »set paa med onde Øjne«, gik der Bud (!) til den berygtede »kloge Kone«, M a r e n H a a n i n g i Vindblæs eller den berømte K. S p i l l e m a n d i Farsø (Himmerland); tilnød kunde bruges vore hjemlige mere fornuftige Matadorer, Degnekonen i Jørsby, Fladeland i Sillerslev og »Skæg-Smith« i Byen, hvis Specialitet var »bolne Fingre«.

Og saa kom »Halvfemserne«, hvor som H. C. Andersen siger: »Alting er bleven anderledes, alting er bleven nyt!«, da Byen, efter Indlemmelsen af Landsognet ragede op fra den lille By til en begyndende Storstad, med 8500 Indbyggere (og med mer eller mindre heldige Storstadsfornemmelser), med Fabriker, flotte Skoler, Hospitaler,

Banker, Sparekasser, med en 3—4-dobbelt Presse, med Jernbaneprojekter (!), med Auto-Biler, Gas-, Vand- og Elektricitetsværker, Kloaker og Dans mellem Bordene, Sportsstævner og meget andet, ofte af noget tvivlsom Art. Paa Landet (om hvis Forhold andre har skrevet fortræffelige Artikler i »Morsø Folkeblad«), skød Brugsforeninger frem, som Paddehatte i Borgernes Øjne, Mejeriernes Skorstone knejsede, Forsamlingshuse, Missions- og Afholdshjem mylrede det med, Høstmaskinerne klaprede og Tærskværkerne fløjtede; Kridtbaner og Elektricitet vidnede om Morsingboernes Fremskridt og Dygtighed, som ogsaa nok kan tiltrænges i vore Dage, kritiske som aldrig før!

Med 20. Aarhundredes Begyndelse, hvor man tappert stredes om, hvorvidt dets Fødselsdag var Nytaarsdag 1900 eller 1901, vil jeg slutte; de sidste 30 Aar ligger os for nær!

»Mindet lader som ingenting, er dog et lønligt Kildespring!«; af dette Kildevæld har jeg i mit lange Liv jævnlig øst, stundom med Sorg, oftest med Glæde! Jeg vil ønske, det maa gaa mine Læsere og gamle og unge Venner paa Mors ligesaa! Glædelig Jul og godt Nytaar!

Johan Hinding.

Gamle Nykøbing- ensere

De to Billeder, vi her bringer, vil kalde muntre Minder frem hos mange gamle Nykøbingensere. De stammer fra den Tid — for ca. 40 Aar siden — da de, der nu er højt oppe i Aarene, stod i Ungdommens fagre Vaar. En af de mest yndede Forlystelser var dengang Dilettantkomedierne, paa hvis Udførelse der anvendtes megen Omhu, som ogsaa lønnedes med saa gode Resultater, at de endnu er bevaret i Erindringen som nogle af de fornøjeligste Begivenheder — baade for Tilskuerne og for de agerende.

Billedet foroven viser et Scenebillede fra „Paa Kastelsvolden“. Fra venstre ses Fru Fischer, Asylgade (Boghandler Fischers Moder), Provisor, Løjtnant Grundtvig, Fru Emilie Jen-

i Ung- dommens Vaar.

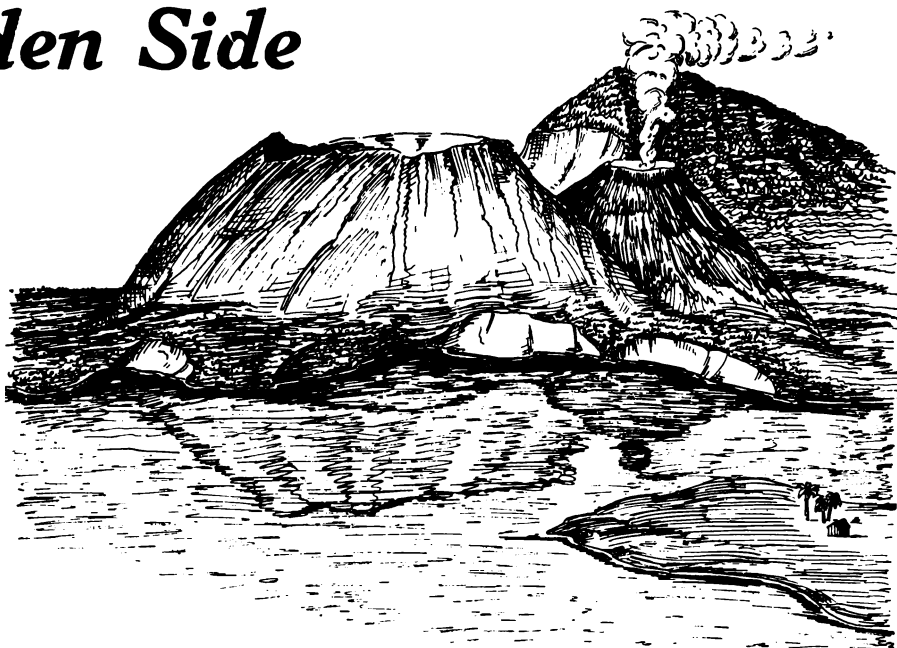
sen, Musikdirektør Carl Christensen, Fru Dr. Hinding og Overretssagfører Hassing, nu København.

Det nederste Billede forestiller et Tyrolerkor fra en Bazar i Haandværkerforeningen for ca. 40 Aar siden. Bazaren holdtes for at skaffe Midler til Opførelsen af Haandværkerforeningens nye Bygning. Personerne er fra venstre: Musikdirektør Carl Christensen, Fru Emilie Jensen, Frk. Madsen, Frk. Nørgaard, Fru Fotograf Ring, Frk. Cronemann fra Viborg, Fru Rasmussen, (en afdød Søster til Fru Jensen) Faktor L. Nielsen og Skræddermester Johnsson (Svensker, afdød).

Siddende foran: Overretssagfører Hassing.

Jul paa den anden Side af Jordkloden —

Den vidtberejste Morsingbo, Forfatteren Kaptajn Kusk Jensen, fortæller nedenfor om Julen paa Søen og om en Rejse ved Juletid hos Antipoderne for 40 Aar siden — en af de Gange, da Almanakken viste Jul og det alligevel ikke blev Jul. . . .

Hr. Redaktør Jespersen har været saa venlig at anmode om et lille Bidrag til Aarets Julehæfte; det falder derfor naturligt at tænke paa de Gange, Almanakken viste Jul og det ikke egentlig blev Jul. Særlig for en Dansker bliver der et tomt Hul i Aaret, naar man ikke kommer med til en rigtig Jul, og det kan for Søfolk hænde mange Aar i Træk, selv om der om Bord bliver gjort, hvad der kan gøres med de Midler, der er til Raadighed. Kokken faar i Reglen Lov til at lave ekstra Mad af, hvad der er om Bord; dette kan, naar Skibet er paa Havet, være meget besværligt. Skibet slingrer eller arbejder voldsomt i daarligt Vejr, Gryder og Potter maa bindes fast til et Jernrækværk, der altid findes rundt om Skibskomfurerne. Slingringen kan være saa slem, at end ikke Komfurringene kan ligge fast i deres Falsler. At Potter og Gryder kun kan være halvfulde af Mad er en Selvfølge, intet kan stilles til Side, uden at det rovser paa Gulvet eller ud af Døren, om den er aaben, alt maa stilles fast, Knive hugges simpelt hen ned i Bænken med Spidsen. Over Skorstenen er en halvrund Skærm, dels for Træk og dels for at Søvand ikke skal slaa ned igennem Skorstenen og slukke Ilden. Lykkes det trods alt for Kokken at faa Maden færdig, maa den sikres underMaaltidet. Bordene i Kahyt og Lukaf'er er selvfølgelig surrede urokkelig fast, Stole, Bænke, Skibskister er fastsurret, men Tallerkener etc. kan ikke surres, derfor sættes der Slingrebrædder rundt paa Kanten af Bordet, det er en fast Trækant et Par Tommer høj, ofte er der ogsaa en paa langs i Midten af Bordet. Naar saa den vanskelige Kunst er lykkedes: at faa Maden vel baaret ind fra Kabysen hen til Kahyt og Lukaf uden hverken at spille eller faa Saltvand i, ja, saa er det flere Gange hændt, især i Sejlskibe, at en pludselig Byge forstyrrer det hele. »Alle Mand an Dæk«, lyder det; alt maa forlades, naar dette Raab lyder, og naar man saa kommer ind igen, vaad og træt, ligger den gode Mad trods alle Forsigtighedsregler paa Gulvet og er ødelagt, en Stump Kiks og et Krus The stiller nok Sulten, men Julestemningen lider et Skaar. Storm og Uvejr kan nok svække Julefestens Glans for dem, der er paa Søen, men helt udslette den formaar det ikke; enhver finder sig i Forholdene, som de er, og er maaske glad til, at det ikke er værre; Minderne vælder frem af sig selv og lægger et Slør over det nærværende.

Ud over at ønske hinanden »Glædelig Jul« sker der udadtil intet, Religion og Familieforhold er fredlyste Omraader, hvor den ene ikke trænger ind paa den anden, det er unddraget den almindelige Samtale og fri for allemands Snak; selv den mest forsorne skal vel vogte sig for at komme med saarende Bemærkninger, det taales ikke.

Julen kan ogsaa fejres under saa fremmede Forhold, at man med sin bedste Vilje ikke kan faa nogen Forbindelse med dansk Jul. — Det følgende er fra en Rejse i 1888 med et dansk Sejlskib. Vi var 12 Mands Besætning og sejlede fra Hamburg i Juni med en Ladning Stykgods (alle Slags Købmandsvarer), en Del fyldte Granater, Krudt etc., den lange Vej ned gennem Atlanterhavet, syd om Afrika, igennem Bass-Strædet imellem Australien og Tasmanien til Sydney, det varede 127 Døgn. I Sydney blev en Del af Lasten udlossen, Resten skulde til Matupi (Herbertshöhe), imellem Ny Pommern og Ny Mecklenburg øst for Ny Guinea. Øerne hørte den Gang til de tyske Kolonier. I Sydney fik vi bl. a to Køer med, skønt de forgæves satte alle fire Ben imod; nu lever de i Herlighed og Glæde paa Mioko ved New Ireland (Ny Mecklenburg); de gav dygtig med Mælk, men der var ingen, der havde rigtig Lyst til at malke dem, endelig paatog en Matros sig Arbejdet og forsvandt et Par Gange om Dagen ned i den Baas i Storlugen, vi havde indrettet til Stald. Kaptajnen og hele Besætningen glædede sig til at faa Mælk i Kaffen, det blev der nu ikke meget af, Omkostningerne ved Malkningen var nok for store. Matrosen trivedes godt og passede Køerne med Omhu, og vi maatte stadig nøjes med sort Kaffe.

Matopi er en lille Ø omtrent paa Størrelse med Agerø, tæt bevokset med Kokospalmer. Ved den ene Side af Øen er en lille Bugt, hvor vi ankrede i 26 Favne Vand (en Favn er omtrent 2 Meter). Omkring Bugten var der tæt bebygget med Negerhytter og nogle Træhuse til de 4 a 5 Tyskere, 13 Kinesere med deres Slaver fra Salomonsøerne. Der skulde være omkring 900 Indfødte, de havde for det meste grimme Ansigtstræk, som Tatoveringen ikke gjorde kønnere, deres pjuskede krøllede Haar gav dem et vildt Udseende, de fleste var middelhøje og stærktbyggede, kobberbrune som en Femøre over hele Kroppen. De er aldeles vilde og lever akkurat som i tidligere Tid, undtagen

at de har lært at ryge Tobak, og saa har de et Stykke Tøj om Livet i Stedet for et Bælte af Blade, Kvinderne maas dog oftest nøjes med et Bælte af Blade; for Varmens Skyld behøver de ingen Klæder, for det er Jordens Hede-bælte, ikke længere fra Ækvator end fra Skagen til Hamburg. Ingen af Mændene arbejder for de hvide, hverken for gode Ord eller Betaling.

De Arbejdere her er, er med Livsfare hentet fra Salomonsøerne, og det gaar saaledes til: Mangles der Arbejdskraft, bliver den tyske Skonnert »Hans« sendt af Sted til Salomonsøerne, Skonnerten ankrer saa langt uden for Kysten, eller om der er Vind, holder det gaende for Sejl, at den ikke kan overrumplens af de Indfødte med deres Kanoer. Med nogle Kanonskud jages alle Kanoer i Land, en stærkt bemanded og bevæbnet Baad sendes fra »Hans« saa nær ind til Land, at de kan raabe ind til Høvdingen og de Indfødte paa Stranden, om hvor meget Tøj, Krudt, Kugler og eventuelt Geværer, de vil give for et vist Antal Mand. Naar Handelen er sluttet og Høvdingen har Forraad for en Tid, lader han det Antal Folk, der er solgt, drive ud til Baaden én for én, hvor de saa bliver bundne og lagt ned i Bunden og senere bragt om Bord i Skibet, hvor de indespærres og holdes under skarp Bevogtning. Kommer Baaden for nær til Land, risikerer Folkene at blive dræbt og Baaden udplyndret. Slavehandel er jo forbudt, derfor bliver der, naar Folkene fordeles til de forskellige Kolonier, oprettet en Kontrakt for hver Mand, hvori det hedder, at de skal tjene i fem Aar hos de Hvide, i den Tid faar de Kosten, et Stykke Tobak saa stort som en Blyant og en Kridtpibe hver Søndag. Lønnen var sat til 200 Mark. Da Pengene ingen Værdi har for de Indfødte, tager de efter endt Fortjeneste Varer i Stedet, et Gevær og Ammunition, Økser, Værktøj, Tøj og andet efter frit Valg for Beløbet. Skonnerten sejlede dem saa hjem igen.

Disse Slaver var samtidig Livvagt for de Hvide, da der er Fjendskab imellem Stammerne indbyrdes, Slaverne holdt sig til de Hvide for ikke at blive slaaet ihjel og spist, de Indfødte paa deres Side vidste ogsaa godt, det var farligt at komme i Kamp med de velbevæbnede Hvide og deres Slaver, saaledes opretholdes en jævn Vaabenstilstand, der dog kunde brydes, idet der, imens vi var der, kom Meddelelse om, at de Hvide paa den nordlige Del af Ny Mecklenburg var slaaet ihjel og Slaverne flygtet med Baaden; maaske det var dem, der havde gjort Opstand. Af og til blev et tysk Krigsskib sendt paa Straffeekspedition, men de Indfødte forstod at forsvinde ind i Landet, før Kuglerne kunde naa dem. De indfødte Mænd gav sig kun af med Fiskeri, Bygning af Huse og Kanoer samt lavede Tovværk og Fiskeruser, der anbragtes ved, at en Mand dykkede ned og befæstede dem til Bunden eller lange nedsænkede Tov. Kvinderne var lige saa gode Svømmere som Mændene, de sørgede for Føden og Tobak, som de tjente ved at bære Kul, Briketter og Varer i Land for Købmanden. Det var et komisk Syn at se et hundrede Stykker forsamlet paa Stranden for at bære Kul, en løb med et Stykke, andre tog to eller tre, det kunde gaa vældig raskt en Tid, men saa kunde de pludseligt ligesom Børn forlade Arbejdet for den Dag, men deres Stykke Tobak vilde de have (der gik 44 Stænger paa et kg).

De svømmede ofte i store Flokke ud til Skibet, men de kom aldrig om Bord. Søfolkene morede sig saa

med at kaste Stumper af Tobak ud i Vandet; de skulde nok dykke ned og faa fat i det. Ogsaa Mønter og Knapper kunde de fange, inden de sank til Bunds. Skete det, at deres Lapa-Lap (Bælte) gik løs, kom de ikke op til Overfladen, før den var paa sin Plads. Baade Mænd og Kvinder havde stor Lyst til at pynte sig. Købmanden gav dem derfor sit gamle Tøj, men kun ét Stykke til hver; en Dag spaserede en Indfødt hovmodig inde paa Broen, kun iført en kort hvid Vest; hans Lapa-Lap var lagt bort, skønt han ingen Bukser havde paa, andre havde Bukser, men ingen Seler, en tredie en Hat, men naar en var saa rig, at han havde baade Skjorte og Bukser, hang Skjorten uden paa.

En Dag kom en Negerkone padlende med en Kano, hun havde været ovre paa den anden Side af Sundet efter Brødfrugt, Bananer, Pine Apels med mere, hun padlede med den ene Haand og holdt en gammel Parasol over sit nøgne Legeme med den anden, hun kom tæt forbi, for at vi kunde se, hvor fin hun var. Husene var af Bambus og tækket med Palmeblade. Det største var til de unge Mænd og stod paa Stolper. Der blev de unge, ugifte Mandfolk over en vis Alder spærret inde hver Nat og Stigen taget bort. Naar det blev rigtig varmt, 40—50 Grader Celsius henved Middagstid, tog Konerne alle de sorte Rollinger ud i Vandet og vaskede dem under Skraal og Skrig, som selv de sorte Svin inde paa Stranden ikke kunde gøre dem efter. Sæbe brugtes ikke, Snavset skuredes af med Sand.

Inde paa Ny Pommern, nogle Kilometer fra Skibet, laa to gamle og en ny Vulkan; det røg stadig lidt af den nye, og vi havde et Par Gange mærket Jordskælv; ikke desto mindre havde jeg Lyst til at komme derover og fik tre Mand overtalt til at gaa med. Vi roede over med Baaden, det gik let nok i omtrent stille Vejr. Imens vi roede langs de stejle Skrænter ved Vulkanens Fod, saa vi et Sted Vandet løb ud; en af Folkene stak Haanden ned i Vandet, men fik den hurtigt op igen, for det var næsten kogende hedt; vi fandt dog en Landingsplads, hvor Baaden kunde trækkes op paa Land. Det var let at faa en til at blive ved Baaden, for ingen af dem havde rigtig Mod paa Turen; de havde hørt de Indfødtes Beretning om, hvorledes Vulkanen sommetider kastede Aske og Lavablokke helt over til Matupi. Tre Mand begyndte vi Vandringen op ad, over tørret Dynd bevokset med Tjørn og Kaktus. Omtrent paa Vulkanens halve Højde ophørte Plantevæksten, og Vulkanens Kegel begyndte. Der vendte den ene Mand om igen, en Dreng og jeg fortsatte dog op efter Krateret, der udvendig bestod af smaa løse, sorte Lavasten. Hist og her laa vældige Klumper Svovl, der var varme endnu og udsendte en hæsleg Stank. Krateret blev stejlere og stejlere, tilsidst maatte vi bruge Hænderne ogsaa, men naaede dog omsider Kraterranden, der ikke var bredere end at en Mand kunde gaa der, og Indersiden var endnu stejlere end Ydersiden. Jeg tvivler om, at man kunde kravle op igen, om man faldt ned i denne uhyre Trag, omkring 100 Meter vid i Tværmaal. Inde i Krateret laa store Stykker Svovl, og det røg langsomt op af den, paa Kraterranden laa der ogsaa Klumper af Svovl, vi pirrede lidt i det med en Stok, og blot et Par Tommer nede kunde det brænde.

Men hvor var der en vidunderlig Udsigt fra det ca. 1000 Fod høje Krater! Bag ved laa de to gamle Vulkaner,

til de andre Sider dukkede Land og Øer op af det 6000 Fod dybe Vand. Landet var klædt med alle Slags tropiske Vækster, en forfriskende Vind bragte nogen Kølighed oven paa den tropiske Varme længere nede. Det varede længe, inden vi kunde rive os løs og forlade det farlige Sted, nedad gik det let nok, vi kom godt ombord. Samme Aften var der Jordskælv, det første Stød var det værste, og næste Morgen vældede Røgen op af Vulkanen.

Juleaften kunde vi holde i Fred og foruden det sædvanlige Julemaaltid, spise tropiske Frugter, Ananas etc., saa meget vi vilde og kunde drikke frisk Mælk af Kokosnødder. Til Juledag havde Købmanden lokket de Vilde sammen ved at uddele Bomuldstøj, Glasperler og Tobak, Stemningen var høj og Glæden stor, de Indfødte dansede Krigsdans, ledsaget af deres særegne Musik, bag efter var der Væddeløb, dog med Forhindringer, idet enhver Deltager maatte stikke Benene i en Sæk, der saa blev bunden fast under Armhulerne, paa et givet Signal begyndte Løbet med det Resultat, at de ivrigste faldt først. Dernæst forsøgtes det med to og to bundne sammen med det ene Ben, tilsidst blev det dog de Indfødte for meget, de gik

hjem. Der kom undertiden Missionærer, og de samlede de Indfødte til Møde i et Hus paa den Maade, at enhver Besøgende fik et Stykke Tobak. Forhaabentlig lykkedes det dem at faa de Unge i Tale, hvoraf flere var ret intelligente, de ældre ændrede næppe deres nedarvede Anskuelse og Skikke. De havde en ikke ringe Dygtighed i at bruge de faa Midler, der stod til deres Raadighed, til at bygge Huse, Kanoer etc.

Jeg havde flere Gange ytret Lyst til at faa nogle friske Kokosnødder med paa den lange Rejse, der forestod hjemad, over det stille Hav rundt Kap Horn (Sydspidsen af Sydamerika), og en af de Indfødte tilbød at gaa med ind i Skoven og hente dem. Ombord rystede de betænkeligt paa Hovederne, men naar man ikke er bange, kan man til en vis Grad stole paa de Indfødte. Han klatrede op i Træerne som en Abe og bandt Nødderne sammen ved Stilkene to og to og bar dem ned, for hvis de grønne Nødder falder fra den store Højde, gaar de i Stykker og Mælken spildes. Stærkt belæst kom vi ombord, og han fik noget Tobak, maaske mere end han nogensinde før har haft paa en Gang. — — Glædelig Jul! Jens Kusk Jensen.

.....

Anatomiscenen —

Eller: Overlæge Nordentoft demonstrerer sin Fødselsdagsgave.

(Frit efter Rembrandt.)

Gildeskik og Gildesmad i gamle Dage.

Gamle Kogemester Kjeldgaard fortæller om, hvordan der festedes paa Mors i det forrige Aarhundrede.

GENNEM SLÆGTLED har Julen været Aarets store Fest. Men vore Forfædre festede ganske vist for slet ikke saa langt tilbage paa en ganske anden Maade, end vi gør det nu. Hvis man har den mindste Interesse for vore Forfædres Liv og de sidste Slægtleds Kulturhistorie, er det morsomt at høre om gamle Skikke ved Fest og Højtid.

Man træffer rundt omkring i Landet gamle Mænd og Kvinder, som har oplevet og i Erindringen bevaret saa meget, at de, selv om det ikke faldt i deres Lod at være Tilskuere til store Begivenheder, men kun at leve flere Generationers Dagligliv med, i deres Hukommelse opbevarer en Viden, som gør dem til interessante Fortællere paa deres særlige Omraade.

Den gamle Kogemester.

Hvis man vil vide lidt om, hvorledes det for et halvt Hundrede Aar siden gik til, naar der var Fest og Selskabelighed paa Mors, kan man ikke gøre noget bedre end at begive sig til gamle Kogemester Kjeldgaard og bede ham fortælle.

Kjeldgaard, der nu er 79 Aar, har siden 1880 og til de allersidste Aar været Morsøs mest kendte og benyttede Kogemester. Han har oplært 12 Elever i den ædle Kogekunst og hvad dertil hører. Den sidste af Eleverne er en ung Mand, der sidder ved Siden af den gamle Kogemester inde i den lune Stue i M. C. Holms Stiftelse, mens gamle Kjeldgaard fortæller om de Morsingers Skikke ved Bryllup, Begravelse og Højtid i gamle Dage.

Kjeldgaard har selv lært Kunsten hos Fru Thorup paa Kathrinelund. Han var Karl paa Gaarden, men stærk var han ikke, og det haarde Arbejde var ikke saa godt for ham. Saa hændte det, at Kokkepigen blev syg, og Kjeldgaard kom til at hjælpe Fruen med at tage Vare paa Mælken, naar den var malket. Mejerier var der jo ikke til at hente Mælken. Derfra og til Madlavningen var der ikke langt, og i mange Aar var Kjeldgaard den mest søgte Kogemester paa Mors. Ofte blev han ogsaa hentet til Thy og Salling. Den første Tid boede han i Øster Assels, og det var tidt haarde Ture, han kom ud paa, naar man havde Brug for ham forskellige Steder paa Øen. Ofte kørte han timevis i Kane en knaskold Vinternat. Kogemesteren maatte jo være paa Gaarden flere Dage, før Gildet begyndte, for at hjælpe med til Bagning, Slagtning og Brygning. Ikke sjældent var Kjeldgaard et Sted 6 eller 8 Dage. Skulde han saa hjem til Øster Assels, maatte han tit lade sig køre ind til Nykøbing og her i den Gaard, der nu er Købmand Svaneborgs, afvente Landposten Jens Ør, som skulde køre ham til Øster Assels. Jens Ør havde et Par

smældfede Heste, men han var øm over sine Dyr, og det kunde være baade tre og fire Timer, inden Turen var gjort.

Senere flyttede Kjeldgaard til Nykøbing. Det var paa mange Maader nemmere.

Hvornaar man kunde byde til Gilde.

Dengang var der Orden i Sagerne, ogsaa naar det gjaldt at feste. Selskaber og Gilder var paa Landet samlet paa ganske bestemte Tider af Aaret. Fra Midten af Oktober til over Nytaar var det en munter Tid. Saa var det ingen Skade til at hvile lidt ud, og fra Marts til Slutningen af Maj var det igen Gildetid. Alle festlige Begivenheder blev samlet paa disse Tider af Aaret. Det ansaaes saaledes for en stor Begivenhed, hvis nogen holdt Bryllup udenfor Marts—Maj Maaneder.

Et gammeldags Bryllup.

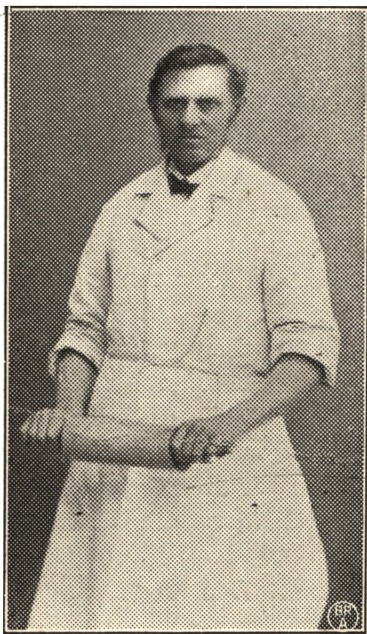
Et Bryllup paa Landet paa Mors var ingen ringe Lystighed. Det varede gerne to Dage. Bryllupsdagen om Formiddagen kom Gæsterne ved 10-Tiden. Der kunde være baade et og to Hundrede, og udenfor Gildeshuset stod Musikanterne og blæste, naar Gæsterne kom. Naar de vel var kommet indenfor og til Sæde, blev der budt paa Frokost. Og det maa betegnes som en »alvorlig« Frokost, man nok kunde blive mæt

af. Først var der en varm Ret. De fleste Steder var det Frikassé. Derefter kom Rullepølse, Ost, Sylte, Frikadeller og anden kold Mad. Og det festligste af det hele var »Gammelmadsfadet«. Det var et smukt pyntet Fad med et helt kogt Faarelaar garneret med firkantede Stykker Flæsk og Pølser. Snaps og hjemmebrygget Øl blev der drukket til. Og rigeligt var der af alt. Saadan en Frokost skulde nok kunne »holde Livet sammen«, som man sagde.

Brødet, man spiste til, var naturligvis hjemmebagt, ligesom alt Kød var hjemmeslagt. Flormel kendtes saa godt som ikke, og Melet fra Møllen blev »timset«, d. v. s. sigtet, hjemme.

Naar Frokosten vel var overstaet, kom den højtidelige Vandring til Kirke. Man gik i et festligt Tog med Musik i Spidsen. Brudfølget gik parvis, og Rækkefølgen skulde ordnes efter Familieforholdene, saa de nærmest beslægtede gik næst Brudeparret. Det fordrede en stor Del Takt og Omtanke at faa ordnet Toget, saa ingen blev forurettet, men alle kom til at gaa paa den Plads, der tilkom dem.

Ved Ankomsten til Kirken gik Musikanterne ofte med ind for at spille Salmemelodierne under Vielsen. Naar man efter den kirkelige Højtidelighed atter var hjemme, blev der budt Vin og Kage. Man kendte ikke til mange Slags

forskelligt Bagværk. I mange Aar brugte man kun at servere Kringler. At skære Kringlen ud var overdraget nogle kvindelige Slægtninge. En Skaffer var det betroet at skænke Vinen. Glas var en sjælden Ting, og som oftest fandtes der til alle Gæsterne kun to Glas, et til Kvinder og et til Mænd. Skafferen skænkede saa op i disse Glas, saa ofte de blev tømt, og det var Skik, at der skulde bydes »over Kors« til Kvinder og Mænd. Naar alle havde drukket Vin, blev der serveret Chokolade og Kaffe, stadig med Kringle til. Ogsaa ved Kaffedrikningen var der forskellige Æreshverv, saaledes at en Kone skænkede Fløde i Kaffen og en kom Sukker i. Med den udstrakte Gæstfrihed, man i de gamle trohjertede Tider viste, var det uoverkommeligt at have Kopper til hele Bryllupsselskabet. Man skænkede saa længe, til der ikke var flere rene Kopper, saa kom der Skyllskaale ind med varmt Vand, og heri underkastedes de brugte Kopper en hastig Rengøring for derefter at blive anvendt igen.

Bryllupsmiddagen.

Naar man havde faaet hvilet lidt ud og rigtig faaet hilst paa hinanden og set Bryllupsgaverne, samledes man igen til Bryllupsmiddagen. I denne var der ikke megen Afveksling de forskellige Steder. Man begyndte gerne med Kødsuppe, derefter Høns, en Steg og til Slut Budding eller Rødgrød. Ovenpaa den egentlige Middag, hvortil man drak Øl, kom saa Rismelskage med Vin.

Til Suppen havde man en Suppevisk; men man brugte ikke Suppegrønt i nær samme Udstrækning som nu. Boller skulde der være mange af, de blev gerne lavet i Spandevís. Disse Boller var nogle ordentlige Kammerater. En Kød-bolle var omtrent saa stor som et Hønsæg. Melbollerne blev kaldt »Kløser« eller »Kumper«, men Kødboller var de mest eftertragtede. De blev lavet paa den Maade, at Kogemesteren trillede Farsen i Hænderne.

Denne Suppe blev spist af flade Tallerkener. Den kom ind paa Bordet i store Fade, og man var saa 5—6 Personer om at lange til hvert Fad. Bollerne skar man i Stykker med Skeen og tog kun en lille Bid ad Gangen over paa sin Tallerken.

Til Hønsene og Stegen, der kom efter Suppen, spiste man Brød. Kartofler eller Rødkaal kendtes ikke ved de rigtig gammeldags Gilder. Den første Gang, Kogemester Kjeldgaard serverede Kartofler paa Mors, var ved et Bryllup i Sillerslev for 45 Aar siden, og det vakte en levende Forbavselse blandt Bryllupsgæsterne. Til al denne Mad drak man hjemmebrygget Øl af Kopper.

Skulde man slutte Maaltidet med Rødgrød, blev denne spist af de samme flade Tallerkener, man havde faaet Suppen i. Husmødrene gik derfor mere og mere over til at servere Rombudding i Stedet for Rødgrød, skønt Rødgrøden engang var eneherskende og egentlig betragtedes som noget, der hørte med til et Bryllup, naar det skulde være ordentligt i alle Maader. Men de kloge Husmødre holdt mere af Rombuddingen, som det var lettere at spise af de flade Tallerkener.

Dansen begynder -

Efter Bryllupsmiddagen begyndte Dansen. De fleste Steder maatte man klare sig med Lergulve, men det gik

storartet endda. Med den frodige Livsglæde, man i gamle Dage samlede sig til Aarets festlige Begivenheder, var man i Stand til at more sig i en rivende Fart og at holde ud den ganske Nat. En varm Fornøjelse var de gamle Danse, Polka, Sekstur, Seksmandsdans, Familiedans og hvad de nu hed. Mændene dansede da ogsaa i Skjortærmer, mens Kvinderne jo dengang var uhyggeligt varmt paaklædt i Festdragten. Dengang var det altsaa Kvinderne, der maatte døje, naar de var til Dans, mens Mændene kunde gøre sig det noget behageligere.

Læderfodtøj var de fleste Steder en Luksus. Man dansede storartet i Træsko, fandt man. Pigernes Træsko skulde være skuret fint hvide og forsynet med Metal-»Krammer«. Messingkrammer regnedes for at være fint, Kobberkrammer var næsten overdaadigt, men mange maatte nøjes med Blikkrammer.

Musikken leveredes af Spillemandene, som trakterede Violin og Blæseinstrumenter. Mange af dem var »Om-gangsspillemand«, der drog rundt i Landet, hvor der var Brug for dem.

„Bittefrokost“ og rigtig Frokost.

Ud paa de smaa Timer stivede Danserne sig af med Kaffepunche. Man har aabenbart dengang godt vidst, at varme Drikke er allermest afkølede, naar man er ophedet. Men naturligvis blev der ogsaa stukket adskillige Snapse ren Brændevin under Vesten i Nattens Løb.

Ved 3-Tiden om Morgenen havde man naaet at blive sultne igen. Saa skulde man have »Bittefrokost«. Den bestod af Ost og afskaaret Paalæg. Derefter begyndte Dansen igen, og Kl. 9 spiste man saa rigtig Frokost, det var kogt og saltet Fisk med Sennops- og Smørsovs. Paa dette fremskredne Tidspunkt kunde man jo nok trænge til at faa lidt Søvn i Øjnene. Men ud paa Dagen samledes hele Bryllupslaget igen, og saa fik man Suppekød med Sirupsovs til Aftensmad. Naar man derefter sagde Tak til Værtsfolkene og gik hver til sit, kunde man jo nok være enige om, at Bryllupsfesten i alle Maader var forløbet, som den skulde.

Da Bedstefar skulde begraves.

Efter Festen kom saa det travle og nøjsomme Dagligliv. Fordringerne var til Hverdags ikke store. I den Tid, der her fortælles om, var det saaledes kun almindeligt at bruge Fajancetallerkener, naar man havde Gilde. Til daglig spistes der af Lertallerkener, som den stedlige Pottemager brændte. Men til Gengæld festede man dengang af et godt Hjerte ved Lejligheder, som vi nu vilde finde det lidt underligt at gøre til Fester, nemlig ved Begravelser. I Forhold til mange andre Steder i Landet var Begravelsesfestlighederne paa Mors ret stilfærdige. Men det var Sæd og Skik, at der skulde drikkes en hel Del Øl og Punch, naar man kom sammen til en Begravelse. Det skal ikke saa helt sjældent være hændt, at man af denne Grund var lidt sent paa Færde, naar der skulde ages til Kirke, og da det ikke gik an at lade Præst og Degn vente ved Kirken, kunde man blive nødt til at jage afsted med Kisten og Liget i strakt Karriere for at indhente det forsømte. Den gamle Kogemester erindrer en Begravelse, som fandt Sted for 40 Aar siden paa Dragstrup Søndergaard. Ved denne Lej-

lighed var der ikke blevet drukket noget Spiritus, men da det var Slægtens gamle Bedstefar, der var død, var Sorgen ikke saa stor hos mange af de helt unge, der daarligt nok havde kendt ham. Det har vel ogsaa været sjældent, at de unge havde en saa udmærket Lejlighed til at være samlet alle; i hvert Fald gik Naturen over Optugtelsen, og da Pastor Lillelund, der dengang var Præst i Tæbring, efter Jordefærden vilde læse op for de sørgende i en af Gaardens Stuer, kunde man ikke finde nogle af de unge. Man drog ud for at søge efter de unge Desertører, og Fru Lærer Vestergaard, som maa have haft en fin Næse, forfulgte Sporet til Vognporten, hvor man fandt de unge i Færd med at danse med Liv og Lyst til Tonerne af en Trækharmonika.

Juleglæde og Nytaarsløjer.

Det er en Selvfølge, at heller ikke ved Jul og Nytaar fornægtede de gamle Morsingers Humør og Festglæde sig. Anden Juledag begyndte man at slaa Gækken løs. For Tjenestefolkene var Anden Juledags Morgen den højtideligste i hele Aaret. Den Morgen havde de nemlig Lov til selv at smøre deres Frokost! Og det betragtede Tyendet dengang som en af de »vildeste« af alle Aarets Begivenheder. Op ad Dagen kom Børnene fra Nabogaardene paa Besøg og fik Godter. Børnenes Julekñas var i de Tider en Haandfuld »Utnødder«, det vil sige runde Klumper af den Masse, der dannedes af de første Draaber, der kom ved Ølbrygningen. Anden og tredie Juledags Aften blev der danset. Saa kom Ombudsspillemandene; den mest kendte af dem var Per Karenstrup fra Thy.

Nytaarsaften gik det løs med alle Slags Løjer i langt videre Udstrækning end nu. Folk var indstillet paa Løjerne, og der var ingen, der dengang fandt paa at gaa til Politiet, hvis Løjerne blev noget grove.

Det var meget almindeligt at slaa Lerpotter paa Dørene og skyde Geværer af, men ofte udfoldedes der ogsaa megen Snedighed, naar det gjaldt at finde paa en god Spas. Et Sted var der en Kone, som Nytaarsaften havde en Gryde med Grød staaende over Ilden under Skorstenen (Komfur havde man dengang ikke). Nogle udspekulerede Knægte fandt da paa at krybe op og stikke en Baadshage ned gennem Skorstenen. Baadshagen tog fat i Jernhanken paa Gryden, og — vupti! forsvandt Gryden med den rare Grød tilvejs, op gennem Skorstenen. Ved dette Syn udbrød Konen, som kom til i det samme, i den største Bestyrtelse: »Far! Nu rejst' æ Grødgryd' over æ Skorsten!« Spasagerne gemte derefter den bortførte Gryde under noget Kvas, men da de kom hjem og fortalte om denne Bedrift, sendte deres Forældre dem dog over at aflevere Gryden igen.

Naar der bryggedes.

Forud for de store Fester gik dengang et uhyre Arbejde. Alt, hvad der blev spist og drukket, var jo fremstillet i Hjemmet. Et vigtigt Arbejde var Ølbrygningen. Hertil brugte man Malt, som man de fleste Steder selv malede paa en Kværn. Kun fra enkelte store Gaarde, hvor der skulde bruges meget Malt, lod man Mølleren besørge dette. Derefter kom man Maltet i et stort Kar, hvor der laa Rughalm paa Bunden. I Karret var der et Hul, hvorigennem der var stukket en Stang til at røre om med. Nu blev der hældt kogende Vand over Rugen og Maltet, og det hele fik Lov at trække i 2—2½ Time. Naar man saa tog Spunsen af, kom der først et tykt Skum ud, som kaldtes »Ut«. Tre Lag af selve Vædsken blev derpaa tappet af og hældt over i andre Kar, hvor der blev sat Gær til. Saa dan stod det og gærede en Dag, hvorpaa man skummede det af og kom Øllet i Øltønder. Det første Lag regnede man for at være det bedste. Under Brygningen gjaldt det om at passe at gemme noget af Ølgæren til næste Gang, der skulde brygges.

„Hingstegildet“.

Endnu en Form for Festligheder i de Dage kan man ikke undgaa at nævne. Det var de saakaldte Hingstgilder. Dengang var alle Avlshingstene jo i privat Eje, og hvert Foraar betalte man Hingstens Ejer, naar man havde set, hvor mange Føl, der kom. Det var da Skik, at de, der havde lejet Hingsten, blev budt til Gilde hos dens Ejer. Dette Gilde var noget ganske særligt; der kunde nemlig ikke komme Kvinder med! Kvindernes Fraværelse bidrog naturligvis til, at det ofte gik hedt til ved »Hingstgilderne«. Det var Skik, at der ved denne Lejlighed skulde drikkes Punch. Punchen blev blandet i store Boller af Rom, kogt Vand og Sukker, naar det skulde være særlig fint, kom der ogsaa en Flaske Rødvin i. Punchebollen blev serveret paa en yderst festlig Maade, idet den blev baaret ind, efter at der var sat en Tændstik til, saa at Spiritusdampene kransede Punchebollen med de pragtfuldeste blaa, røde og gule Flammer. Denne Afbrænding var ogsaa ret praktisk, da den formindskede Drikkens Spiritusholdighed ikke saa lidt.

Alle disse Skikke, som engang var i Brug her paa Mors og vel i noget lignende Form ogsaa andre Steder i Landet, er nu »en saga blott«. Men det giver et morsomt Indblik i en forbigangen Tids Sæder og Levevis at høre gamle Kogemester Kjeldgaard fortælle om de gamle Morsingers Fester og Højtider.

Otto Walsted.

Hvad synes De om vor Tid?

„Jul paa Mors“ har rettet dette Spørgsmaal til en Række kendte Personligheder i By og paa Land og bedt dem belyse det i kort Form — helst ikke over 30 Linjer. — Vi har haft den Glæde at modtage en lang Række Besvarelser, der tilsammen giver et interessant Billede af vor Tid med baade dens Fordele og Skavanker.

Fru Margrethe Fog, Nykøbing:

Tiden for 70 Aar siden synes jeg bedst om, fordi den var saa forunderlig nøjsom. Guds frygt med Nøjsomhed er en stor Vinding. Det var den Tids Særpræg. Havde det Præg holdt sig op i Nutiden, havde vi maaske ikke haft den Krise, som vi nu er i. Dog den Tid havde jo ogsaa sine Mangler, det var jo, som der staar i Sangen om Bonden:

»Højt Lærken over hans Hoved slog,
men han hørte det knapt.«

Nutiden med alle dens Skavanker maa vi dog ikke helt haane. Radioen mener jeg snarest fremmer Aandslivet, det er en dejlig Ting for dem, som ikke kan komme i Kirke, at sidde hjemme i sin Stue og høre en god Prædiken og være med i Salmesangen m. m.

I Fortiden var det mest Hjertet, der raadede, nu er det mest Forstanden. Det er at ønske, at Hjerte og Forstand maa følges ad.

Margrethe Fog.

Husmand Kr. Søndergaard, Outrup:

Hvad jeg synes om vor Tid:

At den trods de store Fremskridt i teknisk og materiel Henseende dog ikke er nogen god Tid. Hvorfor? Særlig fordi den er saa rastløs, at der er saadan et Jag over Nutidsmennesker, at de knap faar Tid til at tænke over Tilværelsen, Tid til at leve Livet alvorligt. Og hvad jages der saa stærkt efter? Særlig Forlystelser og Adspredelser, Møder med selskabelige Sammenkomster om Vinteren, Fester og Udflugter om Sommeren, Søndagen, som før var Kirkedag og Hviledag, er for altfor mange blevet den travleste og strengeste Dag i Ugen. Den væsentligste Aarsag til alt dette er det Utal af Foreninger, som vor Tid er belemret med. Alligevel mangler vi endnu en Forening, men den skulde hedde: Foreningen til Foreningers Afskaffelse. —

Selvtænkning staar ikke højt i Kurs i vore Dage, det er jo ogsaa lettere at leve paa Overleveringer og Diktater af Førerne for de forskellige Retninger. Jeppe Aakjær siger i et af sine Digte:

»Ta jer Ti te aa tenk, skaf jer Fred te aa grov,
gi jer Staaen, bette Bøen, gi jer Staaen.«

Ja, det er noget, jeg synes, der trænges haardt til i »vor Tid«. Kultur og Oplysning har fremhjulpet meget, der er godt, men den har ogsaa øget vore Krav, skærpet vore Fordringer og derved formindsket vor Evne til at leve et sundt, tilfreds og lykkeligt Liv. —

Den gamle Tid:

Sandheden tro maa det indrømmes, at Oplysningen da stod paa et temmeligt lavt Stade, at Synskredsen var lidt snæver og Interesserne faa og smaa. Og det kan ikke undre, om den yngre Slægt maa synes, at den Tid maa have været sølle og fattig, fordi der jo manglende det meste af, hvad de nu finder nødvendigt, og at Livet gik i et altfor roligt og ensformigt Tempo. Vi ældre ønsker vel heller ikke den gamle Tid tilbage, men synes alligevel, at der er noget, som er værd at mindes, ja, ogsaa noget, som burde været bevaret. Jeg skal her blot minde om de hyggelige Mørkningstimer, naar Familien var samlet omkring Bilæggeren, og Far eller Mor fortalte Historier eller sang en af de gamle Viser, samt den flittige »Syslen« i de lange Vinteraftener, hvor alle var beskæftiget med nyttigt Arbejde. Det rolige Hjemliv havde sikkert Værdi og var af Betydning for den opvoksende Slægt.

Hvis de gamle Dyder, Flid og Nøjsomhed, var blevet bedre bevaret og parret med Nutidens større Kultur og bedre Oplysning, da vilde de økonomiske Vanskeligheder og Forviklinger, som vor Tid er ude for, været lettere at komme igennem.

Kr. Søndergaard.

Lærer Touborg, Ø. Assels:

De spørger mig, Hr. Redaktør, hvad jeg synes om vor af Film, Radio, Sport og Biler prægede Tid.

Skønt jeg som Barn af Tiden ikke føler mig kaldet til at opkaste mig til Dommer over den, vil jeg dog ganske kort sige, at jeg synes ikke rigtig om den, og at jeg tror, det paa mange Maader er en usund Tid.

Nu er der et gammelt Ord, der siger, at som man ældes, saa arges man, og det kan maaske til Dels forklare efterfølgende faa og sure Bemærkninger.

Jeg finder, at vor Tid er en underlig spredt og urolig Tid, og jeg tror, at de mange tekniske Fuldkommenheder, hvad enten de nu hedder Film, Bil eller Radio, har deres store Skyld deri, idet de virker spredende. Det gamle hyggelige Hjemliv med Familien efter endt Arbejde samlet omkring Lampen til forskellig Sysse er snart ganske ukendt. Ofte ser man, at Karl og Pige er paa Farten, Forældrene ude hver og hveranden Aften, og Børnene sidder ene hjemme, hvis de da ikke løber paa Gaden.

Økonomisk er det heller ingen sund Tid. Hvor mange husker det gamle Ord om at sætte Stævne efter Evne, hvor mange er der ikke, der trækker mere og mere Gæld paa sig og lever paa gyngende Grund. Ældre Tidens smaa Fordringer og smaa Indkomster var sundere.

Sport — ja, naar Hovedformaålet var at øve og styrke Legemet, saa er al Idræt god, men prøv engang at forbyde Ballerne, og se saa hvor mange Medlemmer, der bliver tilbage i de mange Fodbold-, Gymnastik- og Skytteforeninger. Den Sport, der drives alene for Penges og Præmiers Skyld, vil jeg slet ikke tale om, det er Spekulation og ikke Sport.

Værst og usundest er Tiden desværre for Ungdommen. Jeg er bange for, at Fremtiden ikke vil blive saa lys og lykkelig for den, som den gerne skulde blive, og Hovedgrunden er maaske, at de gamle Dyder, Lydighed, Flid og Nøjsomhed ikke var moderne i den Tid, den voksede op. Jeg tror, at den gammeldags Opdragelse, selv om den undertiden kunde være lidt haardhændet, virkede bedre til at danne en vaagen og karakterfast Slægt, der havde bedre Betingelser for at kunne skabe sig en taalelig Fremtid.

Johs. Touborg.

Sparekassedirektør Fredr. Bang:

Der spørges: Hvad synes De om vor Tid, og jeg maa for mit Vedkommende sige, at det nu ikke er saa ligetil at svare paa for en gammel Mand, men enten man synes godt om den eller ikke, skal man jo leve i den, og alt beror jo paa — for at bruge et populært Udtryk —, om man kan finde Tilpasningen. Livet er jo i høj Grad, som man forstaar at tage det, men i det store og hele synes jeg dog, at vor Tid er vanskelig, meget er i Støbeskeen, og desværre synes jeg ikke, at det, der støbes, altsammen er godt.

Trods det, at jeg er født og opvokset i Tællepraasenes Tid med toppede Brosten i Gaderne og før man kendte Biler, Motorer,

Dampfærger, Jernbaner, Vand- og Gasværk, Telefon, elektrisk Lys, Grammofon, Film, Radio og meget andet nyt, priser jeg dog de gode gamle Dage uden alle disse Nutidsformødenheder. Der var dengang langt mere Tilfredshed med Tilværelsen, Livet levedes med større Nøjsomhed, det var i Hjemmene, det meste foregik, der samledes man, og der havde man sine fleste Glæder. Udendørs Fornøjelser var faa og sjældne. Man var mere opfyldt af Arbejdet, Arbejdstiden var for det meste 16 Timer i Døgnet og kun faa Timers Fritid om Søndagen, men desbedre smagte en Fridag eller en lille Ferie en Gang imellem.

Skønt alt det nye ikke er slet, og alt det gamle ikke var godt, saa tror jeg alligevel, at de fleste, der er kommet over de 70, mener som jeg, at i den første Halvdel af vor Levetid var — trods alle Fremskridt siden — vort Folk i det store og hele mere tilfreds med Verden, som den var dengang, end den nuværende yngre Slægt er nu. Eller maaske er det vi ældre, der ikke har Forstaaelsen og Tilpasningsevnen for den nye Tid, vi nu lever i.

Fredr. Bang.

Pastor Hansen, Frøslev:

Vor Tid er som en Rigmand, der er blevet syg. Der er Uorden i Samfundsorganismen, og ingen véd Raad. — Gud som den levende Virkelighed er slettet af mange Menneskers Bevidsthed, dermed er Moralens ormstukket. Vor Tid sævner en moralsk Stormagt og Maalestok. Denne Moralopløsning faar sin Næring fra det, der er vor Tids Stolthed: Videnskab og Teknik, som sejrer over Moral og Religion og saaledes virker sjælefordærvende. Begreber som Pligt og Ansvar smuldrer bort. »Naar vi nu ser ud over en Verden fuld af Forvirring, forstaar vi dog saa meget, at alle vore Ulykker er selvforskyldte. Solen skinner jo stadig, og Regnen regner« (Harald Tandrup). Der er kun én Vej ud af Nøden og Fattigdommen: en aaben Bekendelse af Tidskulturens Afmagt, en ydmyg Bøjen sig ind under den Dom, hvor menneskeligt Hovmod dræbes. Da kan Samfundet som den enkelte rejses ved en redelig Tro paa en hellig, stærk Gud, der skal bære Livet, en Tro som nødvendigtvis afføder Lydighed mod Guds Vilje. Denne Genfødsel er nødvendig, om Mennesket af vor Tid skal bevares. Derfor er der nogle, der beder:

»Vor Tid er ond, som bedst du véd,
giv du vor Tro Bestandighed —«.

Ejner Hansen.

Proprietær Martin Sørensen, Peterslund:

Naar man ser bort fra de voldsomme og bratte Konjunktursvingninger, der bringer Utryghed ind i Tilværelsen, er det, set over et længere Tidsrum, en stor Tid vi lever i.

Menneskene oplever noget, store revolutionerende Begivenheder oprulles for Øjne og Øren gennem Presse og Radio.

Næppe nogen anden Tid siden Napoleons har budt paa saa mange store Omvæltninger og Forandringer i Verden som vor Tid.

Ingen anden Tid har budt paa større tekniske Fremskridt og Opfindelser paa alle Omraader. Opfindelser, der fuldstændig har omformet Livsvilkaarene for Menneskeheden.

En stor og herlig Tid for intelligente Dreng, de oplever noget.

Trods alle paastaaede og forefindende Mangler ved vor Tid er den dog langt, langt bedre end Tiden for 40—50 Aar siden. Solidariteten og Samfølelsen er langt stærkere nu end tidligere, hvor Godhertetheden ytrede sig paa anden og mindre systematisk Maade.

Uligheden i økonomiske Kaar er mindre. Levefoden mange Gange højere. Livets Goder, ogsaa de kulturelle, er nu praktisk talt tilgængelige for alle.

Materielt set er vor Tid rigere og skønnere end nogen anden tidligere Tid og byder paa store Muligheder for dygtig, fremadstræbende Ungdom.

Derimod er det muligt, at de ældre har Ret i, at vor Tid trods al sin Evne til at organisere og systematisere savner noget i Grundighed og Dybde indadtil.

70ernes og 80ernes aandelige og politiske Kampe staar for mange af de ældre som en virkelig Stortid, hvor de ideale Kræfter i Folket brødes paa en anderledes kraftig Maade end nu, hvor

Økonomien og de materielle Goder er i Forgrunden, og deri har de maaske nogen Ret. Men alt i alt, ingen ønsker dog hine Tider med deres Fattigdom og Undertrykkelse tilbage igen.

Martin Sørensen.

Sagfører Axel Tønnesen:

Udvikling er Livets Lov. Saa bliver Nutiden da en Bjergtop over Fortidens Taager, og en ny Morgenrøde skal atter herfra skimtes. Imidlertid ser vi i Stedet Opløsning og Sammenbrud overalt. Brændte ikke Vingerne paa Fredens Engel i Verdenskrigens Baal? Er ikke Genrejsningen endt i Krise og Ragnarok? Og gaar det de evige Krav til os alle bedre? Er Sandhedstrangen maaske bleven dybere, Redeligheden stærkere, Trofastheden fastere og Bladene paa Skovens fejreste Træ, Æren, grønnere? Eller er dette Fortidsrøster uden Interesse? Er det ikke mere moderne at stille Krav til Livet end omvendt? Og Livsglæden? Er ikke Hjertets forskønnende Smil, præget af indre Valuta — til Pari — afløst af et sjæls- og glædesløst Allemandssmil, en tom ydre Grimace, hvis kønneste Form er præmieret i en Konkurrence? Penge er jo Tidens Værdimaaler, og Forfængeligheden blomstrer.

Men er alt da Sammenbrud, Opløsning og Svindel? Nej, den menneskelige Natur har en Regulator i sit Instinkt, der i sin udviklede Form vrager det værdiløse, men optager Guldkornene fra den Værdiernes Strøm, der risler gennem Tiderne, ogsaa Nutiden. Hvor funkler ikke disse Guldkorn i de lødigste Digterværker, i al ædel Stræben og i de tusinde gode Hjem Landet over, hvor de bliver Børnenes bedste Arv! Derfor kan man vel glædes ved Nutiden. Hvorledes ogsaa elske Livet og ikke den Samtid, hvorigennem man alene kender det? Saa bliver da ogsaa Tidens Brøst og Skader kun de Genvordigheder, der maa overvindes paa Vejen til Stjernerne; men billigere slipper vi heller ikke trods alle Nutidens Opfindelser og Smidighedsøvelser.

Axel Tønnesen.

Kordegner Agerlin:

Hvad jeg synes om Tiden! — Det Spørgsmaal er svært at svare paa. Tiden er lidt af hvert, dens Ansigt har brogede Miner. Snart viser den os et Fjæs saa surt, som om det i Eddike ind var smurt, snart skadefro lystigt den griner.

Hvad jeg synes om Tiden! — Er Spørgsmaalet fejl? Ja, mon der er nogen, der ser sig i Spejl og ser, hvori Ondet vel stikker. For Tiden jo er, som den dannes af os, der lever i den, selv om vi slaas om Aarsagen, »hvori det ligger«.

Hvad jeg synes om Tiden! — Betyder det stort, hvad vi her synes? Fadæser er gjort, og Tilpasningsevnen fallerer. En Heksekedel i sydende Krog er nu over Ilden. I hver en Krog Krediten man helt spolerer.

Om hvem der har Skylden der tales saa højt. For det gi'r vi andre ikke en Døjt, vi venter paa Realiteter. »Teknikens Aarhundred« har selvsagt Værdi, men Udviklingen fremmes nu ikke, fordi vi kun snakker om vore Moneter.

Nej, Tidens Krav er af helt anden Art; men sig det fyldigt, præcist og klart, saa det for alle bli'r hørligt, det er over min Evne, — jeg melder mig fra. At give sit Indtryk af »Tiden i Dag« er paa 30 Linier ugørligt.

A. Agerlin.

Lærer Meilgaard, Sundby:

Vor Tid er som April. I Haandens som Aandens Verden er Jordbunden beredt med en Dygtighed som aldrig før. Nye Tanker fødes, og andre, der i Fimbulvinteren har ligget under Isdækket, skyder paany. Det er Gæringens Tid. Men Vejret er haardt, som det kan være en Aprildag; det er under Lidelse, Livet fødes.

Til Værn for de spæde Planter staar en af Krigstiden legemligt og sjæleligt svækket Menneskeslægt, svækket økonomisk og moralsk.

De store Opfindelser har vel gjort Livet langt lettere, men det er, som vi ikke ret har gjort os fortjent til det — som vi har taget det hele paa Afbetaling. Samtidig har vi i vor Trang til at øve Retfærdighed og Barmhjertighed gennem humane Love vel lindret megen Nød, men samtidig ogsaa svækket de moralske Egenskaber, der er et Folks Rygrad.

Dog siger jeg med Bjørnson: Jeg vælger mig April, thi »i den bli'r Somren til.« Afklaringen kommer nok. En ny Verden vil opstaa af Kaos.

Men i Mindet lever vor Barndoms Tid, den Tid, som vi elsker med dens enklere, rene Linier, men som vi dog ikke ønsker tilbage.

Chr. Meilgaard.

Kredsløge Vogel:

Det forekommer mig, at Nutiden ubetinget er bedre end tidligere Tider. Naar mange ældre Mennesker siger det modsatte, er det vel fordi de, da de var unge og fulde af Kraft og Livsmod, følte sig lykkeligere end nu, efter at Tiden har tæret paa dem.

Vi behøver ikke at gaa tilbage til hine fjerne Tider, da ædle Riddere udsugede fattige Bønder, udplyndrede driftige Købmænd og mishandlede værgeløse Kvinder.

Der er i Løbet af vor Levetid sket store Fremskridt ikke alene tekniske (Cykler, Biler, Flyvemaskiner, praktisk Anvendelse af Elektricitet o. s. v.) fra den Tid, da tilstrækkelig Føde selv af den allertarveligste Slags ikke var en Selvfølge, saa det hyppigt kunde knibe selv for den flittige at skaffe det nødvendige, og da haard Behandling ikke var ualmindelig.

Nu har tekniske Fremskridt fremskaffet Livsfornødenheder i stor Mængde (saa der endogsaa har været Tale om at ødelægge Dele deraf, fordi der var for meget), og det maa nu haabes, at det vil lykkes Nationaløkonomerne at sørge for en bedre Fordeling — Opfyldelsen af rimelige Krav vil ikke alene gøre Menneskene lykkeligere, men derigennem ogsaa bedre.

Der er sket store Fremskridt med Hensyn til Forebyggelse af Sygdomme som med Hensyn til den almindelige Velstand — naar man forud talte om et rigt Samfund, mente man ét, hvori der var rige Mennesker, men ingenlunde ét, hvori der ikke fandtes mange daarligt stillede og underkuede — saa Menneskenes Middellevetid er forøget med en Snes Aar eller mere, og det sker derfor nu ikke nær saa hyppigt som tidligere, at Familierne rammes af den Sorg og Ulykke, at et af dens Medlemmer maaske endda en Forsørger, bortrives ved en altfor tidlig Død.

Filmen og Radioen har sikkert bragt nogle af Kulturens Goder viden om, selv om en Radiokoncert, et Hørespil, en Film eller en Talefilm kun kan være Surrogater for selve Koncerten eller Skuespillet, og det kan jo ikke nægtes, at meget daarligt spredes ved disse Midler, f. Eks. amerikanske Films; men lad os haabe, at det er Børnesygdomme, som vil bedres med Tiden. Hvad Sporten angaar, forekommer det mig bedre, om 2 saa paa, at 100 gjorde Øvelser, end at 100 ser paa, at 2 prøver Kræfter; men ogsaa dette kunde jo give de 100 Lyst til selv at prøve.

En stor Ulykke har ramt vor Tid, nemlig Verdenskrigen med alle dens ulykkelige Følger, saa voldsomme, fordi der forud for den var sket saa store tekniske Fremskridt; men selv denne Forfærdelighed har dog — i Modsætning til tidligere Krige — medført det gode, at der er vokset op en Forstaaelse af, at Krig ikke alene er en Ulykke for den besejrede, men ogsaa for den sejrende, og at et Land — ligesom Enkeltpersoner og Familier — ikke er interesseret i at skade sine Naboer, men netop i, at det gaar dem godt, saa det næppe i Fremtiden i civiliserede Lande vil blive tilladt enkelte muligvis defekte Personer at slippe denne Ulykke løs, hvilket forhaabentlig vil medføre, at vi undgaar den.

Maaske er Fremskridtene i vor Tid kommen noget hoved-

kuls, saa Tiden er bleven forjaget og Menneskene nervøse. Maaske er Forskellen dog kun, at de nu hyppigere søger Hjælp for nervøse Lidelser end i gamle Dage, da saadanne kun behandlede paa barbarisk Maade; thi ogsaa da var nervøse Lidelser almindelige, ja rene Landeplager; derom vidner Hekseprocesser, Flagellantisme og meget andet.

Naar man nu spørger, hvilken Tid jeg synes bedst om og hvorfor, vil jeg svare Fremtiden. Der opvokser en dygtig og handlekraftig Ungdom, der forstaaer, at kun naar man yder noget, kan man vente at høste gode Frugter. Vel drives der for Tiden en egoistisk og uforstaaende Agitation for at hæmme Menneskenes Formering, som efter Metodernes Art først og fremmest vil virke blandt de bedre (tænkende og arbejdende) Klasser; men det er mit Haab, at den vil blive afløst af en alt gryende maaltbevidst Stræben mod Udvikling af de nyttige Dele af Samfundet.

Let bliver Livet ikke for dem, som nu er unge, men man søger, samtidigt med at man hjælper dem til at undgaa helt forkerte Baner (f. Eks. ved psykoteknisk Undersøgelse), at give dem Lejlighed til at udvikle sig i Frihed, saa det er min Tro, at det ogsaa i Fremtiden vil gaa fremad og opad.

Vogel.

Lærer Olesen, Tødsø:

Det er slet ikke saa let at svare i Korthed paa det stillede Spørgsmaal, og da navnlig naar man kan huske ca. 50 Aar tilbage. Mange af vi ældre er tilbøjelige til at se Fortiden i Rosensker, og Nutiden i det modsatte. — Man er tilbøjelig til at stemme i med den gamle Viselinie: Da jeg var Pige, da var der Piger til. — Og giver man sig til at samtale om det og mener, at vor Tid har ogsaa sine Fordele, saa vil man snart erfare, at det er »spildte Guds Ord paa Balle-Lars«.

Men alligevel er det næppe rigtigt, at den nye Tid, vor Tid, skulde være ringere end den gamle. Den almindelige Befolkning staar nu langt højere i Oplysning og Udvikling end dengang. — Man har faaet meget videre Udsyn, meget mere Intelligens og Samfundsfølelse nu end da. Digteren siger, at det gælder om at leve med og være vaagen, og dette er langt mere Tilfældet nu end tidligere. — Dette skyldes bedre Undervisning i Folkeskolen, Højskolen, Fagskolerne, Bibliotekerne, bedre Aviser og Ugeblade, de hurtigere Befordringsmidler og vel ogsaa i den nyeste Tid: Filmen og Radioen.

Nu vil man straks indvende, at noget af det gamle hyggelige Hjemliv er gaaet tabt, og der er vel noget om det; det er vel nok vor Tids svageste Side; men maaske kan den økonomisk vanskelige Tid, vi nu oplever, rette noget netop paa dette Forhold.

Ser man lidt paa Skolens Udvikling, hvad der er naturligt for mig som Skolemand paa Landet i 35 Aar, saa synes jeg, at Udviklingen her er gaaet særdeles meget frem. Hvad enten man ser paa de rene, smukke, godt udstyrede Skolestuer, eller paa de pæne, nette, artige Børn, eller man kigger i Skoleprotokollen, hvor der saa godt som ingen ulovlige Forsømmelser findes, saa maa man indrømme, at vor Tid er meget mere skoleinteresseret nu end før. — De allerfleste Hjem betragter nu Skolen som deres bedste Medhjælper i Arbejdet for at dygtiggøre den næste Slægt.

Vor Tid har, ligesom de alt henrundne, sine Fortrin og sine Mangler; men — lad kun Sortseerne surmule over Nutidsslægten; den er dog en Slægt, der gerne vil fremad, og den har store Evner og stærke Kræfter i sig til at kunne komme fremad.

O. M. Olesen.

Gaardejer P. Kortbek, Jølby Nygaard:

Naar der spørges, hvordan man synes om vor Tid i Forhold til Fortiden, vil i de fleste Tilfælde Svaret være givet; thi der forudsættes jo, at den, der svarer, har oplevet de to Tidsafsnit, og Fortiden vil derfor staa med Mindernes Lys over sig.

Dog ved en mere nøgtern Betragtning maa det indrømmes, at Nutiden har fremmet det legemlige Velvære ved højere Levefod, lettere Arbejde, let Adgang til Nydelser, Stændernes Uafhængighed m. m. Men er det ikke paa Bekostning af Fortidens Nøjsomhed, Samvittighedsfuldhed, Tilfredshed og den Hengivenhed og Tillid, der var Betingelsen for et godt Samarbejde, Ting, der er afgørende saavel for et Hjem som for et Samfunds Bestaaen.

Vor Tid er midtpunktflyvende med sin Sport, Film m. m., der drager fra Hjemmene.

Og Værdierne udmøntes gennem Radio o. l., saa det personlige Fællesskab, der er det centrale for alt Aandsliv, mere og mere udviskes.

Peder Kortbek.

Organist Brix, Nykøbing:

Der er vel ingen, som ønsker Tiden sat i Staa. Hvis Tornerose og den smukke Prins fik Lov til at sove i 100 Aar, vilde de nok faa meget Mas med at komme i Gang, selv om Søvnen havde været nok saa sød. — Vor Tid er rastløs, den slider haardt. Som Hyrdedreng kunde jeg ligge paa Ryggen og tænke paa ingen Verdens Ting, bare se Skyerne drive og høre Vinden snakke i Korn og Græs. Det var dengang. Den Tid havde Hjemliv, hvad vor er meget fattig paa; og Udslagene er ikke vanskelige at faa Øje paa: Uærlighed, Troløshed og Armod. Det er Krigens Følgesvende, siger man, og med nogen Ret. Men saa har vor Tid, alt-saa ogsaa Krigstiden, faaet mange gode bundne Kræfter frigivne: Filmen, Radioen m. m. Stramme Baand paa Opdragelsens Omraade er løsnede, og stor Frihed i aandelige Spørgsmaal er naaet.

Og derfor, store Vanskeligheder til Trods, tør jeg iro, at vor Tid ret benyttet under personligt Ansvar, vil have Betingelser for at bringe i Lave den Verden, Verdenskrigen har kastet hulter til bulter.

Chr. Brix.

Købmand N. C. Rasmussen, Ø. Assels:

Der spørges, »hvad jeg synes om vor Tid«. Med faa Ord, jeg synes godt om vor Tid, af mange forskellige Grunde. Modsat Fortiden kan man nu sætte sig ind i en god bekvem Rutebil og om ønskes komme til og fra Byen flere Gange om Dagen. Amts- og tildels Kommunevejene er betydeligt forbedret, Fortidens Vejforhold taaler afgjort ingen Sammenligning med Nutidens.

Radioen bringer det sidste Nyt baade fra Ind- og Udland til de mange Hundredtusind Hjem. Om Radioen bringer Aandslivet Fordel turde være et Spørgsmaal, den afholder saaledes mange fra at søge Kirken og høre det personlige, oplysende og belærende Foredrag. Selvfølgelig er meget af det, der høres i Radioen, af lødig Art, men man kan dog ikke være Deltager som ved personligt Møde.

Med Hensyn til Boligforholdene i vort Land har man Grund til at glædes. Hyggelige og gode Hjem, velholdte baade ude og inde, ligesom Befolkningen — skal man sige med ganske faa Undtagelser — er velklædte, og hele Levestandarden er af den Art, at man maa være glad og taknemlig for at opleve en Tid som vor, og man maa oprigtigt ønske og haabe, at den maa vedvare. Som et glædeligt Fremskridt har vor Tid ogsaa at notere dette, at Misbrug af Rusdrikke ikke kendes mere. Man ser saaledes yderst sjældent ældre Mænd paavirket af Rusdrikke. Lidt anderledes stiller Sagen sig med Hensyn til Ungdommen, den har ikke faaet Øje paa Skavanken, men saaledes har det forøvrigt altid været. Først naar Ansvarer melder sig, vil Ungdommen sikkert ogsaa nok se det forlorne i Rusdrikkens Misbrug, det mener jeg i alt Fald.

Der er Masser af Pessimister, der mener, vi gaar en mørk Tid i Møde og muligvis skal ned paa Fortidens triste Forhold og Tilstande. Det er saa sandt, saa sandt, at det kniber haardt for mange at faa Indtægterne til at strække til til de alt for store Driftsudgifter, der efterhaanden er lagt over paa fast Ejendom. Men nu i vor Tid, som altid før, vil den dygtige i Forbindelse med Tæring efter Næring overvinde Vanskelighederne. Opgang og Nedgang har altid afløst hinanden, og jeg haaber, at denne vanskelige Tid, vi er inde i, maa afløses af en lysere og bedre Tid, og at det maa ske snart, før alt for meget slaaes i Stykker.

Jeg ser altsaa saaledes paa vor Tid, at den trods alt er langt bedre end Fortiden. Der er særlig et ømt Punkt i vor Tid, og det er Utilfredsheden. — Der havde Fortiden et Fortrin, man ikke kan komme uden om, nemlig større Tilfredshed. Man behøver jo ikke at nævne, at et tilfreds Sind er Livets bedste Eje.

N. C. Rasmussen.

Pastor Schjørring:

Naar jeg med faa Ord skal sige, hvad jeg mener om vor Tid, vil jeg svare:

1) Det er en alvorlig Tid. Efter den grufulde Verdenskrig oplever vi nu en Verdenskrise, som maaske i de kommende Aar vil betyde Ruin for Tusinder af danske Hjem og i Sandhed burde stemme Sindet til Alvor. Paa denne Baggrund virker Tidens Overfladiskhed og Forlystelsessyge saa meget mere nedslaaende.

2) Det er en vanskelig Tid, ikke mindst for de Unge, som allerede tidligt mærker, hvor svært det er at finde en Plads, hvor der er Brug for dem — og hvor vanskeligt det er at leve et rent Liv, overmættet som Luften er af Erotik.

3) Det er en Tid med rige Muligheder, — og her tænker jeg særligt paa den kristne Kirke. For vel gælder det ogsaa her, at Tiden er alvorlig og vanskelig, og vel ser jeg nok, at den overhaandtagende Mekanisering af Aandslivet ogsaa indenfor Kirken rummer en stor Fare, men samtidig finder jeg en voksende Trang til Afgjorthed og Ægthed, mange aabne Døre for Evangeliet.

Saa bør vi da ikke jamre over de daarlige Tider, det gavner intet, men søge Hjælpen og Kraften hos den Frelser, der har lovet at være med sine troende Venner alle Dage indtil Verdens Ende.

Sigurd Schjørring.

Lærer Skyum, Erslev:

Den Tid, der svandt, har et Gyldenskær og staar som med lysende Tinder. Den gemmer vor Barndoms og Ungdoms Færd og rummer de herligste Minder. Men Nutidens Fremgang og Goder og Værd vi kun med Besværlighed finder.

Nu flyver Maskiner saa højt og saa vidt, og kun de færreste dratter. Til Lydfilmens Bulder vi lytter nu tidt, skønt sjældent vi Ordene fatter. Og Fjernsynet har vi da ogsaa om lidt, hvor nu Højttalerne skratter.

Men før var der Hvile og skøn Harmoni, en Tid, vi saa gerne vil hædre. Trods Nutids Teknik og Atomteori den Tid var betydelig bedre. Og nævnes det bør, at Sportsidioti var ukendt blandt vore Fædre.

Jeg mener, det er en forhastet Dom, som disse Linier rummer; thi jeg fandt ofte, hvorhen jeg kom, en Ungdom, hvori der er Krummer. Derfor: Vor Tid, den synes jeg om, den voldrer mig ingen Kummer.

A. C. Skyum.

Pastor Bennedsen, Galtrup:

Hvad jeg synes om vor Tid!

Vor Tid mangler Humor, synes jeg sommetider. Lystigheden er saa overfladisk, og Alvoren er saa trist nutildags. Ved Humor tænker jeg paa et vist indre Overskud af aandelig Livskraft, som man har kunnet finde det hos ældre Mennesker, noget, der virkede saadan paa mig, at jeg kunde føle det i mig, hvordan Smilet, et godt Smil, maatte frem baade over Alvor og Spøg. Der er et Rim af en tysk Filosof, det hedder omtrent saadan:

Slap er den Alvor, der ej til Spøgen smiler, men slappere den Spøg, der ej paa Alvor hviler.

At leve saadan med Spøg og Alvor skal der Humor til. Og naar jeg nu sidder og tænker mig om, kan jeg bedst finde denne Humor hos gamle Folk og i tidligere Tider. Det gælder Levevis og Levevisdom, og det gælder Kunst. Jeg kan finde Humor hos Joakim Skovgaard og hos Blicher, i det gamle Testamente og i

(Fortsættes Side 22).

Aaret, der gik —

Lille Revy over Aarets Begivenheder paa Mors.

AARET 1931 begyndte med, at Nykøbingenserne blev sat til at hitte paa Gadenavne. De fandt ogsaa et Par Hundrede Navne frem lige fra Mimosevej til Haurums Vej. Det viste sig imidlertid, at Byraadet var saa mimoseagtigt, at det slet ikke vilde bruge nogen af de Navne, der var foreslaet, fordi d'Hrr. ikke selv havde hittet paa dem. Hvis nogen paatænker at besøge Beboerne i det nye Kvarter, tilraades det derfor at medbringe Kompas samt Landkort med omhyggelig Angivelse af Bredde- og Længdegrader foruden naturligvis den paagældende Beboers Signalement.

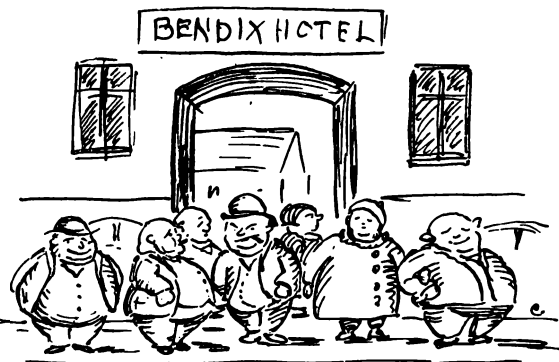

Uden for Konkurrencen foreslog Marius Dahlsgaard, at man skulde kalde Pladsen foran Arbejdernes Forsamlingsbygning for St. Jørgens Plads. En anden agtet Borger forbedrede imidlertid Forslaget til St. Jørgensens Plads.

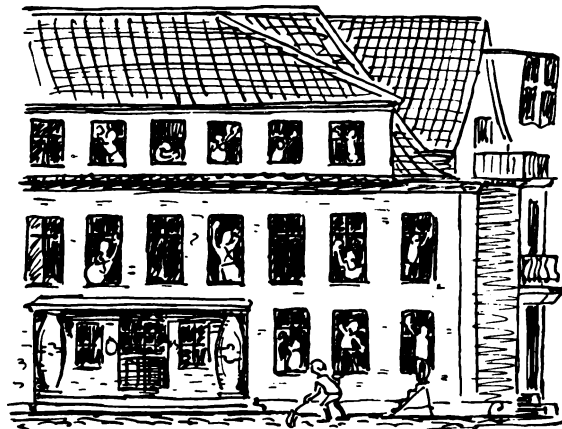
Øen var en Tid stærkt truet af en ulmende Revolution under Anførsel af Svinekuskenes Høvding Mads Østergaard, der kæmpede dels med sin Pen og dels med Ordets Sværd imod Arvefjenden Klaus Dalgaard, som dog red Stormen af. Alle blev reddede — undtagen Svinene, der gik saa langt ned i Pris, at det ikke kunde betale sig at lade Kuskene køre med dem, endsigte at skændes om dem.

Af mere fredelig Art var Restauratørernes Landskongres, der, uvist af hvilken Grund var henlagt til Nykøbing Mors. De velformede Skikkelser af begge Køn, der deltog i Kongressen, vakte berettiget Opsigt i Byen. Deres Besøg fremkaldte en stærk Hausse i Viktualiebranchen. Ugens Slagtning naaede Rekorden, og Beholdningerne af Øl og Sodavand sank foruroligende. Derimod havde Øberg Pedersen ingen nævneværdig Afsætning paa alt det kommunale Vand, han daglig

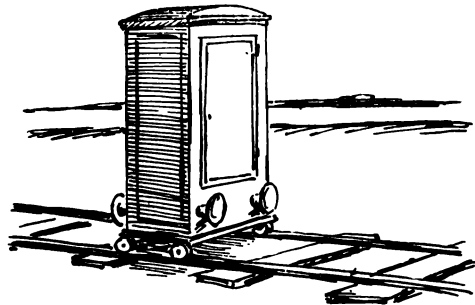

pumper op fra Jordens Indre. Det skal have været en meget ubehagelig Situation for ham, da han nemlig ikke selv kan fordrage Vand. Der er nogen, der siger, at han blegnede.

Det samme gjorde Hr. Holmgaard i Centralhotellet, da Statsminister Stauning kom til Byen og tog ind paa Bendix Hotel. Nu havde han ellers lige pudset Vinduerne saa pænt og hængt et splinterrent Haandklæde ind i Fyrstesuiten i Tagetagen. Vi ser helt bort fra den Kalamitet, at Hotellet til ingen Nytte havde anskaffet et særligt dybt Vandfad, direkte beregnet til Skægbad for Statsministeren.

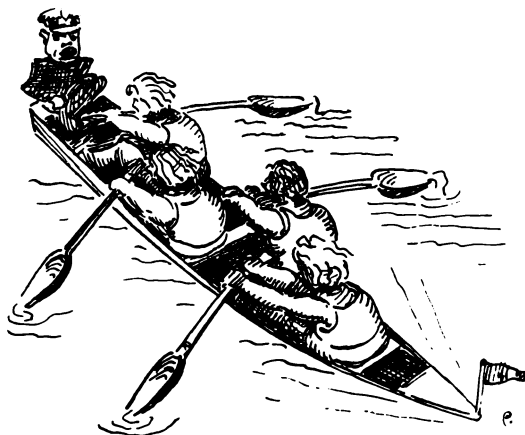
Morsøbanen, der nyder Ry som Verdens korteste Bane — den gaar som bekendt fra Slagteriet til Færgelejet — er nu ogsaa Indehaver af Verdens korteste Lokomotiv. Eller er det Stationsforstanderens Klædeskab, der har faaet indlagt Motor?

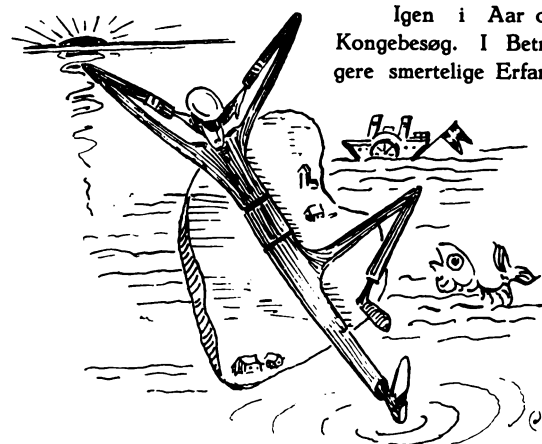
Straks ved Foraarets Begyndelse optoges denspecielle Nykøbing-Skikke faglige Fodboldkampe. Mesterskabet blev vundet af Handels- og Kontormedhjælperne, der marscherede frem efter Kolonne-systemet og fuldstændig knuste Havnearbejderne, saaledes at Status pr. 1931 udviste en smuk Saldo i Kontorfolkens Favør. S. E. & O.

Af andre Sportsbegivenheder maa fremhæves de kvindelige Roere, der lagde ud. De befandt sig øjensynligt i deres rette Element og piskede Bølgerne med samme Energi, med hvilken de til daglig svinger Slevlen i mindre Bassiner. Boghandler Fischer benyttede Lejligheden under Træningen til at agitere for den sidste Bog om Ro-Kost.

Turistforeningen aabne-Sæsonen med et stort Fremstød: Stien til Legind Bjerge. Indvielsen skete under højtidelige Former. Tegneren har foreviget det historiske Øjeblik, da Oscar Bang forcerer det 117. og sidste Trappetrin under Folkets Jubel. Stien blev i Sommerens Løb befaret af talrige skønhedssøgende Gaagængere, der i smigrende Vendinger omtalte Turistforeningens storslaaede Initiativ. Den eneste Indvending, der hørtes, var, at der savnedes nogle flere Forhindringer samt Vejskilte.

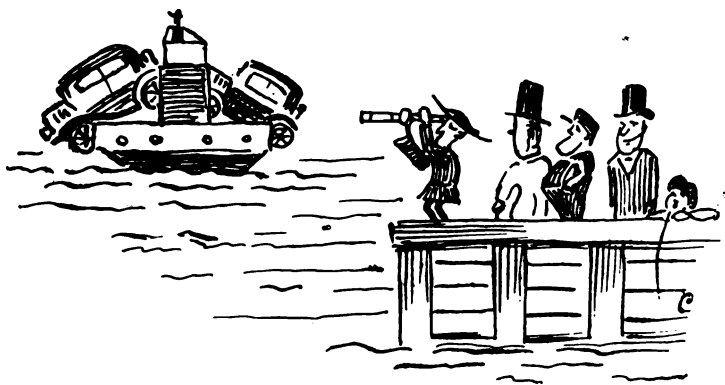

langt, at han ogsaa naaede Mors.

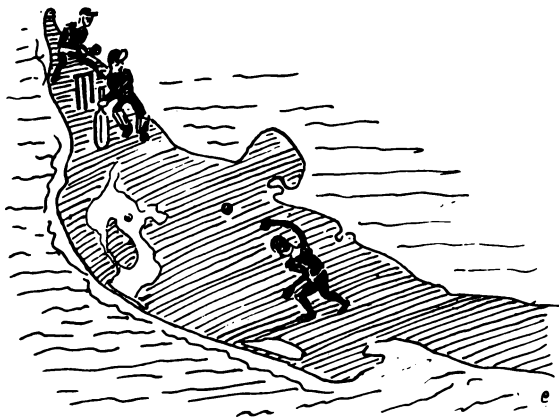
Under store Forventninger Færge i Driften. Der var mødt samling ved Modtagelsen. Jo

indsattes den nye Vildsund- en stor og repræsentativ Fornærmere Færgen kom, des

længere blev imidlertid Ansigterne. Bare Færgen havde været lige saa lang! Den viste sig nemlig at være temmelig kort. Postvæsenet mente ganske vist, den kunde tage 8 Biler, og det kan den ogsaa, siger Generaldirektøren. Det er ikke Færgen, der er for kort, men Bilerne, der er for lange, hævder han. Andre mener imidlertid, at det er Postvæsenets Fremsynethed, der er for kort. Vi foreslaar Spørgsmaalet henvist til Universitetets Intelligensprøver.

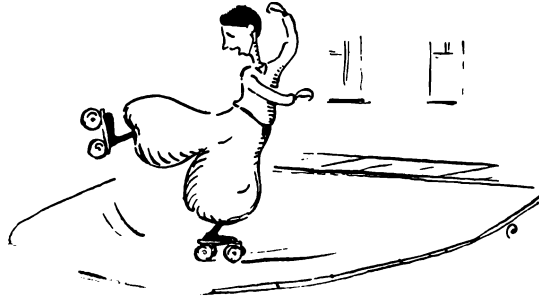

De Nykøbing Kricket-spillere er blevet Jyllandsmestre. De ligger altsaa ikke paa den lade Side, skønt deres Fører, Hr. Schjønning, lever af at lave Divaner. Bliv ved med de Vaner!

I Tennisturneringen blev de gamle Mestre, Villars Lunn og Einar Brandt, fuldkomment distanceret af en ny opdukkende Stjerne, Poul Aage Pedersen, der takket være sine lange Ben beherskede hele Banen og med et Spring tog dels Mesterskabet og dels det høje C. Se!

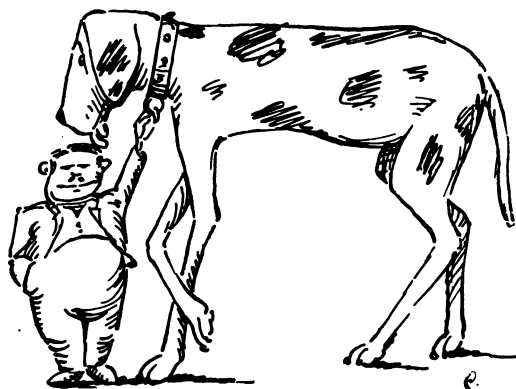
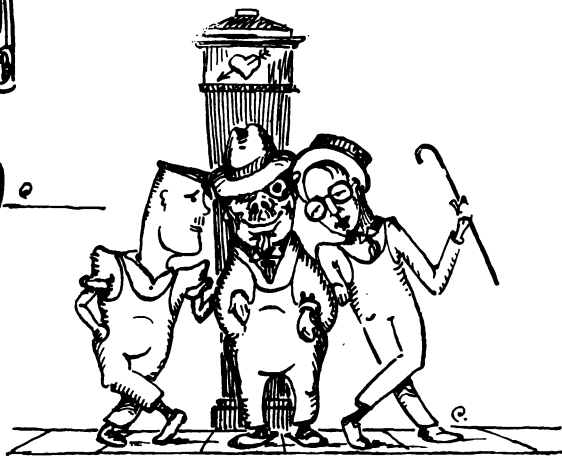
Takket være Byraadets Rundhaandethed m. H. t. Asfaltering af Gaderne er der nu ogsaa dannet et glimrende Grundlag for Rulleskøjtesporten, der har faaet en Række ungdommelige Dyrkere. Mesterskabet indehaves foreløbig af en vis Yngling ved Navn Peter, hvis flotte Sving vækker berettiget Opsigt. Nu haaber vi, han vil vokse i Færdighed. Bukserne er i hvert Fald gode til at vokse i.

De kommunale Funktionærer fik i Aarets Løb en klækkelig Lønforhøjelse. Det var fra Byraadets Side tænkt som et Middel mod Krisen, idet forøget Købekraft menes at skabe øget Beskæftigelse. Men det vil vi nu ikke beskæftige os med . . .

Filmen „De tre fra Benzintanken“ gjorde stor Lykke i Biografteatret.

Der var mange, der saa den flere Gange. Man saa ogsaa flere Gange tre ved Benzintanken i Nygade. Det var d'Hrr. Haurum, Gram og Marius Pedersen. De vilde paa egen Haand have givet Tilladelsen. Det var altsaa Tanken, men de maatte tanke om igen.

Hundeplagen i Nykøbing udvikler sig stadig. Hundene bliver større og større og vokser efterhaanden Ejerne over Hovedet.

(Fortsættes næste Side)

Chr. Worm i Karby holdt ogsaa i Aar Børnedyrskue, hvor hans Kæphest som sædvanlig vakte Beundring. Han blev dog stillet i Skygge af Beboerne i Flade, der holdt Børnedyrskue paa Salgjerhøj, hvor flere veludviklede Gyngeheste og Sparegrise appellerede til Dyrskuedommernes Gunst. 1. Præmie blev imidlertid tildelt Guldfisken „Morsø Matador“, der baade med Hensyn til Ydelse og Afstamning stod som en flot Nr. 1. Desværre er den nu sunket en hel Del i Kurs, efter at Gulddindløseligheden er blevet ophævet.

Grundejerne i Nykøbing holdt i Begyndelsen af Efteraaret et usædvanlig velbesøgt Protestmøde i Haandværkerforeningen. Tegneren har her forsøgt at afbilde de vældige Storme, der rasede paa Mødet.

Til den ledige Stilling som Opkræver ved Elektricitetsværket i Nykøbing meldte der sig 72 Ansøgere. Det viste sig dog, at ingen af dem var kvalificerede. Det krævedes nemlig, at vedkommende skulde være Byrådsmedlem. Saa var der ikke andet for dem at gøre end at slaa Bach.

En kendt Københavnerv aflagde fornylig Besøg paa Østerskompagniet. Han besaa med stor Interesse Østersbassinene. Men hvor er Porterbassinene? spurgte han. Han blev vist paa Porten.

En særlig elegant Vogn vakte Aaret igennem Opsigt paa Byens Gader og paa Øens Landeveje. Desværre er den Vittighed, som skulde ledsage Billedet, bortkommen. Recepten var noget med høj Hat og hvide Handsker. Men vedrørende Sammenblandingen maa man hellere henvende sig paa Apoteket i Vils.

Hvad synes De om vor Tid?

(Fortsat fra Side 18).

Grundtvigskirken, men ellers sjældent i moderne Bygninger eller moderne Prædikener, ikke ofte hos Aakjær, selv om han er sprælsk, og sjældent i modernistiske Malerier. Jeg synes bedst om tidligere Tider!

Men saa kommer jeg i Tanker om »Lykkens Galoscher«, H. C. Andersens altsaa. Det var vist Justitsraaden og ikke hans Tid, der var noget i Vejen med.

Lad os hellere tænke lidt nærmere over, hvad vor Tid er: Det er os selv og dem, vi er paavirket af, og dem vi selv paavirker. Nu bliver jeg helt betænkelig ved at sige noget nedsettende om vor Tid frem for andre Tider. Det kan næsten blive lige saa slemt som at sige, at man keder sig, da man saa selv maa være en kedelig Person. Tiden er os selv, og Ansvar for den er vor.

Hvad jeg saa synes om vor Tid? Det er ingen tom og kedelig Tid, for den stiller mægtige Krav til os, Krav om intensivt Arbejde baade legemligt og aandeligt. Hvor Civilisation og Teknik skaber aandelig Overfladiskhed, har vi faaet Tomheden for at udfylde den. I en Tid, hvor det ser ud til, at man mener at kunne undvære Gud og Frelse og at kunne undlade at kalde Synd for Synd, er der saa meget mere Grund til at forkynde Evangeliet om Frelse og om en Gud, som ogsaa er vor Tids Gud.

Tiden er min Tid, hvordan skal jeg saa kunne synes godt eller daarligt om den?

Johan Berinedsen.

Realskolebestyrer Kjeldgaard, Nykøbing:

Kære »Jul paa Mors«! Jeg kender bedst min egen Tid, og den ønsker jeg ikke at bytte bort. Der siges jo ganske vist, at man havde det svært hyggeligt i gamle Dage; men saa var der til Gengæld de aabne Rendestene, Tællelysene og Dagvognene, saa der er vist ingen, der for Alvor ønsker »gamle Dage« om igen. De, der holder paa, at de store Fremskridt i teknisk og materiel Henseende har fortrængt en Del af Kulturen og Aandslivet, har desværre sikkert nogen Ret, men det maa ikke glemmes, at den moderne Teknik har skabt nye og farbare Veje til aandelige og kulturelle Felter, der før var lukket Land for mange Mennesker. — I Grunden elsker vi vist alle vor egen, kære femoghalvfjerdskilometers Tidsalder. Ikke sandt? Vi vil ikke bytte vor egen Tid bort. Vi her i Nygade, der nu har faaet nye Fortove, vil i hvert Tilfælde ikke.

P. Kjeldgaard.

Pastor Berg, Rødsted:

Det er vanskeligt, for ikke at sige umuligt fuldt ud at bedømme sin egen Tid. Efter min Overbevisning kan en historisk Dom kun udtales over Tider, der ligger mindst halvtredsindstyve Aar tilbage. Man bør dog efter min Mening ikke ønske tidligere Tider tilbage; det er fremad, vi skal. Idet vi glæder os over vor Tids Fremskridt i teknisk og materiel Henseende, bør det

udtales, at der i vor Tid ogsaa findes aandelige Udgangspunkter, hvorfra Slægten kan udvikles fremad til større og dybere begrundet Glæde over Livet. Med Hensyn til at finde disse frugtbare Udgangspunkter til Liv og Glæde henviser jeg til Luk. 12. 54—59.

M. Th. Berg.

Højskoleforstander Agnus Sørensen, Galtrup:

Det er i de fleste førende lande ikke så grumme længe siden, at der intet fandtes, som havde tilnærmelsesvis så betydelig en indflydelse på de store menneskemassers tanke- og følelsesliv som det, man kalder kirken. Pressen, det vil sige aviser og tidskrifter, fandtes ikke, sålidt som andre talere end dem, der stod i kirkens tjeneste. Folkeopdragelsesarbejdet var da en enhed, hvis autoritet der intet var til at forstyrre.

Men indenfor kirken opstod en spænding, der førte til krav om mere respekt for hvert enkelt menneskes religiøse særegenhed og særegne trang, og da dette overførtes på borgerligt område, opstod liberalismen og af den igen en mængde forskellige »ismer« — hver med sit særlige livssyn »ubundet« af kirke og kristendom.

Nu er der forløbet et århundrede, siden liberalismen for alvor kom til at gøre sig gældende i vort land. Og andre af »ismerne« med socialismen foran er gået endnu videre i samme eller noget andre spor.

Ved således at være bleven revet mere og mere løs fra sit oprindelige rodfæste er folkeopdragelsesarbejdet gennem nogen tid blevet vanskeligere og vanskeligere. Og nu til sidst har aviser, film og radio trængt sig ind i det på en sådan måde, at det måske er rigtigst at sige, at den virkelige folkeopdragelse for øjeblikket har måttet gå i stå.

Mest iøjnefaldende er vel det minus for folkeopdragelsen, som filmen og radioen ved deres brug indtil nu har voldt.

Til nogen forklaring heraf kan man bl. andet tænke på deres sløvende og afstumpende indflydelse på modtageligheden derigenem, at de kun bringer bud til en enkelt eller et par af sanserne ad gangen, men til gengæld bombarderer syn eller hørelse med en sådan trommeild af ofte personen og hinanden fremmede og uvedkommende indtryk, at det ene udsletter eller fortrænger det andet.

Men slagmarker og landeveje bliver golde!

Og så de aviser — ikke de mindste og ikke mindst søndagsnumrene —, som er mest film- og radioprægede! Hvordan må den »folkeopdragelse« blive, som har fået tre saadanne ting til sine hovedmidler?

Den trøst bliver dog altid tilbage, at »hver djævel har sin tid,« — og hvad, der ikke kommer til vækst og udfoldelse i dag eller i år, kan trods det bevare spireevnen til bedre »tider«.

Jeg tror ikke, at hverken selve tiden eller rettere kærnen hos de mennesker, tiden består af, er ringere end i svundne dage, selv om vilkårene for folkeopdragelse er sværere end de vistnok nogensinde før har været.

Agnus Sørensen.

Forfatteren Marius Dahlsgaard:

Hvad jeg synes om vor Tid?

Bare det kunde nytte noget, saa skulde Tiden rigtignok faa Besked!

Der er sikkert adskillige, der synes ligesom jeg, at det er en køn Karruselfart, vi er ude paa. — Naar det gælder Teknik og materiel Udvikling, gaar det med rasende Fart fremad; gælder det aandelige Værdier, er man ude i en lige saa voldsom Baglængskørsel. Det kan svimle for én; men man kan ikke springe fra, saa knækker man nemlig Halsen.

Radio interesserer mig ikke meget, og jeg bryder mig ikke om Grammofonplader med Prædikener paa den ene Side og indspillet Salmesang paa den anden.

Sporten! — Vor Tids Bokserdyrkelse svarer til Romernes Smag i Forfaldsperioden, da de ikke selv gad slaas.

At prøve paa at skrive et Livssyn indenfor 30 Linier »skuddt Petit« er vel ogsaa lidt af et Tidsfænomen.

Marius Dahlsgaard.

Pastor Tobiassen, Sejerslev:

Vor Tid er en fattig Tid: I økonomisk Henseende kæmper de mange en haabløs Kamp for Brødet, og Hjælpen synes langt borte, i Kunstens og Litteraturens Verden savner vi Førere, som rager op over Mængden, som viser Folket ophøjede Syner og har Magt over dets Sind til at føre det frem til en ny Dag, men værst at vi ogsaa i kristelig Henseende maa istemme: »Stærke Mænd omkring os segne, og vi savner dem«. Vi savner de stærke Mænd, hvis Ord flyver over Lande og tænder Vækkelsens hellige Ild, saa det indskrives uudsletteligt paa Folkesjælen: »Søg først Guds Rige og hans Retfærdighed, saa skal alle de andre Ting gives eder i Tilgift«.

»Vor Tid er ond, som bedst du ved,
giv du vor Tro Bestandighed,
saa aldrig vorder os fravendt
Guds Naades Ord og Sakrament.«

Ja, vor Tid er en ond Tid, hvor Kristusfjendskab rejser sig stærkere og stærkere og maaltbevidst søger at udrydde Kristen-troen. En Afklaring finder Sted, og vel vil en Del derved føres frem til den levende Tro, men mange vil forhærdes. Med den Udvikling vi nu er inde i, hvor der fra verdsligt Hold gøres et energisk Arbejde paa at tilrane sig Magt først over Kirkens ydre Sager og senere vel ogsaa over dens indre Forhold, hvor Kirken de mange Steder skal bestyres af Mennesker, der er fremmede for dens indre Liv, hvor Børn fra de mange gudløse Hjem ej heller i Skolen ønskes ført frem til at lære Daabens Gave at kende, kan det let bære frem mod den Dag, da den levende Menighed nødes til at staa paa egne Ben og selv bestemme, hvordan den vil leve sit Liv — med det Resultat, at mange Arbejdsmuligheder forspildes.

Og saa er dog vor Tid trods alt en Haabets Tid. Guds Menighed maa endnu en Tid arbejde i Haab paa Sjælenes Frelse og maa vide, »at Sommeren nu er nær«. Guds Riges herlige tilstundende Sommer i Herrens Tilkommelse.

»Rejs op dit Hoved, al Kristenhed!
opløft dit Øje, slaa ej det ned,
i Himlen du har hjemme.«

Trods Kamp og Modstand et lykkeligt Folk, som forventer Herren.

P. Tobiassen.

Lærer Jakobsen, Solbjerg:

Jeg syntes afgjort bedre om Tiden før Verdenskrigen end den Tid, vi har nu, og det baade aandeligt og materielt.

Før 1914 var der Arbejde nok til alle, der vilde, og de kunde ved det ernære sig og sine. — Den økonomiske Ulighed var meget mindre end nu; der var mere Tilfredshed i de forskellige Befolkningslag; den gensidige Bitterhed — de fattige viser nu deres Bitterhed mod de bedre stillede og rige, og de rige er bitre over, at de maa afstaa noget af det, de kan undvære, til de fattige — mærkedes sjældent.

Forskellige Forhold, ikke mindst den stærkt udviklede Teknik, har trængt de svagest udviklede ned i Fattigdom og Arbejds-løshed, et utaaeligt Forhold for Samfundene og af en saa alvorlig Karakter for Slægten, at det bliver afgørende for den, om den kan ændre det eller ikke. At det kan ændres, nærer jeg ingen Tvivl om; det beror blot paa, om man vil.

Heldigvis er der mange gode Kræfter i Bevægelse for at skabe bedre Tilstande, og jeg tror paa, at den Tid kommer, da »Guds Jord bliver et dejligt Sted at bygge paa, fordi Broderfred er overalt at finde«.

J. C. Jakobsen.

Boghandler Chr. Worm, Karby:

For den, der som jeg af Temperament og Slægtstraditioner er indstillet paa et konservativt Livs- og Samfundssyn, bliver der meget i vor Tid, man ikke synes om. Sport f. Eks. kendtes ikke i min Ungdom, undtagen Skytteforeningernes Virksomhed; jeg synes endnu, at Skydning og Gymnastik er en sund og god Sport; men Fodbold, Boksning og lignende synes jeg ikke om. Filmen er jo ogsaa af nyere Oprindelse, og man maa vel nok indrømme,

at en Del Film har oplysende og folkeopdragende Betydning. Radio er jeg indstillet saadan overfor, at jeg nødtigt vilde have et Apparat i mit Hjem; jeg tror bestemt, at Radioen har megen Skyld i, at det kniber med at samle Tilhørere til Foredragsmøder; og jeg holder bestemt for, at man faar mere ud af et Foredrag, naar man baade ser og hører Taleren fremfor gennem Radio. Imidlertid kan man jo ikke standse Udviklingen, og paa en Mængde Omraader er vor Tid rigere og mere afvekslende end min Ungdomstid; dog vilde det sikkert være godt, om noget af svundne Tidens Jævnhed, Flid og Sparsommelighed i højere Grad end i Øjeblikket, kom til at præge vor Tid; disse Dyder er blivende Værdier, som ikke nogen nok saa straalende teknisk Udvikling kan erstatte.

Chr. Worm.

Lærer Dahl, Vejerslev:

Vor Tid er en Konkurrence- og Rekordtid, og der leves efter min Opfattelse meget stærkt paa det tilsyneladende. Der spørges altid: »Hvor langt, hvor højt, hvor mange, hvor længe o. s. v.« Alt bedømmes efter det ydre, og kun faa har Interesse for det, der ligger bagved, det egentlige, det aandelige. Vi lever saaledes trods alle glimrende ydre Præstationer og iøjnefaldende Foretagender i stor aandelig Fattigdom og Vinterkulde.

Men efter Vinter kommer Vaar, og uden at kunne pege paa noget bestemt, føler jeg, at Vaaren er nær. Jeg vil gerne bruge et Vers af Grundtvig som Udtryk for mine Tanker, idet jeg dog ikke specielt tænker paa det kristelige: »Troende Hjerter i Vinterløbet føder den liflige Vaar, trykker den til sig i Barnesvøbet med et lykosaligt Nytaar. — Derfor bære Blus vi med Glæde.«

A. J. Dahl.

Pastor Sørensen, V. Jølby:

Det interesserer mig mest, hvordan vor Tids Mennesker er. Der er næppe nogen Grund til at prise sig særlig lykkelig, fordi netop denne Tid er vor, men det er en god Tid, fordi der er mange glade og lykkelige, aandelig rige Mennesker, som ogsaa kan være med til at gøre andre rige, og som har et fast og herligt Haab angaaende Fremtiden. Den rige tekniske Kultur tager de gerne i deres Tjeneste, den gør dem ikke svimle, og Modgang og Besvær gør dem ikke modløse. Det er først og fremmest Tidens Rigdom, at der findes et levende og kraftigt aandeligt Liv; vi har Lov at glædes over det og at bede om, arbejde for og vente paa endnu rigere aandeligt Liv. Sandelig er der meget, der ikke er glædeligt, mange er rodløse og usikre og har ikke noget at bygge paa. Paa Landet giver Rodløsheden sig i Regelen ikke saa fortvivlede Udslag som i Storbyen, men der findes alligevel mange, der ikke kan finde det egentlige. Der kan være mange Tegn til en mørkere Fremtid, men mange har den Tro, at Gud igen kan skabe en aandelig rig Tid.

Ths. Sørensen.

Planteskotejer Johan Riis:

I vor Tid spiser vi i Dag, hvad vi skulde leve af i Morgen. Denne Tilbøjelighed støttes af den Teori, der blandt andet meget klart blev fremsat i en Kronik i den store »Social-Demokrat«, hvor man læser følgende: »Der produceres mere end Verdens Befolkning er i Stand til at aftage under de bestaaende Forhold. Der er, hvor vanvittigt det end lyder, Nød paa Grund af Overflod. Men hvorledes komme ud over dette Vanvid? Meget let: Der maa arbejdes mindre af hver enkelt og konsumeres mere af hver enkelt. Saa snart Verden har indset dette, saa ligefremme Princip, har Verden hverken Krise, Nød eller Arbejdsløshed mere.« — Saa mange vare Ordene.

Her har vi gaaet og sjokket og troet det modsatte, nemlig at Sparsommelighed og Arbejdsomhed førte til Velstand. Vor grænseløse ødsle Politik og Administration har under Krigen og efter denne været i nøje Overensstemmelse med ovennævnte i »Social-Demokraten« fremsatte Teori.

Den fri Konkurrence, den private Ejendomsret, den personlige Frihed og det personlige Ansvar er ikke mere, i Stedet for har vi faaet fasttømrede faglige Sammenslutninger, der dikterer Priserne for Arbejde og Produktion, Landbrugsprodukter und-

tagen, og vi har faaet Skatter til Understøttelse af arbejdsdygtige Mennesker.

Staten har overtaget Ansvaret for den enkeltes økonomiske Eksistens, selv om dennes Fagforening har brugt Prisskruen saa flittigt, at den har bragt Pristallene ud af Ligevægt. Ved denne Understøttelse kan det ikke undgaaes, at man til en vis Grad tager fra de flittige og giver til de mindre flittige, og at de understøttede i adskillige Tilfælde har lettere Levevilkaar end en Del af dem, der betaler Understøttelsen, det er det farlige ved Systemet; thi det nærer Dovenskab og Ødselhed, saavel hos den, der betaler, som den der modtager. Disse Forhold er sikkert den nuværende Krisens Rod. Politikere, sæt noget bedre i Stedet! For Eksempel Arbejde!

Tidligere var det de Tusinde Hjem, der byggede Staten, nu er det Staten, der bygger de Tusinde Hjem. Før troede vi, at Viljen og Karakteren voksede inde fra i Lydighed og Troskab mod, hvad man ansaa for Ret og Sandhed, nu er det Samfundet, Staten, der ogsaa her overtager Ansvaret.

Selv om det ikke er paa Englevinger, men paa andre laante Vinger, saa flyver Ministre dog til Genève for at virke for Fredens hellige Sag. Imedens her hjemme saavel Arbejdsgivernes som Arbejdernes Fagforeninger bistaaet af Regeringen kæmper en hidsig Kamp med Anvendelse af alle til Raadighed staaende Magtmidler, for at opretholde kunstig fastsatte, altfor høje og derfor omsætningshæmmende og samfundsskadelige Priser til øjeblikkelig Gavn for dem selv, og Skade for andre, senere ogsaa for dem selv. Naar Landbrugets Priser maa rette sig efter Tilbud og Efterspørgsel, var det da ikke rimeligt og retfærdigt, at ogsaa de øvrige i samme Samfund gjorde det? Man rejser til Genève for at sætte Retten i Magtens Sted. Man rejser hjem igen for at sætte Magten i Rettens Sted i den saakaldte Kamp mod Overklassen, en Kamp mod Vejrmøller, da der som bekendt ikke her i Landet findes anden Overklasse end de politiske Førere og Fagforeningsledere. Vilde det ikke ogsaa her være rigtigt at begynde inde fra?

Saaledes med alt vendt paa Hovedet maatte den økonomiske og kulturelle Krise før eller senere komme. Den sorte Skygge naar os allerede, vi kan ikke længere narre eller lyve os fra den.

Men sæt en Dynamitpatron under alle politiserende og prisnoterende, saavel Mester- som Arbejder-Fagforeninger, saa kommer vi nok igennem det.

Johan Riis.

Højskolelærer Thomas Thomsen, Galtrup Højskole:

Der sker i vor Tid store Forskydninger, som maa blive afgørende for de kommende Aar. Mange Ting, som tidligere ansaas for faste, og derved ogsaa var det, er nu Genstand for Tvivl, og man søger andre Grundvolde. Det gælder i Videnskaben fra Einstein og Bohr til Freud eller noget nyere, i Politikken tvivler man indadtil paa Demokratiet og Parlamentarismen og udadtil paa Staternes Suverænitet og Vaabnens Magt, i Økonomiens Verden har man mere end Mistanke til Guldmøntfoden, der har været betragtet som Verdens Grundvold. Og saaledes overalt. Man søger at komme ned til det lidet, der nu er sikkert, for at fundere den ny Bygning, som skal rejses. Disse vældige Ømdannelser vil hos Mennesker, som tror paa Fremtiden og har fremadventt historisk Sans, præge Fornemmelsen af vor Tid.

Mere umiddelbart er vor Tid Tiden med de mange Muligheder, ikke netop for Erhverv desværre, en ubehagelig Undtagelse, men ellers. Tidligere var der meget stærkere Kræfter til at vise et Menneske ind paa den Bane, det havde at følge. Nu staar tilsyneladende alle Muligheder aabne. Økonomiske Forhold og Valget af Livsstilling lukker naturligvis en Del af dem, men alligevel bydes der nu næsten alle en Overflod af Muligheder: Underholdning, Kundskaber, Kunst- og Naturnydelse, Oplevelse og menneskelig Udvikling. En kvælende Overflod. Nogle Mennesker undgaar denne Fare ved medfødt eller erhvervet Sløvhed. For mange fører den til Overfladiskhed; de forsøger at smage paa det altsammen, at være med paa Noderne over hele Linien. En saadan overfladisk Smagen maa nødvendigvis føre til Foragt for det hele; de fleste Tings Værdi vindes kun ved Fordybelse. Det gælder om at vælge. Det er paa en Maade vor Tids Livskunst: at kunne vælge det rette og vælge saaledes, at den Grænse,

vi nødes til at drage om os, ikke bliver for vilkaarlig. Trods Skavankerne derved maa vi være mere afgjorte og mere bevidste, end man tidligere har behøvet at være. Vi bliver gennem disse nødvendige Valg mere forskelligartede end tidligere Tiders Mennesker og har endnu mere end de Brug for Taalsomhed og Omgængelighed og Forstaaelse.

Thomas Thomsen.

Lærer Molbæk, Næs:

Da enhver Tid baade har sine Fortrin og Mangler, er det opstillede Spørgsmaal vanskeligt at besvare.

»Sport« er vist som oftest »usund«, fordi den næsten altid medfører frivillig Overanstrengelse hos Udøverne. — Filmen kan være et godt Opdragelsesmiddel, men er det rimeligvis som oftest ikke, og noget lignende kan sikkert med Rette siges ogsaa om Radioen, men den kan man jo da naar som helst lukke af for. — Tidens tekniske og materielle Fremskridt er et værdifuldt Plus for Samfundet som Helhed; thi Befolkingstilvækstens Behov forudsætter en Produktion, der ikke engang kunde være tænkelig uden vor Tids tekniske Fremskridt (særlig Maskinernes Arbejde); men paa den anden Side kan det ikke nægtes, at netop særlig de tekniske Fremskridt har gjort vor Tid til en Brydningstid og en Overgangstid. Store Dele af den samlede Produktion skyldes sikkert udelukkende Maskinerne. — En landskendt Skolemand sagde for mere end 40 Aar siden til sine Elever, at den Tid sikkert vilde komme, da Mennesker beherskede baade Luft og Hav ved motordrevne, styrbare Luftfartøjer og Undervandsbaade, og da Maskiner næsten udførte alt vort Arbejde, og han mente, at Menneskers Behov paa et saadant Tidspunkt kun nødvendiggjorde en daglig Arbejdstid paa f. Eks. 3 a 4 Timer; men en saadan Udvikling vilde, mente han, medføre en streng Brydnings- og Overgangstid, der dog efter Tilpasningens Ophør vilde efterfølges af en god og herlig Tid. Noget i vore Dage kunde tyde paa, at Mandens Opfattelse var rigtig. — Maaske Biolog J. Rosenkjær i sin Tid fremsatte Tilpasningsteori: Overskuddets ligelige Tredeling mellem Ejerne, Funktionærerne og Arbejderne vilde vise sig at være et Skridt i den rigtige Retning. (Arbejderne skulde desuden være sikret en variabel Timeløn, der automatisk steg og sank i Forhold til Livsforholdenes prisers og Overskuddets Størrelse). — Den nuværende Tid er ingen lykkelig Tid i økonomisk Henseende; men maaske den kan afføde en god Tid.

Det er vist sandt, at »Tilfredshed er Lykken«; thi for mere end 40 Aar siden var de faa Mennesker, der da boede i vort Land, langt mere lykkelige og tilfredse end Folk nu om Stunder, men levede dog langt tarveligere. — Naar den nuværende Brydningstid er omme, og de fornødne Tilpasninger heldigt er tilendebragte, vil der sikkert komme en Lykketid for alle, særlig hvis de naar til det etiske Stade, at de i Gudhengivelse og Sandhed kan sige: »Ære være Gud i det høje, Fred paa Jorden og i Mennesker en god og sand Fredsvilje«.

S. P. Molbæk.

Sogneraadsformand Mikkel Roesen, Ejerslev:

Det kan være ret vanskeligt at udtale sig om tidligere Tider og vor Tid, da mit Kendskab dertil er ret begrænset, og hver Tid har sine lyse, men ogsaa mørke Sider.

Selv om vor Tids Mennesker staar betydeligt højere i Oplysning end tidligere, kan jeg desværre ikke sige, at Kulturen og Aandslivet er højnet i tilsvarende Grad. Dette behøver dog ikke at være Sportens eller Radioens Skyld, idet der f. Eks. i Radioen udsendes mange gode Foredrag, Taler og Prædikener, som kommer mange Mennesker til Gode, som ellers af forskellige Grunde er afskaaret fra at høre noget som helst. Baade Sporten og Radioen kan udmærket tjene til »en sund Sjal i et sundt Legeme«.

Faren for vor Tid tror jeg nærmere ligger i den stærkt fortravlede og nydelsessyge Tid, vi lever i. Den gamle, solide og personlig prægede Fortid med Interessen og Arbejdsglæden for et solidt udført Arbejde har lidt Skibbrud, nu gælder det mere om at slippe fra det; baade det ene og det andet kalder og lokker særlig Ungdommen til sig. Endogsaa i vor økonomisk vanskelige Tid rejser der store Danseetablissementer, der suger det gode og ædle ud af vore Unge. Hjemlivets Hygge, Aandslivets

bedste Grosted, er blevet en Del ødelagt af den megen Jagen efter værdiløse Forlystelser og Adspredelser. Man har i nogen Maade glemmt, at det er Hjemmene, der er de Piller, hvorpaa Landets Fremtid bygges.

Vor Tid — populært kaldet Krisetid og er det maaske ogsaa — vil jeg hellere kalde en Prøvelsестid, idet jeg tror, den bliver for langtrækkende til en Krisetid. Det trekantede Misfoster af en Krisehjælp, der nu serveres, er kun Løkkemad. Det Hovederhverv, der skal opholde Staten, kan Staten ikke opholde ved Understøttelse e. l. Der maa et mere maalbevidst Arbejde til fra Lovgivningsmagtens Side, og det kriseramte Landbrug gør sikkert klogt i først og fremmest at vende Kravene indad mod sig selv, der er længe nok levet paa Efterslægtens — den danske Ungdoms — Bekostning.

Mikkel Roesen.

Lærer O. M. Jensen, Jørsby:

En Del baade for og imod kan der siges om vor Tid, men mest for. Og jeg tror, at den, der i Betragtning af vor Tid er Pessimist, gør sig til Slave af: ». . . dengang jeg var Pige, da var der Piger till!« — Mon nogen ønsker sig flyttet en Menneskealder eller to, tre tilbage? — Den mægtige materielle og tekniske Udvikling i den sidste Snes Aar baade er og skal være for Mennesker et Gode, eftersom det kun er en Lydighedshandling mod Befalingen til Mennesket om at gøre sig Jorden underdanig. Kan være derimod, at Udviklingen er sket med saa stor Hast, at Mennesker endnu har haft ondt ved at indordne sig derunder med tilstrækkelig Fornuft. Nogle Mennesker er over for Udvikling reaktionære, andre løbske. — I vor oplyste og nøgterne Tid har Kultur og Aandsliv utvivlsomt alment bedre Kaar end nogen Sinde, og om end et Surrogat for det virkelige yder Radioen en betydelig Hjælp. Den aabner Døren paa Klem til den store Verden for Tusinder, der ellers skadeligt henlever Livet under meget snævre Horisonter. — Filmen indeholder meget værdiløst, men dette skal ikke afholde den fornuftige fra at se, hvad der er godt. Og med Hensyn til Sporten, da har denne (Boksning undtagen) saa friske og gode Maal, at den i sig selv i Hovedsagen afvæbner Kritikken. — Vi drager Nytte af den høje Standard af Kunst, Videnskab, Hygiejne, Teknik o. s. v.; vi henter det bedste af Aandsliv og Kultur fra før frem af Bøgerne, og vi lever med i det nye: i Kampen for at finde det bedste.

Vor Tid trods Rag, Revne og Krise en god Tid.

O. M. Jensen.

Trafikassistent Drackenberg:

Den Periode, hvor man har »siddet bedst i det« og har kunnet tage mest til sig af Livets Goder, vil uvilkaarligt straaale med den klareste Glans.

Desuden maa det ikke overses, at man som oftest ser noget anderledes paa samme Ting med unge Øjne end med gamle. — Et ældre Nutidsmenneske har maaske saaledes til at begynde med set med mild Forargelse paa Damernes korte Haar og korte Kjoler, — har maaske endda heri set én af Aarsagerne til de moderne korte Ægteskaber. — Mon vedkommende som ung vilde have reageret paa samme Vis?

Paafaldende Forskel mellem før og nu er det dog i mange Tilfælde ret let at paavise. Det gælder i høj Grad, hvad Ungdommen angaar.

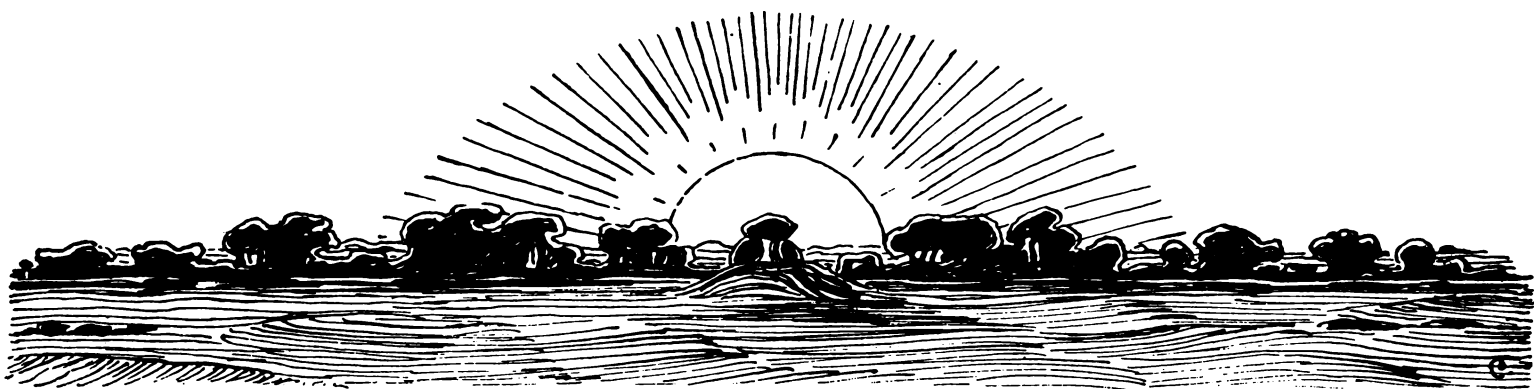
Nutidens mandlige Ungdom er mere vaagen, mere maalbevidst, mere nøgtern end min Tids. Den er mere klar over Maal og Midler, mere praktisk. Gymnastik, Sport, Spejdervæsen (Biograf?) har vendt dens Liv mere udadtil, fjernet den mere fra Hjemmene. Nutidens unge Mænd skuer ikke som paa Hostrups Tid »ved Lampen Musernes Dans«. Nu er det Dansen mellem Bordene til Saxofonernes forkølede, klagende Faarebrægen, der tiltrækker dem.

Den unge Pige af 1931 er mere raffineret, mindre sentimental, mindre huslig end Mødrene var. Hun er mere selvstændig — har Valgret og er selverhvervende, men hun er mindre »kvindelig«.

Og saa: de to Køns frie Omgang forarger mange af os ældre.

Det daglige Livs intime Hygge, — den umiddelbare Hengiven i Glæde, det sindigere Tempo i min Ungdom, synes mig, var langt mere tiltalende end Nutidens udadvendte, mere anstrængte og hæsblesende Fremstormen.

G. Drackenberg.

♦ FÆGGER OG TVILER ♦

Lærer A. J. Dahl, Vejerslev, fortsætter nedenfor den Beretning om Morsingboens Tilblivelse og Udvikling, som han begyndte i Fjor i „Jul paa Mors“ under Titlen:

„Hvor er Morsingboen kommen fra — og hvordan har han udviklet sig til det, han er“?

AARHUNDREDER er henrundet, siden Fæggerne gjorde Tvilerne til Trælle, og meget er sket i den Tid. De to Stammer, hvor forskellige de end oprindelig var, er ved at gaa op i hinanden. Vel er der endnu fri Mænd og Trælle; men mangen en Træls lyse, klare Øjne vidner om, at der ruller Fæggeblod i Aarerne; og mangen en Frimand med luskende, skulende Øjekast ligner Tvile saa meget, at man ikke kan være i Tvivl om Afstamningen. Sammenblandingen er dog i Almindelighed saa fuldstændig, at man maa nævne de to Stammer under et, og i det følgende vil Udtrykket »Morsing« være Fællesnavnet for begge Stammer.

Stammernes oprindelige Levevis var undergaaet en stærk Forandring.

Forhen tog man af Jordens Frugter uden at yde igen. Moder Jord den gavmilde fødte og klædte saaledes i Aarhundreder Folket; men eftersom der blev flere og flere, mærkedes det kendeligt, at Jorden var ved at blive træt. Der blev mindre og mindre Vildt. Man kunde jage Dage i Træk uden nævneværdigt Resultat.

Engang var tolv af de ypperste Jægere paa Farten for at skaffe Kød. Efter tre Dages Forløb kom de hjem med tre Harer.

Saa maatte man spise Fisk, og Fisk er godt, men naar man har spist Fisk, faar man Lyst til Kød, og Kød var nu en sjælden Spise paa Øen.

Tvilerne blev saa underlig smaa i den Tid, man saa dem næsten aldrig. De gjorde sig saa smaa som vel muligt, og de spiste meget lidt og blev temmelig magre; men det mærkelige var, at naar en Tvile blev radmager, saa blev han kry igen.

Fæggerne kunde ikke lade være at lægge Mærke til dette, og de spekulerede en Del over det. Hvad gik der af Tvilerne?

En Dag, som de sad og talte om det, gik det pludselig op for dem, at Tvilerne var bange for, at de skulde undgælde, fordi man ikke kunde skaffe Kød. Ved den Opdagelse brast alle Fæggerne i en rungende Latter; men da Latteren havde lagt sig, havde man faaet Køds magt i Munden, og man enedes om at gøre et Forsøg, det kunde jo aldrig skade.

Ti af de fedeste Tviler maatte bøde med Livet, og da de var blevet godt gennemstegte, tog man for sig af Retterne. Dette blev et Festmaal uden Lige. Dette var Kød!

Men da Maaltidet var forbi, erklærede Fæggerne enstemmigt, at Tvilekød smagte elendigt. Tvilerne var nemlig meget trannede, da de næsten udelukkende levede af Fisk.

Flere Dage efter gik Fæggerne rundt med de modbydeligste Mavefornemmelser. Det tog flere Uger at komme over dette Gilde. Det var første og sidste Gang i Fæggerens Historie, at der var Tale om Menneskeæderi.

En Tid efter sendte Høvdingen, Vilde, Bud til de forskellige Boplads, at Jægerne skulde møde ved Sundet mod Vest. Og en smuk Efteraarsdag satte han over Sundet til Landet paa den anden Side med hundrede veludrustede Jægere. Kvinderne og Tvilerne ønskede dem god Fart og Lykke paa Jagten.

Saa steg de da i Land paa den fremmede Kyst, og kort efter var de forsvundet i de tætte Skove. Ti Mand var blevet tilbage for at passe paa Tømmerflaaderne.

Da Jægerne ved Aftenstid kom tilbage, slæbende paa et herligt Jagtudbytte, var Mændene og Flaaderne væk, og Vilde var jo ikke i Tvivl om, hvad der var sket. Det saas tydeligt, at en Kamp havde fundet Sted. Dette Lands Beboere var nok ikke at spøge med.

Vilde lod gøre Ild. Et mægtigt Vildsvin blev sat paa Spid, og snart glemte Vilde og hans Mænd al Bekymring, idet de ofrede al deres Opmærksomhed paa det dejlige Sulemad. Det var noget andet end Tvilekød.

Pludselig uden forudgaaende Varsel brød to Hundrede Krigere ud fra Skovbrynet. Vilde og hans Mænd sprang op og værgede mandeligt for sig, men Halvdelen af dem maatte bide i Græsset. Den anden Halvdel kastede sig i Vandet og svømmede over Sundet, forfulgt af Fjendens Raab og Stenkast.

Vilde var den sidste, der tog Flugten. Før han sprang i Vandet, løb han hen til den næsten udbrændte Ild, greb Resten af det stegte Vildsvin og kastede det paa Nakken. Saa ned til Stranden skarpt forfulgt af Fjenden, og snart svømmede han ud over Sundet med en stegt Skinke paa Nakken. Da Fæggerne saa deres Høvdinges Bedrift, kunde

de, haardtsaarede som de var, ikke tilbageholde Latteren. Og det sidste, Fjenden hørte fra de svømmende Flygtninge, var en rungende Latter, der gav Genlyd mellem Fjordbakkerne. Forundrede lyttede de efter Latterbrølet. Her stod de over for noget nyt. Aldrig havde de hørt slagen Mand le. De forstod det ikke; men et forstod de dog: De havde i Dag kæmpet mod Mænd.

To og tredive Fægger foruden Vilde kom tilbage fra Jagten. For otte og tresindstyve Mænd havde man faaet en stegt Vildsvineskinke. Dette var for dyrt Køb. Saa maatte man da nøjes med Fisk.

Ogsaa paa anden Maade mærkedes det, at Jorden var ved at blive træt. Det vildtvoksende Korn, der før havde været tilstrækkelig til Stammernes Forbrug, kunde nu ikke nær slaa til, da man ikke forstod at levne saa meget, at der kunde blive Udsæd til næste Høst. Man forstod overhovedet ikke, at Jorden forlangte Udsæd. Ved en tilfældig Hændelse opdagede man dette Livets Under.

En Tvilekvinde kom en Dag hjem til Bopladsen med en Kurv, svingende fuld af Byg. Det havde kostet Møje at samle saa meget Korn, men nu var det samlet, og glad var Konen.

De andre Kvinder strømmede til, og Misundelsen lyste ud af dem. Dette var dog for galt, at hun skulde have saa udsøgt Held med sig, naar en anden sjælden fandt mer Korn, end man kunde bære hjem i Næverne. Det kunde ikke taales. Der var ingen Fægger tilstede, og snart var Kvinderne i fuldt Slagsmaal.

Dette blev et Kvindeslagsmaal efter de bedste Mønstre. Først styrtede alle Kvinderne løs paa den uheldige, der havde fundet Kornet. Da Mændene og Fæggekvinderne kom til, hidkaldt af Larmen, saa de et kosteligt Syn.

Et halvt Hundrede Tvilekvinder stod parvis i en snæver Kreds og rykkede hinanden i Haaret. Og midt i Kredsen stod en Kone, der af Hjertenslyst slog løs paa de saaledes arresterede Kvinder med en Kurv, der i Begyndelsen var fuld af Korn. Hun ænsede ikke, at Kornet fløj af Kurven til alle Sider. Et hvinende Kor af Kællingehyl fyldte Luften. Pladsens Hunde stemte i med.

Med største Interesse fulgte Fæggerne Slagets Gang: Grinende kløede Vilde sig i Nakken og erklærede, at det var en varm Batalje. Ingen maatte gribe ind, Slaget skulde gaa sin Gang. De Tvilekvinder havde længe trængt til en Omgang.

Da gik Vildes unge Datter, Gulle, der bar det Navn, fordi hun havde det dejligste gyldne Haar, hen til Vilde og forklarede ham, at hun uset havde været Vidne til Kampens Begyndelse, og hun bad sin Fader standse Kampen for den uskyldige Skyld.

Gulles Bøn var Vilde en Lov. Han nærmede sig de stridende Kvinder. Gulle fulgte ham. Da Kvinderne saa Høvdingen, fløj de til alle Sider som slagne af Rædsel, kun

Kvinden med Kurven blev staaende. Hun vidste, at hendes Sag var god, og den retfærdige frygtede aldrig Vilde. Godmodig og smilende gik Vilde hen til Kvinden, der under Hulken fortalte ham det hele. Gulle tog hendes Haand og klappede den blidt. Da glimtede det i Vildes Øjne, for vel var han en vældig Krieger, men intet fyldte hans Hjerte med Glæde som Kærlighed og Mildhed. Han vilde tale, men mærkede, at Stemmen ikke var sikker. Saa gjorde han omkring og gik tilskovs; men Gulle forstod. Hun tog Kvinden med sig hjem, og der blev hun altid siden.

Det spildte Korn blev Stammernes Lykke. Under Slagsmaalet var Kornet blevet trampet ned i Jorden, og en Tid efter skød friske, grønne Spirer op. Kamppladsen blev indhegnet; man maatte se, hvad det kunde blive til. Næste Sommer blev det til det dejligste Korn. Nu forstod man.

Snart lærte man at gemme Kærnerne Vinteren over og saa om Foraaret. Mangan en Rydning i Skoven blev i Foraarstiden indhegnet og besaaet. Dette blev Begyndelsen til Øens Kornavl. Men ikke alene Byg saaede man; Kvinderne gemte Frø af alle Planter lige fra Byg til Timian. Og naar Mændene ikke var paa Fiske, hjalp de Kvinderne med Landbruget.

En smuk Vaardag var alle Fæggerne ved en Sø i den sydøstlige Del af Landet. Vilde havde stævnet dem sammen. Nu stod de i lange Rækker. Nu kom Vilde. Med gjaldende Glædesraab hilstes Høvdingen, og Økserne svingedes i Luften. Stolt saa Vilde hen over sit Folk, og saa talede han til dem.

Han mindede dem om den Tid, da Landet vrimlede med Vildt. Nu stod det anderledes til.

Hjort og Vildsvin saa man næsten aldrig mer, selv Harer og Fuglevildt var sjældne. Derfor havde Vilde besluttet, at Dyrene skulde have Fred, til Gøgen kikkede 5 Gange. Ingen maatte jage i den Tid. Enhver, der overtraadte dette Bud, det være sig Fægge eller Tvile, skulde jages af Landet som fredløs. Kun Ræven maatte jages; thi han var en Røver.

Naar Gøgen kom igen femte Gang, maatte der atter jages, men med Maade. Vildsvin, Hjort og Hare maatte da jages fra Kornet blev modent, til Lærken begyndte at synge. Fuglevildtet maatte jages, til Isen brød op om Vaaren.

Ved Lov bestemtes det ved Søen, at Dyrene skulde have Fred. Søen fik Navnet Fredsø.

En Vinter var Sundene tilfrosset i lang Tid, og en Nat gik en Flok Køer over Isen til Øen for at se, om der ogsaa var Vinter paa denne Side af Fjorden. Da man om Morgenen vaagnede, opdagede man de store ukendte Dyr, der snusede rundt nær ved Høvdingens Boplads for at finde noget ædeligt. Fæggerne greb til Vaaben for at dræbe Uhyrerne; men her var Tvilerne for en Gangs Skyld de klogeste.

Skønt de i flere Slægtled havde levet hos Fæggerne,

„Dette blev et Kvindeslagsmaal efter de bedste Mønstre. . .“

hvor Koen var ukendt, var der noget i deres Underbevidsthed, der hilsende Kørerne med Gensynsglæde. Engang havde vel deres Forfædre levet i et Land, hvor Koen var Menneskets ypperste Husdyr. Tvilerne vidste straks, hvad der skulde gøres.

De gav Tegn til Fæggerne, at de skulde være stille. Saa listede de sig frem mod Kørerne med fremstrakt Haand, og i Hænderne var Korn.

Tøvende nærmede Kørerne sig de lokkende Tviler. Fæggerne maabede. Se, nu aad fler af Kørerne af Tvilernes Korn. »Go Bosse«, »Go Bosse«. Tvilerne kløede dem paa Halsen. Tyren saa mistænksom til, men snart lod den sig ogsaa overtale. Efter at Kørerne havde ædt deres Lækkerbidsken, listede Tvilerne tilbage til Fæggerne. De bad om Lov til at raade denne Gang, og deres Ønske blev opfyldt.

Der blev passet nøje paa, at Kørerne ikke forlod Øen ad samme Vej, som de var kommet; og hvor Kørerne i de følgende Dage færdedes, mødte de »venlige« Tviler, der havde Hænderne fulde af Korn. Snart lod de sig villigt drive hjem til Bopladsene; og snart kunde Tvilerne malke dem. Det første Maal Mælk blev bragt til Høvdingen, Kare. Han snusede til det, satte Munden til Krukken og drak, og da han tog Munden fra Krukken igen, var den tom. Drikken fyldte hans Sind med rolig varm Glæde. Det var, som om et lyst og vakkert Minde i samme Stund blev levende for ham.

Næste Dag samlede han Stammerne og kundgjorde, at Tvilerne havde gjort Folket en stor Tjeneste ved at tæmme Kørerne. Og da den ene Tjeneste var den anden værd, ophævede han herved den Lov, som Due for Aarhundreder siden havde givet Folket. Denne Lov gik ud paa, at al ægteskabelig Forbindelse mellem Fægger og Tviler var forbudt. Nu ophævedes den, saa enhver fri Tviler kunde ægte den, han vandt for sig. Og for at der kunde være Mening i Sagen, frigav Kare samme Dag fyrretyve Tviler, et Eksempel, som mange Fægger fulgte om end i det mindre. Og dette blev Begyndelsen til Stammernes Sammensmeltning.

Men Kørerne blev til stor Velsignelse for Stammerne; nu behøvede man aldrig at lide Nød.

En Fægge ved Navn Assel var blevet gjort fredløs, fordi han i Yngletiden havde dræbt en Vildso. Han drog mod Syd med Forraad til tre Dage. I det fremmede traf han venligsindede Stammer, der foruden Koen havde tre Husdyr, som Fæggerne ikke kendte, nemlig Hesten, Faaret og Geden.

Assel sluttede nært Venskab med en Høvding ved Navn Humle. Ja, han blev endog gift med Humles Datter,

Ørd. Men skønt Assel mødte saa stor Gæstevenslighed i det fremmede, længtes han saare efter sin Føde. Han hentæredes af Længsel. Da bød Humle, at han skulde drage hjem sammen med Ørd. De skulde nok blive saa rigeligt forsynet med Gaver, at det langt opvejede den Vildso, Assel havde dræbt. En stor Flok Faar og Geder fik de med og dertil ti Heste. Faarene og Gederne blev sejlet over paa Tømmerflaader. Hestene maatte svømme over.

Assel og Ørd blev modtaget med aabne Arme. For det første medbragte de jo Gaver af uanet Værdi, og for det andet savnede man i Tiden et Høvdingeemne. Assel blev Høvding, og to store Bopladsler tog Navn efter ham.

Men Assel bragte mer med. Det var i Bronzealderens sidste Periode, han levede. I det fremmede havde han lært Jernet at kende, og nu medbragte han en Mand, der forstod at bearbejde dette Metal.

Aaret efter gæstede Humle Øen, og han forærede Assel en Mængde Jern. Til Gengæld skænkede Assel Humle en Ladning Kløverfrø; thi denne Plante, der var ukendt Syd for Fjorden, vakte Humles Begejstring.

I det hele taget viser Assels Historie, at der kan komme godt ud af ondt. Før havde man troet, at alle fremmede var Fjender, men nu opdagede man, at dette ikke var Tilfældet. Flere og flere unge Mænd drog mod Syd, og naar de kom tilbage, bragte de altid et eller andet med, som de havde set og lært i det fremmede.

Nu fik man ogsaa Navn til Guderne. Man havde en Gud for hver Følelse og Gave, Kærlighedens Gud, Sorgens Gud, Frugtbarhedens Gud, Jagtens Gud o. s. v. Men aldrig havde man nævnet disse Guder ved Navn. Guder var

Guder og ikke dødelige Mennesker; de havde intet Navn.

Folkene mod Syd gjorde Billedstøtter af deres Guder og kaldte dem ved Navn. Og da man nu en Gang havde lukket op for det fremmede, var det ikke let i Længden at holde sig frisk. Fæggerne stred længe imod. Det var i deres Øjne en Formastelighed, at nogen turde ophøje sig til at danne Billede af Guderne, Altets Beherskere. Tvilerne derimod fandt, at det var uhyre behageligt; de kunde langt bedre samle Sindet om det guddommelige, sagde de, naar de havde Guderne for Øje. Lidt efter lidt rejstes der Gudestøtter rundt i Landet for Odin og Thor.

Men Fæggerne fastholdt i Tanken Troen paa en Slags Øverstegud, Alfader kaldte de ham. »Og Alfader skal være vor eneste Gud«, sagde de, »naar de andre Guder dør«.

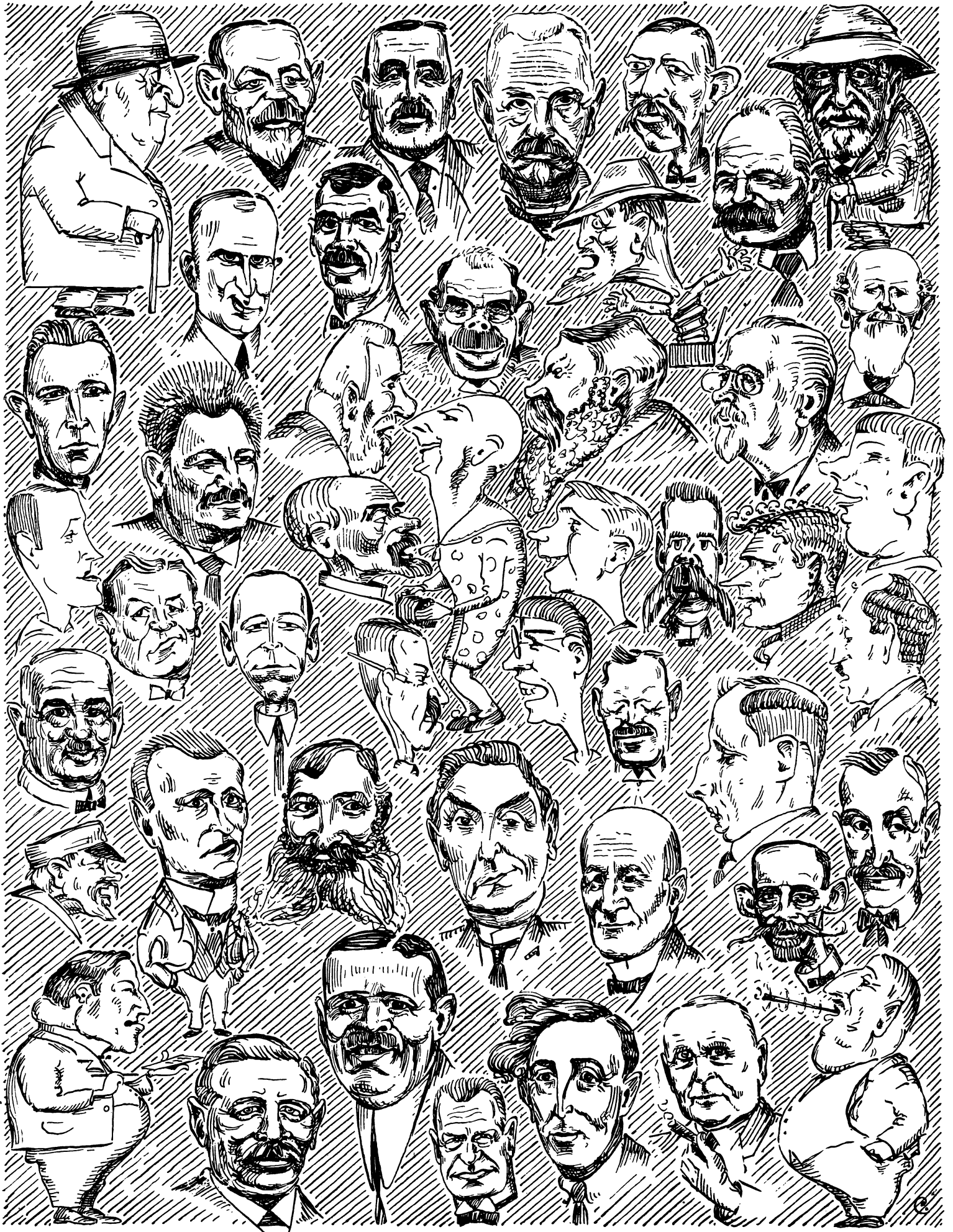
A. J. Dahl.

„Fæggerne greb til Vaaben for at dræbe Uhyrerne. . .“

Kan De finde Dem selv?

Vor Tegner har været en Tur rundt i Byen og paa Øen og snappet forskellige mere og mindre kendte Ansigter. Vi røber ikke, hvem der er hvem, men overlader ganske til Ofrene og deres Venner og Bekendte at foretage Identificeringen.

Smaatræk af Folkelivet paa Mors i tidligere Tid.

Ved JOHAN P. HOVMØLLER

HOSSTAAENDE FOTOGRAFI forestiller tre unge Mænd, der sidst i 1860'erne opholdt sig i Nykøbing som Lærlinge hos forskellige Mestres, og som blev meget gode Venner. Skønt det hørte til Sjældenhederne, at nogen blev fotograferet den Gang, saa besluttede de tre Venner dog en Dag i Aaret 1867 at gaa om til Værtshusholder Lynge i Fjordgade for at blive fotograferet sammen.

Taget fra venstre Side af Fotografiet er Nr. 1 Niels Michael Andersen, født 6. Oktober 1851 i Rakkeby som Søn af Husmand Anders Mikkelsen og Hustru Maren. Niels Michael kom i Buntmagerlære hos Søren Guilerup, som boede paa Hjørnet af Algade og Majorens Gyde, hvor han var i to Aar. Senere overtog han sit Barndomshjem i Rakkeby, hvor han i mange Aar drev en Buntmager- og Træskoforretning sammen med Landejendommen, og her bor han endnu.

Nr. 2 er Niels Christensen, der er født 26. Februar 1849 i Rakkeby som Søn af Husmand Christen Andersen Hølleddig og Hustru Sidsel Margrethe Mikkelsdatter. Niels Christensen var i Handelslære hos Købmand Hans Krogh i Vestergade i Nykøbing. Senere kom han i Uhrmagerlære hos sin Broder, den bekendte Uhrmager Christensen i Redsted. Derefter havde han gennem flere Aar Arbejde hos forskellige Uhrmagere Landet over og havnede tilsidst i Askov, hvor han nedsatte sig som Uhrmager, og hvor han boede indtil sin Død 1931. Han var en stor Samler og efterlod sig en meget sjælden Samling af mange forskellige Ting.

Nr. 3 er Jørgen Andreas Dolleris, der er født 16. Oktober 1850 i Sundby i Thy. Han var i Bogbinder- og Boghandlerlære hos Boghandler Dyhr i Nykøbing, hvor han opholdt sig i flere Aar. Han blev senere Boghandler i Vejle og var en bekendt Forfatter, der udgav flere Digtsamlinger og literære Biografier. Var Udgiver af »Danmarks Boghandlere«.

Disse tre unge Mænd, der som før nævnt stod i Lære i Nykøbing samtidig, sluttede sig nær sammen og forslod mange af deres sparsomme Fritimer sammen. Men det var særlig Dolleris og Niels Michael, der var mest sammen om Aftenen i Boghandler Dyhrs Værksted.

Dolleris var en meget stilfærdig ung Mand, som ikke var med til ret mange Spilopper eller Kunster, men allerhelst sad hjemme i Værkstedet eller paa sit Kammer og skrev paa forskellige Ting bl. a. sin egen Biografi; en mærkelig Beskæftigelse for en 15—16 Aars Dreng.

Niels Michael Andersen, der er den eneste nulevende af dette Trekløver, fortæller, at Dolleris senere vilde have haft hosstaaende Fotografi af ham, af den Grund velsagtens, at han nødigt vilde have sit Fotografi ud blandt fremmede.

Nægtes kan det ikke, at Fotografiet har holdt sig godt og er et udmærket Vidne om den Tids morsomme og lidet klædelige Dragter, samtidig med, at det for Trekløveren har været et kært Minde om Venskabet i de unge Aar.

* * *

FOR EN DEL AAR siden fandtes der ikke Læger paa Mors andre Steder end i Nykøbing. Da Bilerne ikke paa den Tid endnu havde holdt deres Indtog paa Øen, maatte Lægerne i Nykøbing foretage deres Sygebesøg paa Landet med Hestekøretøj. Paa den Tid ejede Bønderne end ikke Fjedrevogne, hvorfor Lægerne selv havde en »Doktorstol«, der kunde hænges bag i Bøndernes Vogne og hang i Læderremme. En saa-

dan Stol var i Reglen velforsynet med Betræk og Fjedre og var saa høj, at den gik Lægen over Hovedet. Følgelig sad han lunt og godt paa sine ofte ret lange Køreture.

Distriktslægen skulde tilse Kommunernes Fattiglemmer under Sygdom, og herfor fik han en Daler for hvert Besøg og fri Befordring. Sogneraadet kunde tilsige, »boje«, de af Kommunens Beboere, som var kørende, til forskellige Slags Kørsler, ogsaa til at hente og hjemkøre saavel Læge som Jordemoder. Paa saadanne Ture kunde det hælde, at det jyske Lune glimtvis skinnede igennem.

Saaledes fortæller Povl Riis, Rakkeby, et morsomt lille Træk om en Gang Distriktslæge Nyrup blev hentet til en Kone i Karby, som hed Mytte, og som boede i et langt gammelt Hus med tre Lejligheder, der laa Nord for Karby Skole, Syd for Vejen til Torp.

Det var Gaardfæster Bertel Hansen fra Agerø, der skulde hente Doktoren og Gaardfæster Peder Jensen, ligeledes fra Agerø, der skulde køre ham hjem.

Da Bertel Hansen kom med Lægen, var Peder Jensen allerede mødt for at køre ham hjem. Bertel Hansen fortæller da Peder Jensen, at Distriktslægen ikke var helt fri for at være gnaven i Dag og lidt vanskelig at have med at gøre. Saaledes havde Bertel Hansen taget en Husmand fra Agerø, Erik, op at køre til Nykøbing og lovet, at han maatte køre med paa Hjemvejen igen. Men da Bertel Hansen havde faaet Distriktslægen læsset paa Vognen og holdt uden for Schades, dér, hvor Købmand Bigum nu bor, for at tage Erik op at køre, nægtede Distriktslægen bestemt at tage ham med, da han ikke vilde holde ved ethvert Hus for at tage Folk op at køre. Saa maatte Erik vente, til Peder Jensen havde kørt Doktoren hjem. Bertel Hansen betroede ogsaa Peder Jensen, at han ikke kunde køre rask nok for Distriktslægen, da denne altid var mest vanskelig at gøre tilpas, naar der kun var en Daler at tjene.

»Naa, ja saamænd«, siger Peder Jensen. »Ham skal æ nok faa kureret«.

Da Distriktslægen og Peder Jensen lidt efter kom til kørende, sætter Peder Jensen Kørepisken mellem sine Knæ, mens han i Ro og Mag giver sig til at stoppe og tænde sin store Træpibe. Da de kom i Nærheden af Karby, spørger Distriktslægen Peder Jensen, om han da ingen Kørepisk har med, og om de skal køre i Skridt hele Vejen til Nykøbing.

Peder Jensen, der var en lun Vestjyde, svarede ham: »Jo, æ har, Hr. Distriktslæge, her kan De se«. Og Peder Jensen viste ham en udmærket Pisk. »Ja, men saa brug den da, Mand«. »Æ ska prøve det og gøre, hvad æ kan«.

Da de kom til Landevejen, begyndte Peder Jensen at bruge Pisken til Hestene, der tilsyneladende fik godt Snert. Men Peder Jensen var en meget dygtig Kusk, og der var altid et vist Sammenspil mellem ham og Hestene igennem Tømmen. Da Hestene kendte ham nøje, blev Tempoet ved at være det samme. Da de kom til Hvidbjerg Kirke, blev Distriktslægen helt rasende og spurgte Peder Jensen, om det var Meningen, at de skulde køre paa Landevejen hele Dagen. Hertil svarede Peder Jensen: »Ja, men De kan da se, Hr. Distriktslæge, at æ bruger Pisken det bedste æ kan«.

»Det er godt nok«, svarer Distriktslægen, »men De har jo ikke Spor af Forstand paa at køre, Mand«.

»Nej, saamænd«, svarede Peder Jensen, »men æ gør'et da det bedste, æ kan«.

Da de kom til Vils Kro, kørte Peder Jensen derind, og Distriktslægen spurgte ham: »Skal vi da virkelig ind i Kroen; jeg har ikke Tid til det«. »Ja, undskyld, Hr. Distriktslæge, æ kører aldrig Kroer forbi og kommer sjælden Kirker i«.

Saa snart Vognen holdt stille, satte Distriktslægen afsted ind i Kroen til Kristen Fruergaard, der paa den Tid var Kromand i Vils. Her beklagede han sig til Kristen Fruergaard over den uduelige og helt umulige Kusk, han havde i Dag. Kromanden, der var velkendt med Distriktslægen, mente, at Peder Jensen var en god Kusk, endog en meget god Kusk, men han skulde tages med det gode, ellers kom man absolut ingen Vegne med ham.

Da Peder Jensen havde sørget for, at Hestene havde faaet baade Vand og Havre, gik han ind i Krostuen og bestilte en Bitter. Distriktslægen bød ham da ind i den pæne Stue til sig og bad ham venligt om at drikke et Glas Vin med sig. »Ja, Tak, Hr. Distriktslæge, en Dram til æ Kusk virker paa samme Maade som et Fjerdingkar Havre paa Hestene«.

Da de lidt senere kører fra Kroen, kørte Peder Jensen paa samme stilfærdige Maade som før; men da de var kommen lidt Østen for Kroen og opad Bakken, tog Peder Jensen et bestemt Ryk i Tømmen. Dette Ryk kendte de to brune, og de satte straks Tempoet betydeligt op, og saaledes travede de raskt afsted hele Vejen til Nykøbing, men nu sad Peder Jensen roligt med Pisken mellem Knæene.

Da de kom til Frueled, siger Lægen: »Deres Heste kan jo godt løbe, Peder Jensen«. »Aa ja, Hr. Distriktslæge, de er jo akkurat ligesom de bliver omgaaet til«.

— — —

Der skulde Mod til at optræde, som Peder Jensen gjorde det over for Distriktslægen, især naar man betænker, at paa den Tid blev der af Bønderne set op til de Mennesker, som havde læst og faaet Eksamen, med en vis Ærefrygt og ærbødig Underdanighed, næsten som disse Mennesker var dannet af et helt andet og bedre Stof end Bønderne. Men Peder Jensen var ogsaa paa mange Maader en særpræget Personlighed.

Fulesang —

Du, Glædens Fest, gør os igen
til Børn, hvis Verden smiler.
Det er mod dig, vi drager hen.
Hos dig Alverden hviler.
For ved dit Navn
skal Sorg og Savn
og Nid og Naget glemmes.
Hvad Hjertet led og Sorgen sved
skal svinde i Lyksalighed,
naar Julens Strenges stemmes.

Hver Tanke bliver hvid som Sne
ved Julens skønne Trone.
I hvert et Hjem vil Lysets Fe
faa Hjerter til at tone.
For Julens Ord
om Fryd paa Jord
kan ingensinde glemmes.
Aa, syng kun ud om Julens Bud,
mens Hjertet henter Kraft fra Gud,
og Julens Strenges stemmes.

Naar alle Julens Klokker slaar,
saa tier vi og lytter.
Et Væld af Toneblomster naar
til Rigmandshjem — og Hytter.
Det store sker:
Alverden ler, —
al Hjertets Uro tæmmes.
Gud smiler ned i Kærlighed,
alt lever op af skønt, vi véd,
mens Julens Strenges stemmes.

Arnold Hending.

DEN unge Præstefrue aabnede forsigtigt Døren til Studereværelset, hvor hendes Mand sad og udarbejdede sin Juleprædiken.

»Her er en Mand ovre fra Jerslev og vil have dig med til en syg gammel Kone. Provsten kunde ikke tage med for Aftengudstjenesten, men bad ham henvende sig til dig.«

»Jerslev«, — gentog Præsten eftertænksomt, »det er tre Timer frem og tilbage. Du kan ikke vente mig hjem før ved Syvtiden. Vi kan vente Sne, saa jeg tør ikke tage Bil.«

Taarerne steg den unge Frue op i Øjnene.

»At det ogsaa skulde hænde Juleaften,« sagde hun nedstemt. »Jeg véd ikke, hvordan jeg skal holde de smaa i Humør. Gerd har flere Gange spurgt, om Juleaften snart begynder.«

»Kære Alix, Døden, véd du nok, spørger ikke, om det er belejligt, at den kommer,« svarede Præsten og gemte sit Manuskript i Skuffen.

— Indsiddet Kresten Larsen holdt for Døren med en Fjedervogn, trukket af to smaa lodne Islændere.

»Jeg tror alligevel, du ikke skal vente mig hjem før henad otte,« sagde Præsten efter at have mønstret Køretøjet. —

Vognen havde allerede sat sig i Bevægelse henimod Udkørselen, da Kresten Larsen sagde til Præsten:

»Det tyktes mig, som om Fruen kaldte ad Præsten.«

Præsten rakte Hals i den opslaaede Pelskrave, som havde hindret ham i at høre det Raab, hans Hustru sendte efter dem.

»Pas paa Toget, naar I kører over Banelinjen,« raabte hun nu for anden Gang. — Præsten vinkede med Haanden til Beroligelse. Vinden bar fra, saa han vidste, at hans Ord ikke kunde naa hende.

VOGNEN skrumpede hen ad den ujævne Vej, Hjulene slingrede i de løse Lejer, og de smaa Islændere trippede af Sted i et Løb, som en høj Mand kunde vinde ind

gaaende. Himlen var overtrukket, og urolige Vindstød jog over Markerne og peb i Sprækkerne paa Telegrafpælene ved Vejen.

»Vi faar Snefog, tror jeg,« sagde Præsten.

Indsidderen trak i Tømmerne. Han forstod Præstens Ord som en Opfordring til ham om at sætte Farten op.

Præsten hengav sig i sin Skæbne og trak sig længere ind i Kørepelsen. Han tænkte med Vemod paa Alix, som havde glædet sig saa meget til denne Juleaften, den første i det nye Kald, hvor Præsteboligen var ganske anderledes hyggelig og velindrettet end i deres første Kald paa Vestkysten. Gerd var ogsaa nu saa stor, at hun kunde huske sidste Juleaften og glæde sig til Juletræet, og Brommand kunde løbe omkring selv og skulde ikke som i Fjor sidde paa Armen.

Underligt nok forresten, at Alix havde fundet paa at raabe de Ord efter ham om Banelinjen. Hun havde været saa lidt omkring her paa Egnen, og saa vidt han kunde huske, aldrig ad Jerslev til. Jerslev Banker laa jo i en Slags Udørk, hvor ingen kom for Naturskønhedens Skyld. Ja, han vidste knapt selv, om Jerslevvejen skar Banelinjen.

Han spurgte for en Sikkerheds Skyld Køretøjets Ejer derom.

»Jov, de gør den da rejtnok, saad'n en kvart Mil fra, hvor Jerslevhusene begynder.«

Præsten brød vedblivende sit Hoved med, hvorfra Alix havde sin Viden. Som den udprægede Kvinde, hun var, beskæftigede hun sig jo næsten aldrig med Realiteter, som laa uden for hendes vanlige Tankekreds. Det lignede hende slet ikke at have anstillet Beregninger over Banelinjens og Kørevejens Skæringspunkter.

Derimod var hun af Naturen udstyret med en Følsomhedens Fantasi, der næsten kunde ængste ham ved sin Træfsikkerhed selv paa Punkter, hvor hans bedre Viden stod famlende. Ja, det var hændt, at hendes Fantasi havde foregrebet Begivenhederne og hensat hende i en Tilstand af Ængstelse og Nedtrykthed, før en paaviselig Grund var til Stede. Som nu den Gang hendes Fader døde, og hun

flere Uger før hans Sygdom havde talt med Uro om den derhjemme og ventet utaalmodigt paa Brev, til det Brev kom, som bekræftede hendes Ængstelse.

Eller som den Gang i deres Forlovelsestid, hvor han skulde besøge hendes Hjem i Grenaa i sin Sommerferie, og i sidste Øjeblik fik Telegram fra hende om at tage med Skibet fra København til Aarhus, skønt han boede som Kapellan paa Fyn. Han havde fulgt hendes Opfordring og til sin Forbavselse næste Dag læst i Avisen, at Jyllands-ekspressen, som han havde tænkt sig at rejse med, var løbet ind i nogle Gods-vogne og var afsporet med Tab af to Menneskeliv. — Vilde han have været den tredie, om han ikke havde fulgt Alix' Tilskyndelse? — Han undsaa sig naturligvis som studeret Mand for at indrømme hendes Evner til at forudane kommende Ting, men han kunde ikke lade være i dette Øjeblik at tænke over det besynderlige i, at Alix igen i Dag ligesom den Gang, havde advaret ham mod et Jernbanetog.

— Et stærkt Ryk i Vognen, fremkaldt ved, at de to smaa lodne satte i Løb ned ad Bakke, vakte Præsten af hans Betragtninger, og han mærkede nu først, at Vinden piskede ham fine, iskolde Naale ind i den Side af Ansigtet, der vendte imod den. Der var ingen Tvivl om, at en Snestorm var under Fremrykning. Dagslyset svandt mere og mere. Kresten Larsen brugte Pisken hyppigere og med tydelig Virkning.

»Ved hvad Tid omtrent passerer Toget Jerslevvejen?« spurgte Præsten og undrede sig selv over, at det Tog blev ved at spøge i hans Bevidsthed.

»Aa, ved det Lav seks en halv«, svarede Indsidderen, »men bir det Fygevej, ka' det jo hænd's, dea bir syv og mere til.«

HJEMME i Præstegaarden gik den unge Frue og lagde sidste Haand paa Juletræet. I Spisestuen ved Siden af legede Gerd og Olaf, medens lille Lisbeth sov i sin Vugge i Sovekammeret.

Hvert Øjeblik maatte Gerd hen til Døren for at sætte sig i Forbindelse med Moderen paa en eller anden snedig Maade.

»Mor, Brormand trækker i Dugen — maa han det?«

»Nej, Brormand skal blive ved sit lille Bord, ellers falder Mors pæne Tallerkener paa Gulvet.«

Lidt efter. — »Mor, Hektor kradser paa Døren. Maa jeg lukke ham ind?«

»Nej, du maa ikke. Vær nu kønt stille, lille Gerd, ellers bliver Mor ikke færdig med Træet, til Far kommer hjem.«

»Naar kommer Far?«

»Naar du hører Vognhjulene ude paa Stenbroen.«

»Jeg kan ikke høre Hjulene, naar der ligger saa megen Sne.«

»De' ner', de' ner'!« raabte Olaf, som var kravlet op paa en Stol ved Vinduet. »Mig tan innen Vovn se.«

I Herrens Navn! Er her kommet nogen til Fortræd?

Alix gik hen til Vinduet inde i Julestuen. Der ude i Skumringen var Luften fuld af hvirvlende Snefnug, og hvide Røgskyer jog hen over Udhusets Tag. Hun saa paa sit Uhr. Klokken var snart halv fem. Nu skulde hun og Rikard have været henne at høre den gamle Provst holde Juleaftensprædiken, men uden Rikard havde hun ikke villet gaa. — Hun blev staaende lidt i Tanker og saa ud i det voksende Mørke. Hvorfor havde han dog ikke svaret hende, da hun raabte det om Banelinjen? — Hun vidste jo ikke en Gang, om de skulde over den, men havde tænkt sig, at hun vilde faa det at vide af deres Svar; kun en Vinken med Haanden, som hverken sagde det ene eller det andet.

Hvorfor var hun ogsaa lige i sidste Øjeblik kommet til at tænke paa den Jernbane? — Var det, fordi hun i sin Fantasi allerede en Gang før i sit Liv havde sat Rikards Liv i Forbindelse med en Jernbaneulykke og faaet Ret i sin Angst?

Hun vilde ikke tænke mere derpaa. Hun vilde hellere gaa ind til Børnene og lege med dem og spille Julens Sange for dem.

EN Time senere stod Præstefruen ude i Forstuen og tog Overtøj paa. Hun bandt et Sjal om Hovedet, knappede sig ind i Kørepelsen og trak Galoschestøvler paa Fødderne. Hun kunde ikke længere trække Vejret for Uro der inde i Stuerne, hun maatte ud og se, hvor højt Sneen laa.

Hun havde besluttet at gaa saa langt som til Smedien i Landsbyens Udkant og staa og vente der. Hun gik forbi oplyste Vinduer, bag hvilke hun gættede sig til glade Ansigter og festligt dækkede Borde. Folk var jo forlængst vendt hjem fra Kirke og begyndt at fejre deres Juleaften. Kun hjemme hos hende var der mørkt. — Fra Skolelærens Hus trængte Salmetoner ud: »Julen har bragt velsig-

net Bud.« Taarerne steg hende i Øjnene, og hun følte sin Hals øm og svullen af tilbagetrængt Graad. — Hvorfor skulde ogsaa Juleaften ødelægges for hende? Hun vidste godt, hun opførte sig som et forkælet Barn og ikke som en fornuftig Præstekone, men det var jo denne forunderlige Angst, som gjorde det, denne Angst, som altid i hendes Liv havde varslet ondt i Vente.

»God Aften, Frue.« Der stod pludselig en Mand foran hende og tog til Hatten. Snefoget havde skjult ham og kvalt Lyden af hans Skridt. Hun blev helt varm om Hjertet ved at møde en Bekendt her ude i Mørket og Ensomheden. Det var Bestyreren af Andelsmejeriet.

»Men hvor skal Fruen hen i dette Herrens Vejr?«

Hun fortalte ham, at hendes Mand var kaldt ud til en syg, men hun skjulte sin Angst og lod, som om hun kun havde haft Lyst til at prøve Vejret og derfor var gaaet ham i Møde.

»Mon Toget forresten slipper igennem for Sneen?« føjede hun til. Hun maatte have Rede paa, hvorledes det forholdt sig med det Tog, uden dog at lade skimte nogen Frygt.

»Jo, det tænker jeg nok«, svarede Mejeribestyreren.

»Med den Vind plejer vi ikke at faa Standsning.«

»Det er i Grunden mærkeligt, at der ikke er en Station ved Jerslev.«

Hun vovede paa Lykke og Fromme dette Spørgsmaal, som hun syntes maatte skaffe hende den Klarhed, hun ønskede.

»Det er da ikke saa mærkeligt, naar Banen har en hel anden Retning. Den skærer jo Jerslevvejen en Kvart Mil Syd for det første Hus i Byen.«

Præstefruen fo'r sammen og greb uvilkaarlig Mejeribestyreren i Armen. Han saa forskrækket paa hende.

»Men kære Frue; De staar jo og faar Kulde her. Lad mig følge Dem hjem.«

Men nu berøvede Angsten Præstefruen al Beherskelse.

»Saa skal de altsaa dog over Skinnerne, og hvor kan de se dem for den Sne!« raabte hun ham lige ind i Ansigtet.

»Aa, det har ingen Nød. Der er baade Led og Vogterhus. Husk, det er jo en Statsbane.«

Der faldt tilsyneladende Ro over den unge Frue ved denne Oplysning, og hun fandt sig i at gaa Vejen tilbage ved Bestyrerens Arm.

»Om en knap Time har De nok Præsten hjemme«, sagde han, da de skiltes ved hendes Hjem.

EN Time senere stod Alix igen ved det yderste Hus i Landsbyen, med Armene slynget om en Telegrafpæl for ikke at blive revet ned i den snefyldte Grøft. En hvid Sne-mur væltede hende i Møde ude fra Markerne, hvor Himmel og Jord syntes at staa i eet. En ubeskrivelig Angst havde igen drevet hende ud her, for at staa og stirre efter Vognen til ingen Verdens Nytte.

Det begyndte ligesom at koge et Sted ude i den flimrende Hvidhed og Lyden kom nærmere. Nu skar der et Hvin gennem Luften. Det var ikke Vinden i Telegrafpælen; hendes hamrende Hjerte sagde hende, hvad det var, og med Halsen strakt i Retning af Lyden søgte hun med Øjnene at gennemtrænge den hvide Væg af hvirvlende Fnug. Og saa skete det i samme Øjeblik, hvor hendes Rædsel var saa stor, at den sprængte alle Fornuftens Grænser,

at Snevæggen foran hende brast, og ud af den skød sig en Slange med et stort Ildøje midt i Panden, med gabende Svælg, hvoraf en glødfarvet Røg væltede, og med en led-delt Krop tæt besat med Ildøjne. Kogende og hvæsende skød den sig forbi det Sted, hvor hun stod, og saa nær, at hun kunde se, at Ildøjnene var oplyste Kupévinduer, bag hvilke Mennesker sad, og et Sted fire Herrer, som spillede Kort med en Haandkuffert som Bord mellem sig.

»Toget! Rikard, pas paa Toget!« — Snestormen slugte hendes Raab og førte det i et Skrig ud over Markerne. I det samme slap hendes Hænder Telegrafpælen og hendes Legeme gled afmægtigt ned i Sneen. —

LEDVOGTEREN kom løbende med en Lygte i Haanden hen imod de to Mænd, som stod ved et halvt væltet Køretøj, forspændt med to smaa Heste, som den ene af Mændene forsøgte at berolige, medens den anden med Hænderne klamrede om Vognkanten søgte at genvinde sin Fatning.

»I Herrens Navn! Er her kommen nogen til Fortræd?« Ledvogteren rystede over hele sit Legeme, men da han havde faaet at vide, at de kun havde været to paa Vognen, brød han ud i en Strøm af Undskyldninger og Selvbekendelser.

»Jeg havde jo ventet paa det Tog i henved en Time, og Signaler er jo hverken til at se eller høre i dette Herrens Vejr. Først da jeg hørte Fløjten, vidste jeg, at Toget var her, men saa var det jo for sent at la' Leddet gaa ned. Og saa sku' det netop lige træffe sig, at der var et Køretøj ude. Men Gud være lovet, at der ingen Ulykke skete; de faar det jo nok at vide paa Stationen, og saa bliver jeg fyret, det er vist og sikkert.«

»Aa, jeg tænker it' te' der er no'en af os to, som vil bringe dig i Ulykke, Jens; for du har vel nok set, at det er Præsten, jeg er kørende for . . .« Kresten Larsen saa hen til sin Passager. Præsten havde sluppet Vognkanten og stod med Hænderne for Øjnene. Alle hans Tanker var hos Alix, som de havde været det i den forfærdelige Stund, hvor Toget skød frem af Snevæggen lige foran de smaa stejlede Islændere. Han kunde endnu ikke begribe, at han var undsluppet Faren, den Fare, han nu var overbevist om, at Alix havde forudanet den Gang hun raabte sin Advarsel efter de bortkørende. Kun en Haandsbred fra de knusende Hjul havde Hestene for et voldsomt Ryk i Mulerne kastet sig til Siden og revet Vognen med sig bort fra Sporet, som hverken han eller Indsidderen havde anet, at de var kommet ind paa. De havde for Snetykningen ikke kunnet se det optrukne Led.

Endelig kom Præsten saa meget til sig selv, at han kunde sige til den skyldbetyngede Ledvogter:

»Dette skal blive mellem os tre. De havde vel ogsaa nogle der hjemme, som gerne vilde fejre Juleaften sammen med Dem, og vi er jo alle sammen ikke mere end Mennesker. Glædelig Jul — og lad os saa se at komme hurtigt hjem.«

DA Vognen svingede op for Døren foran Præsteboligen, var det ikke Alix, som stod paa Stentrappen, men Skolelærerens Kone. De havde fundet Præstefruen i Sneen ved Telegrafpælen og havde bragt hende hjem. Der var hun snart kommen til sig selv under de gamle Skolelærerfolks kærlige Hænder, men havde ikke faaet Lov at staa op, før Præsten selv var der.

»Skynd Dem endelig ind til hende«, sagde Skolelærrens Kone. »Hun ligger og snakker hele Tiden om et Jernbanetog, som kører ind i en Vogn, saa rigtig ved de fulde fem kan hun jo ikke være.«

Da Præsten traadte ind i Soveværelset, havde han lovet sig selv ikke at sige noget til Alix om den Fare, han var undsluppet, hverken for Ledvogterens eller hendes egen Skyld.

Hun fo'r op i Sengen ved hans Indtræden og slog begge Armene om hans Hals, højt hulkende af Glæde og Sindsbevægelse.

»Aa, Gud være lovet, saa slap I da over, før Toget kom!«

Han trykkede hendes Hoved ind til sit Bryst, og undgik derved at se hende i Øjnene.

»Ja, det gjorde vi. Gud nænner ikke at straffe et Menneske, som er ude i hans Ærinde. Det vil du huske og tænke paa en anden Gang — ikke sandt, Alix?«

»Ja, men Rikard, jeg saa Toget, skønt jeg véd, det var en hel Mil borte, jeg saa det tydeligt. Der sad i en Kupé nogle Mænd og spillede Kort.«

Præsten pressede sine Læber tæt sammen for ikke ved et Udbrud at røbe den Bevægelse, som hendes Ord havde fremkaldt hos ham. Thi det eneste, han havde indprentet sig af de Billeder, som i hint forfærdelige Øjeblik fo'r ham forbi, var just nogle kortspillende Herrer i den oplyste Kupé. Men det maatte Alix aldrig faa at vide. Han turde ikke give hendes overspændte Fantasi en ny Bekræftelse paa, at der bestod en Samhørighed mellem hende og ham, som var stærk nok til i enkelte Øjeblikke at sprænge alle naturlige Grænser og føre dem sammen ad Veje, som endnu hører til de Ting mellem Himmel og Jord, Mennesketanken ikke har gennemtrængt.

Men den Julenat skrev den unge Præst i sit Studereværelse den bedste Prædiken, han endnu havde holdt i sit nye Kald.

Skriv til Bjerlev —!

Som bekendt har Undervisningsminister Borgbjerg opfordret alle Landets Skolebørn til at skrive til ham, hvis der er noget, de ønsker forandret i Skolen.

Efter Forlydende har Skolebørnene i Nykøbing foretrukket at skrive til Skoleinspektør Bjerlev i Stedet for, og vi hidsætter her nogle af de indløbne Breve, som Redaktionen af „Jul paa Mors“ har været saa heldig at komme i Besiddelse af.

Her Skoleindspitør!

Det kan være meget got, at vi skal Skrive til ham Borgbjerre inde i Købberhaun, men hvad Hjælper det? Han ingtreserer sig Selvfølgelig kuns for de Købberhaunske Skoledrenge og regner ikke os heroppe paa Mors. Derfor synes jeg det er meget bedre at skrive til dem, Her Indspitør, for det er jo alligevel dem, der bestemmer det her i Nykøbing, selv om de ikke er Minister med langt Skæg.

Jeg mener altsaa det er abselut forkert, at vi skal sidde saa mange Timer i Skolen, og at vi ikke maa tykke paa Tykkegummi i Timen, det er den Slags Ting der skaber Revollusion, det siger min store Bror selv, og han er Kommunist og saa er han Sigarmager.

Ærbødisk

Frederik. (6 A.)

Hr. Ingspektør Bjerlev.

Jeg vil gerne spørre, om det er nødvendigt at lære Geografi, min Bedstefar, som bor i Glyngøre, har sejlet næsten over hele Verden, og han siger, at han har aldrig lært Geografi, men han kunde godt finde omkring i Verden alligevel, osse i Australien, han tjente mange Penge ved at sejle, men han har brugt dem igen, men det var ikke for det han ikke havde lært Geografi, jeg synes det var bedre at lære og spille ordenlig Fodbold, det udvikler nemlig Musklerne, og jeg skal i Smedelære, naar jeg bliver Konfirmeret, hvist jeg ikke skal være Elektrikker det kan godt være.

Venlig Hilsen, Alfred, 7. Klasse.

Kære Bjerløv.

Hvis det er dem lige meget vil jeg gerne at det bliver indført at vi maa ryge Sigaretter i Timen saa kan Lærene jo ogsaa ryge Zigarer det vil de vidst gerne, saa vil jeg ogsaa gerne sige at

jeg ikke synes der er nogen Mening i at alle Lærene og Senzorere skal have Kaffe til Examen naar at det er os der gør Arbejdet og vi ingenting faar.

Venlig Hilsen Aksel. 6 B.

Hrr. Ind Spæk Tør.

Vil Di ikke nok sørre for at Magrete ikke sidder og napper mig i Armen det er nemli bare for det hun er Misunnelig for det jeg har faaet et stykke Klat Papir med billede paa Bagsiden som hun ikke maa faa.

Else. 3. klasse.

Hr. Bhjerlev.

Di kan tro jeg har meget paa hjerte naar vi nu bare kan skrive til Dem og Borgbjerg naar der er noget, vi er utilfresse med. der er ingen Mening i at Lærrene gaar og skæller ud hvist vi ikke kan vorres Lektier, Lærene kan jo Sagtens naar di maa sidde med Bogen, jeg har faaet en Anmærkning for det jeg sad og spillede 66 med Rikkard i Timen men der er mange af Lærrene der spiller Kort i flere Timer hver Aften det skulde forbydes naar de ikke kan Taale at vi Skoledrenge faar et lille slag en gang i Mellem, jeg havde lige vundet 40 Ører fra Rikkart og hvist at jeg havde faaet lov til at spille færdig saa havde jeg nok vundet 50 Ører og kunne komme i Kino. Jeg synes i det hele taget, der er mange gamle Ruddimenter, som vi skulde have udryddet i Skolen, jeg hved ikke hvad et Ruddiment er, men det stod i Socialen en Gang og det saa saa fint ud, og di ved vel hvad det betyder, ellers kunde di vel ikke blive Skoleindspitør. Nede i Vejen har de en Skole, hvor det er Børnene der Regerer, og det er meget bedre, for det er alligevel dem, der er de fleste. Vi skal bare staa sammen og Organnisere os.

Med Hilsen og Haandslag.

Thorvald. 7. Klasse.

Børnenes Side:

Hvad Nissen lærte Juleaften —

Og hvad Børnene
ogsaa kan lære,
naar de læser denne
lille Julehistorie.

»Aa! Ja! Oh! Ja!« sukkede det oppe paa Loftet. »Nu er det Jul igen!«

Det var Husnissen, der talte.

Saa satte han Næsen i Vejret og snuste.

»Ah, — det var rart«, fortsatte han, »at de ikke har glemt deres Husnisse i Aar, der er jo blevet mindre Overflod af Julemad end i gamle Dage«.

Og saa kiggede han nysgerrigt omkring. — Dér midt paa Gulvet stod alt det dejlige.

Dér stod det vældige Grødfad, med et fristende Lag Kanel over, et lækkert Smørhul, og hist og her stak en Mandel sit hvide skallede Hoved op gennem det brune Lag. Paa en Tallerken laa en stor Portion duftende Gaasesteg, ej heller manglede der et Krus Juleøl. Lille Hans, Husets Spasmager, havde desuden sat et lille Juletræ med en Stjerne ind i Stalden.

Nissen gned sig i Hænderne, saa fornøjet blev han.

Og saa slog han sig ned for at begynde paa sit Julemaaltid. Han tog en stor Skefuld Grød, men endnu inden han havde faaet den op til Munden, lød en ynkelig svag Stemme:

»Holdt!«

Nissen blev saa forskrækket, at han tabte Slevten paa Gulvet.

»Hvem er det?« spurgte han.

»Det er bare mig«, var der en af Risengrynene, der sagde.

»Naa, hvad vil du, din lille Fyr?«

»Du saa saa forslugen ud, jeg vilde kun bede dig om ikke at spise helt op«.

»Det gør jeg, som det passer mig«, brummede Nissen.

»Deri gør du dumt!«

»Hvorledes det?«

»Jo, hvis du levner lidt af Maden, saa skal vi bagefter fortælle dig vor Livshistorie, og det kan du have godt af«.

Nissen spekulerede — —, det gik jo nok, han behøvede da ikke at levne saa meget, bare en lille Skefuld Grød, lidt Øl og en Smule Gaasaskind. Og han lod sig Maden smage.

Men da Nissen mæt og tilfreds strøg sit lange Skæg, begyndte Risengrynet at tale:

»Visseligen er jeg den mindste i Laget, meget mindre end Mandlen, Gaasen, Træet og Julestjernen, men jeg er det vigtigste Sædekorn i Verden. Over 750 Millioner Mennesker i Kina, Japan, Persien og Arabien lever næsten udelukkende af Risk«.

»Aah!« vrissede Gaasen.

»Jo, det er rigtigt. Og

Dyrkningen af mig er meget morsom. Jeg vokser op paa en Mark, som staar under Vand, kun mine Aks naar op over Vandfladen, og al denne Fugtighed gør Klimaet usundt!« Og Risengrynet fortalte de mærkværdigste Ting fra fremmede Lande, hvor det vokser, og nævnede, at mange Tusind Aar før Kristus blev Risengrynene brugt i Kina.

»Det lyder jo meget morsomt«, mente Nissen. »Men hvem var det, som yderligere vilde berette noget?«

»Jeg«, raabte Mandlen.

»Hvad er der med dig?«

»Jeg er den, der skaber Spænding om Julegrøden, den der finder Mandlen, faar en Ekstragave! Imidlertid stammer jeg fra Syrien og dyrkes i Asien og Middelhavslandene, og de allerbedste i Handelen er de søde Mandler fra Valencia, de daarligste kaldes »Barbarica« og er fra Marokko. Og Krakmandlerne stammer fra Marseille og Sicilien«.

»Jeg takker dig«, udbrød Nissen. »Men du stakkels Gaas, du ser saa sørgmodig ud, — du tør vel knap tale i saa fornemt et Selskab«.

»Aa, jo«, svarede Gaasen sørgmodigt, »men mit Liv er mere trist end interessant, ved Menneskenes Højtider er det altid os, der maa holde for. Vore Mødre ser vi aldrig, de er slagtede, naar vi, som smaa, kommer til Verden. Vi bliver rugede ud af en stakkels Høne, som jamrer forfærdeligt, hvis vi vil tage os en lille Svømmetur. Men paa Efteraaret forsvinder de første af os i Kød-gryderne, og nogle faa Uger før Jul bliver Menneskene saa rare overfor os, vi faar saa meget at spise, som vi overhovedet orker. Men det er kun falsk Venlighed, en skønne Dag kommer de med Kniven, saa er det forbi med Æderiet fra vor Side, saa er det Menneskenes Tur«.

Nissen lo. »Ja, du er god nok. Men hvad har Grantræet at fortælle!«

»Jeg er Julens eget Træ«, hviskede den lille Gran, »saa dan har jeg været anvendt her oppe i Norden i mere end hundrede Aar. Ved Julenissen egentlig hvad Ordet »Jul« betyder eller kommer fra?«

»Nej, sandelig«, svarede Nissen og kløede sig bag Øret, »det har jeg aldrig tænkt over. Jeg ved bare, at Julen er Kristenhedens største Højtid, paa den Dag fødtes for cirka to tusinde Aar siden et lille Drengbarn, som blev Konge for den usynlige Verden, som Menneskene har inde i sig. Men du ved vel mere, som er Julens Træ!«

»Ja, ja«, sagde den lille selvsikkert, som alle smaa, »Julen var Oldtidens Symbol paa Mørketidens Overgang til lysere Dage, og deraf kommer Ordet »Jul«. Imidlertid er jeg, Granen, Skandinavians sejgeste og yngste Træ. Egen, Asken, Bøgen og de andre indvandrede efter Istiden fra Syd, da de ønskede et køligere Klima. Jeg indvandrede alene fra Rusland gennem Finland, og hvor jeg slaar Rod, der staar jeg fast!«

Nissen gned Øjnene, saa fra den ene til den anden og sagde:

»Tak for jeres morsomme Fortællinger. Jeg tror næsten, at dette er den mærkværdigste Juleaften, jeg nogensinde har oplevet!«

Julemaden.

JULEGAVER

S
T
Ø
R
S
T
E

Tørklæder

Silke Tørklæder
fra 1,85
Uldne Tørklæder
1,48
Crepe de Chine
3,25

En pæn Dug

er altid
kærkommen
i et Hjem
—
Vi har
det store
Udvalg
af

Handsker

Skindhandsker
fra 4,60
do. med Foer
fra 5,40
do. med Manchet
fra 5,80
Stofhandsker
fra 1,40

M
I
N
D
S
T
E

DUGE og SERVIETTER

i de fineste Damask Mønstre og til de mindste Priser
Før De køber, anbefales Dem at se vore
TILBUD, der er rigtige,

U
D
V
A
L
G

Paraplyer

Coul.
Silkeparaplyer
fra 7,85
Bomulds fra 4,90

i saavel
1/1 Hør,
1/2 Hør
som
Bomulds
Duge
med
Priser fra
28,00 til
1,88

Strømper

Flor Strømper
fra 1,85
Maco Silke
fra 1,68
Traad Silke
fra 2,80
Helsilke fra 2,45
Uld Traad fra 2,85

P
R
I
S
E
R

NIELS JENSEN

Th. Damborg,

Cigar- og Tobaksfabrikker,

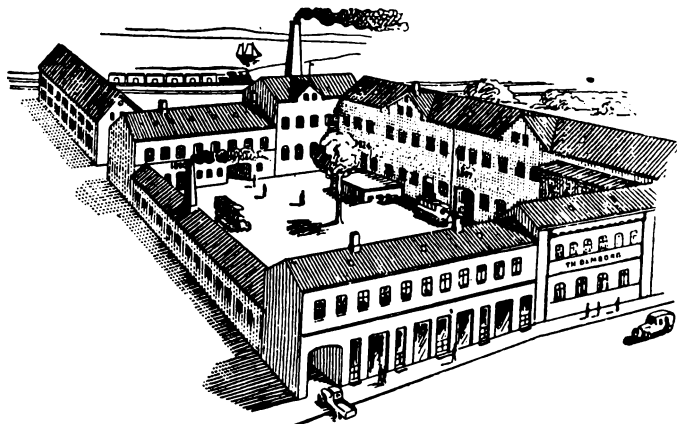
Nykøbing Jylland,

Telefon 6 & 303

(Grundlagt 1859)

Telefon 6 & 303

anbefaler sine anerkendte Fabrikata i Cigarer, Cigarillos,
Røg-, Shag- og Skraatobakker

Specialitet:

„KOH-I-NOOR“ CIGARMÆRKERNE

samt „Imperator“ 32 Øre - „Cullinan“ 30 Øre

„Markant“ 25 Øre

Kardusskraa i fineste Kvaliteter

Oplag:

København, Niels Juelsgade 2 — Telefon Nr. 14874

Aarhus, Jægergaardsgade 60 — Telefon Nr. 3934

Odense, Læssøgade 134 — Telefon Nr. 3993

Randers, Stemannsgade 9 — Telefon Nr. 2197

Kend din Ø's

Historie!

Læs:

AUGUST F. SCHMIDT:
Morsingboer i gamle Dage

CHR. SØNDERGAARD:
Flade Sogns Historie

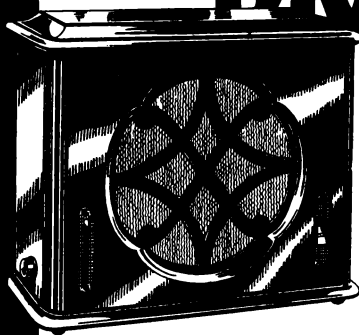
G. TH. GRAVESEN:
Ljørslev og Ørding Sogns
Historie — 1 & II

M. DAHLGAARD:
De Morsingboers Bedrifter
Historisk Aarbo for Mors

H. Hansens Boghandel

Telefon 91

BRAVOUR

Pris: 195 Kr.

Radioapparater
& Højtalere

Reparationer af enhver Art
Antenneopstilling

Radio-Specialforretning
Telefon 273 - - - Vestergade 4

Emil Haaning

GEERTSEN

byder paa et stort Udvalg
af

nyttige og fikse

Julegaver

for enhver
Alder, fra
Bedstemoder
og til lille
Søster

Køb
en god

dansk

Julegave

der ved skabes

Juleglæde

i danske Hjem

GEERTSEN

1051

Tømmer Planker og Brædder

købes fordelagtigst hos

Nykøbing nye Tømmerhandel $\frac{1}{5}$

Grønnegade

Telefon 76

Vil De være sikker

paa at faa fuld Valuta for Deres Penge?

Gaa da ind til den nye Uhrmager og Guldsmed

SPECIALITET: Fine nøjagtiggaaende Uhre af alle Arter til smaa Priser

Gaa til Fagmanden, naar De skal købe et nyt Uhr, og jeg garanterer Dem Tilfredshed

Stort Udvalg i GULD- og SØLVVARER

Uhrmager og Guldsmed

Carl Overgaard

Telf. 75

Algade 22

Telf. 75

NB. Husk Byens bedste
Reparationsværksted
for alle Uhre

Haandværkerforeningens Restaurant

De hyggelige Selskabslokaler
staar til Disposition for større
og mindre Selskaber

Skul der fejres Bryllup, Solo-
bryllup, Guldbryllup, Jubilæum
eller anden Festlighed eller Sam-
menkomst — forlang da Tilbud

1. Kl. Røkken

God Betjening

Moderate Priser

E. Baden Nielsen

Køb en Radering til Julegaven

hos

Tolmer

Briller tilpasses

efter videnskabelig Metode med Garanti for
et godt Resultat

Ejler Cortsen

Hjemmesparebøsser
udlaanes gratis

Sparemærker sælges
Bøger til Opklæbning faas gratis

Lær at regne med
Smaapengene

Hvis hvert Menneske i Danmark opsparde
10 Øre om Dagen, vil det blive
130 Millioner om Aaret!

Spare- og Laanekassen
for Nykøbing M. & Omegn
Kirketorvet

Julegaver

Største Udvalg ——— Billigste Priser

Jørgen Christensen

Guldsmed -- Brillspecialist -- Uhrmager

Skotøj i smukt Udvalg Billigste Priser

Brødrene Andersen

Algade 4

Telf. 175

Paa

Paloma PlanteMargarine

kan man altid stole,
smør den trygt
paa Barnets Mad til Skole

Morsø Margarinefabrik

S. Th. Falksen

TELEFON 439

Bleyle

Rjoler
Veste
Jumpers
Pullover
Pigekjoler
Drengklæder

Eneforhandling

Chr. J. Smiths
Sønner

ved

Johs. Jensen

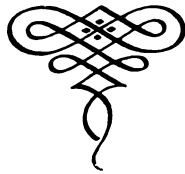
Magasin
du Nord

Telf. 31

Magasin
du Nord

Nykøbing Realskole

Telf. 464 - Kontortid 11¼—12

Skolebiler ad Øens Amtsveje
Elever fra uformuende Hjem kan
faa hele eller delvise Fripladser

Fælles Tømmerlageret

AKTIESELSKAB

Havnen

(GRUNDLAGT 1866)

TRÆLAST - VOGNTRÆ - RØR - FLISER
JERNBJÆLKER - HEGNSPÆLE - RØRVÆV
PANDEPLADER - ISOLERINGSPLADER
KRYDSFINÉR - am. EGBRÆDDER
CEMENT - MURSTEN

LYSE- KRONER

LÆSELAMPER, flotte haandsmedede,
med smukke Skærme

SILKESKÆRME, mægtigt Udvalg til
meget smaa Priser

MARMORSKAAL, flot, imit.

Moderne ARMKRONER

SPISESTUEKRONER

Silke AMPLER, meget smukke

LAMPETTER

Største Udvalg - - - Alltid billigst

JØRGEN
BRANDT

Til Julebagning

⌘
Til
Bordbrug

⌘
Til
Stegning

⌘
ALTID
Dania Plante-Margarine